

ОБЩИНА РАЗГРАД

ГОДИШЕН ДОКЛАД

ЗА НАБЛЮДЕНИЕ
НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО
НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО
РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА
РАЗГРАД 2021-2027 г.

ЗА 2022 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	3
1. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РАЗГРАД, ПРОМЕНИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ УСЛОВИЯ В ОБЩИНАТА.....	4
1.1. Демографска характеристика	4
1.2. Общинска икономика.....	6
1.3. Пазар на труда.....	10
1.4. Образование	11
1.5. Здравеопазване	13
1.6. Бюджет на Община Разград	14
2. ПОСТИГНАТ НАПРЕДЪК ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ И ЦЕЛИТЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РАЗГРАД ВЪЗ ОСНОВА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ.....	15
2.1. Приоритет 1.1 Повишаване на произведената продукция и приходите от земеделието, промишлеността и туризма	15
2.2. Приоритет 2.1 Подобряване на здравеопазването, образованието, социалните дейности, културата и административното обслужване	20
2.3. Приоритет 2.2 Развитие на дуалното обучение и повишаване потенциала на работната сила	55
2.4. Приоритет 3.1 Обновяване на техническите инфраструктури и намаляване на териториалните различия	59
2.5. Приоритет 3.2 Интегрирано развитие и обновяване на град Разград.....	62
2.6. Индикатори за резултат и продукт	66
3. ПРЕДПРИЕТИ ДЕЙСТВИЯ ОТ КОМПЕТЕНТНИТЕ ОРГАНИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ЕФИКАСНОСТ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ	75
3.1 Мерки за наблюдение и механизми за събиране, обработване и анализ на данни	75
3.2 Преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на плана за интегрирано развитие на общината през 2022 г. и мерки за преодоляване на проблемите	76
3.3 Мерки за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на плана за интегрирано развитие	77
3.4 Мерки за постигане на необходимото съответствие на плана за интегрирано развитие със секторните политики, планове и програми на територията на общината, включително мерки за ограничаване изменението на климата и за адаптацията към вече настъпилите промени	78
3.5 Мерки за прилагане принципа на партньорство	80
3.6 Резултати от извършени оценки към края на 2022 г.....	81
4. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЕКТИ, ДОПРИНАСЯЩИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА ПИРО НА ОБЩИНА РАЗГРАД И РАЗМЕР НА УСВОЕНИТЕ СРЕДСТВА ЗА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД И ИЗТОЧНИЦИТЕ НА ТЯХНОТО ФИНАНСИРАНЕ..	81
4.1 Проекти с бенефициенти фирми, НПО и други	81
4.2 Проекти с бенефициент Община Разград	82

4.3 Директни плащания, Държавен фонд „Земеделие“	86
4.4 Проекти за мерки по чл. 9б, т.2 от Закона за подпомагане на земеделските производители (ЗПЗП), финансиране от ЕЗФРСР по ПРСР.....	87
5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО	87

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИ

Таблица: Население в община Разград по постоянен и настоящ адрес към 15.12.2022 г.	4
Таблица: Равнище на безработица в общините на област Разград.....	10
Таблица: Равнище на безработица в общините на Северен централен район	11
Таблица: Профил на свободна работна ръка по възрастов състав и образование	11
Таблица: Одобрени читалища по програма „Български библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“ 2022.....	54
Таблица: Индикатори за резултат и продукт	67

СПИСЪК НА ФИГУРИ

Фигура: Нефинансови предприятия в община Разград за 2021 г. по групи предприятия	6
Фигура: Предприятия в община Разград за 2021 година по икономически дейности	7
Фигура: Стойност на продукцията на нефинансовите предприятия в община Разград за 2021 година по икономически дейности	8
Фигура: Стойност на продукцията и приходи от дейността по сектори за 2021 г. в хил. лв.....	9
Фигура: Наети лица по трудово и служебно правоотношение в община Разград за 2021 г. по икономически дейности	Грешка! Показалецът не е дефиниран.

ВЪВЕДЕНИЕ

Планът за интегрирано развитие на община Разград (ПИРО) за периода 2021-2027 г. е основополагащ стратегически и динамичен документ, както и важен инструмент при формирането и провеждането на политики, осигуряващи единство в социално-икономическото и пространствено развитие на територията и местната общност. Документът очертава средносрочната перспектива за икономическо, социално, инфраструктурно и екологично развитие на общината за период от седем години. В качеството си на основополагащ стратегически документ, в съответствие с разпоредбите на Закона за регионалното развитие и Правилника за неговото прилагане, ПИРО подлежи на наблюдение, за резултатите от което се разработва годишен доклад.

Наблюдението и оценката на изпълнението на ПИРО имат за основна цел постигането на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на регионалното развитие, но и получаване на обратна връзка за изпълнението на стратегическите цели, приоритети, мерки и дейности от плана и предприемане на корективни действия при необходимост. В съответствие с йерархичната структура при документите, касаещи стратегическото планиране, резултатите от наблюдението и оценката на изпълнението на ПИРО служат като основа за наблюдението и оценка на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северен централен район и на Националната концепция за регионално и пространствено развитие.

Правната рамка на процеса на мониторинг и основанието за изготвянето на настоящия доклад за наблюдение на изпълнението на ПИРО се съдържат в Закона за регионалното развитие (ЗРР) и Правилника за неговото прилагане (ППЗРР).

Съгласно чл. 23, т. 2 и т. 4 от ЗРР, кметът на общината:

- ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината;
- и
- представя годишен доклад за наблюдение на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината за одобряване от общинския съвет.

Редът и начинът на изготвяне, изискванията към съдържанието на доклада и отчета посредством индикатори на изпълнението на заложените в плана мерки, инициативи и конкретни проекти, са детайлизирани в ППЗРР.

Съгласно чл. 72, ал. 8 от ППЗРР, предмет на наблюдение в ПИРО са:

- Общи условия за изпълнение на плана за интегрирано развитие на общината, промени в социално-икономическите условия в общината;
- Постигнат напредък по изпълнение на приоритетите и целите на ПИРО въз основа на индикаторите за наблюдение;
- Предприети действия от компетентните органи за осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана за интегрирано развитие;
- Изпълнение на проекти, допринасящи за постигане на целите и приоритетите на ПИРО с размера на усвоените средства за отчетния период и източниците на тяхното финансиране;
- Заключение и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

Орган за наблюдение на плана е Общинският съвет, който одобрява годишните

доклади за наблюдение на изпълнението на ПИРО по предложение на кмета на общината.

За наблюдението и оценката се използват географско-информационни системи, официални статистически данни от НСИ и Евростат, на административната статистика на Агенцията по заетостта, както и данни от други национални, регионални и местни източници на информация.

За настоящия доклад, който отчита изпълнението на ПИРО на община Разград за изтеклата календарна 2022 г. са използвани следните информационни източници: Национален статистически институт (Териториално статистическо бюро - Север), Информационната система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България 2020 (ИСУН 2020), публични справки на Държавен фонд Земеделие, Дирекция „Бюро по труда“ гр. Разград, Главна дирекция „ГРАО“, Регионална здравна инспекция - Разград, „Водоснабдяване – Дунав“ ЕООД, Общинска служба по земеделие - Разград, АПИ „Областно пътно управление - Разград“, малки и средни предприятия, опериращи на територията на общината и отделни структурни направления на общинска администрация и др.

Данните, използвани в настоящия годишен доклад, са последните налични официални данни на различните институции.

1. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РАЗГРАД, ПРОМЕНИ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ УСЛОВИЯ В ОБЩИНАТА

1.1. Демографска характеристика

Ключови показатели за социално-икономическото развитие на общината са характеристиките на нейното население и икономика. Динамиката на населението в община Разград показва, че броят на населението постоянно намалява. По данни на Главна дирекция ГРАО общият брой на населението по постоянен адрес в община Разград към 15.12.2022 г. е 64 596 души, което представлява 38,44 % от населението на област Разград (168 042 души), като 40 857 души от него живеят в град Разград. Намалението спрямо предходната 2021 г. е с 404 души, когато населението по постоянен адрес е било 65 000 души.

Таблица: Население в община Разград по постоянен и настоящ адрес към 15.12.2022 г.

Населено място	Постоянен адрес общо	Настоящ адрес общо
Община Разград	64 596	51 531
гр. Разград	40 857	32 815
с. Балкански	148	247
с. Благоево	509	621
с. Гецово	1 716	1 837
с. Дряновец	726	849
с. Дянково	4 020	2 760
с. Киченица	1 065	770

с. Липник	674	501
с. Мортагоново	1 791	1 018
с. Недоклан	318	180
с. Осенец	766	939
с. Островче	58	120
с. Побит камък	205	217
с. Пороище	281	429
с. Просторно	121	154
с. Радинград	544	305
с. Раковски	3 808	2 342
с. Стражец	2 760	1 859
с. Топчии	515	563
с. Ушинци	211	242
с. Черковна	35	92
с. Ясеновец	3 468	2 671

Източник: Главна дирекция „ГРАО“

Следва да се отбележи, че въпреки регистрираното намаление на броя жители на ниво община, в т. ч. и в общинския център, жителите в някои от населените места в общината се увеличават (напр. в селата Раковски, Мортагоново, Просторно, Дянково, Топчии, Балкански, Островче), което отбелязва една друга тенденция, която се наблюдава през последните години, а именно завръщането към по-малките населени места в търсене на по-спокоен начин на живот.

Към 31.12.2021 г. естественият прираст за община Разград, който показва промяната на броя на населението вследствие на разликата в броя на новородените и починалите е отрицателен - - 703 (живородени – 346, смъртност – 1 049), при показател - - 601 за 2020 г. Повишаването е значително, но важи и за ниво област - стойността за област Разград през 2021 г. е - - 1 885 (живородени – 800, умрели 2 685), при - - 1 564 за 2020 г.

За разлика от 2020 г. когато механичният прираст за община Разград е бил с положителен знак (289), през 2021 г. този показател отново е с отрицателен знак - - 27. Причина за това е по-големия брой изселили се от общината (1 195) спрямо заселилите се (1 168 души).

По възрастови групи разпределението на населението в общината към 2021 г. е следното:

В под трудоспособна възраст – 6 830 души;

В трудоспособна възраст - 26 778 души;

В над трудоспособна възраст - 11 286 души.

За първата група показателят през 2020 г. е 6 873 души, което показва намаление от 43 души. Намалението на населението в трудоспособна възраст спрямо 2020 г. е 415 (когато същото е било 27 193 души). Такава е характеристиката и за последната възрастова група (население в над трудоспособна възраст), където намалението е с 272 души спрямо 2020 г. (11 558 души).

Коефициентът на икономическа активност на лицата на възраст 15 – 64 навършени

години за 2021 г. е 69,5 %, а коефициентът на заетост 62,5 %.

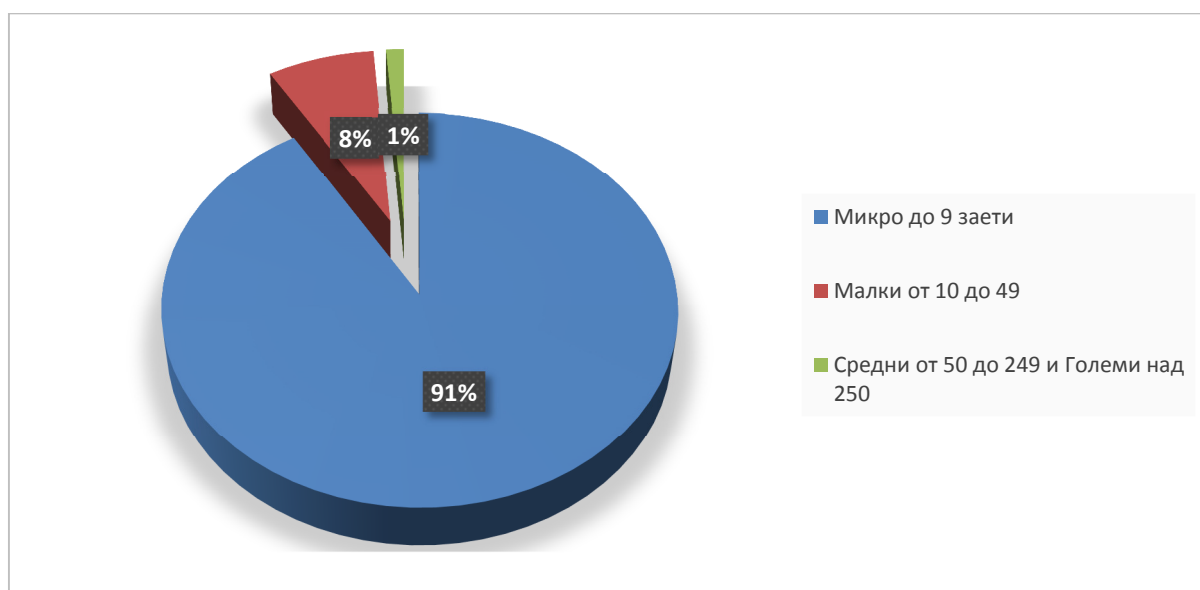
И през 2021 г. продължава тенденцията на намаление на съотношението между броя на хората в трудоспособна възраст (които са икономически активни) и броя на хората в „зависимите възрасти“, или т. нар. коефициент на възрастова зависимост (отношението на населението в под трудоспособна и над трудоспособна възраст спрямо трудоспособното такова). Показателят за 2021 г. е 67,65 % при 67,77 % през 2020 г.

Обобщението, което може да се направи и което е приложимо за последните години и важи и в национален мащаб, е за намаляваща численост на населението, влошаваща се възрастова структура, отрицателен естествен и механичен прираст.

1.2. Общинска икономика

По данни на НСИ на територията на община Разград през 2021 г. оперират 2 418 предприятия. Намалението спрямо 2020 г. е с 34 по-малко. Най-голям относителен дял имат микро предприятия (91 %) с до 9 заети в тях, следвани от малките предприятия с до 49 заети в тях.

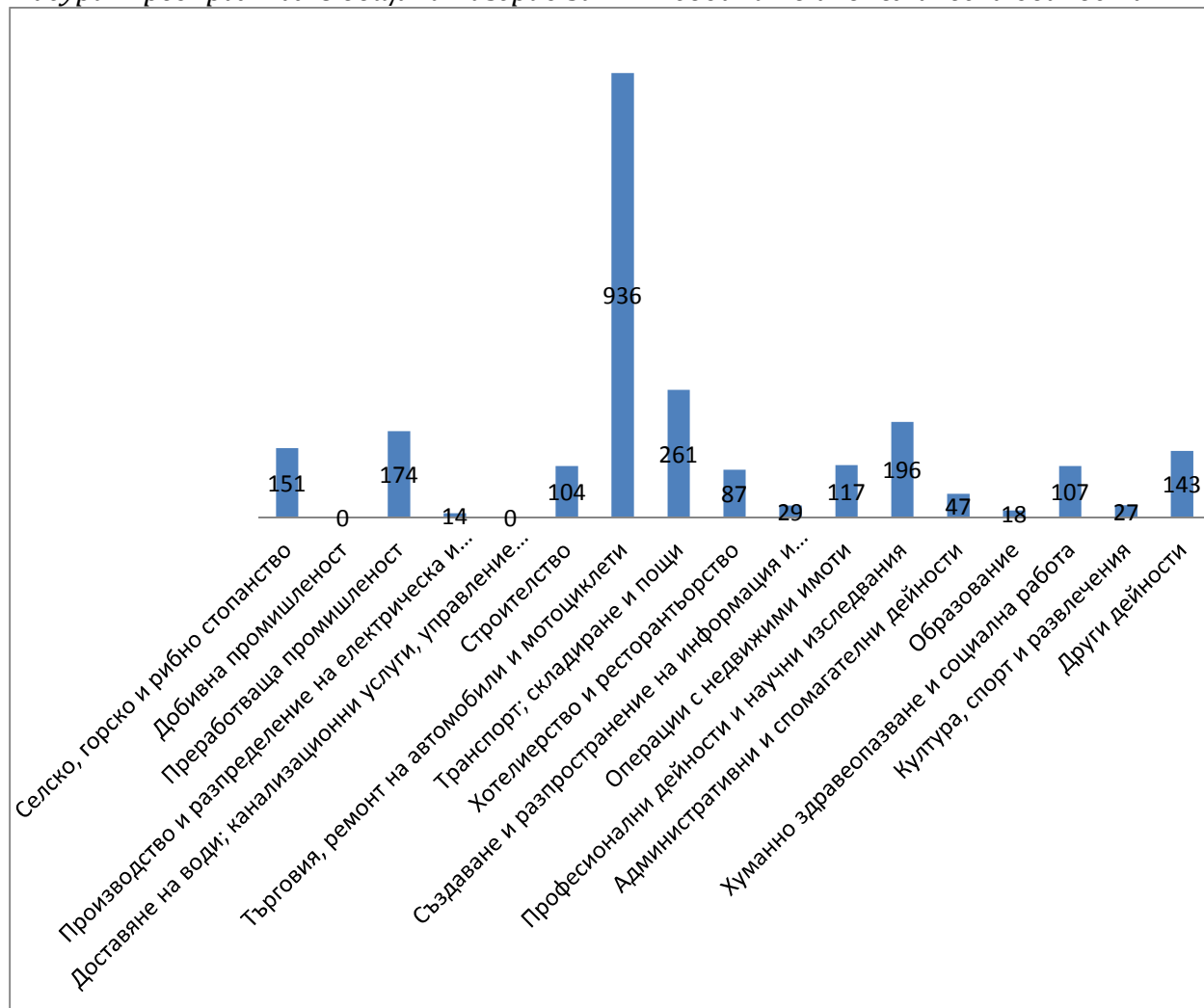
Фигура: Нефинансови предприятия в община Разград за 2021 г. по групи предприятия

Източник: Национален статистически институт

По сфери на дейност преобладават предприятията от сектор „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ (38,71%), следвани от предприятията в сектор „Транспорт; складиране и пощи“ (10,79 %) и тези в сектор „Професионални дейности и научни изследвания“ (8,11 %).

Фигура: Предприятия в община Разград за 2021 година по икономически дейности

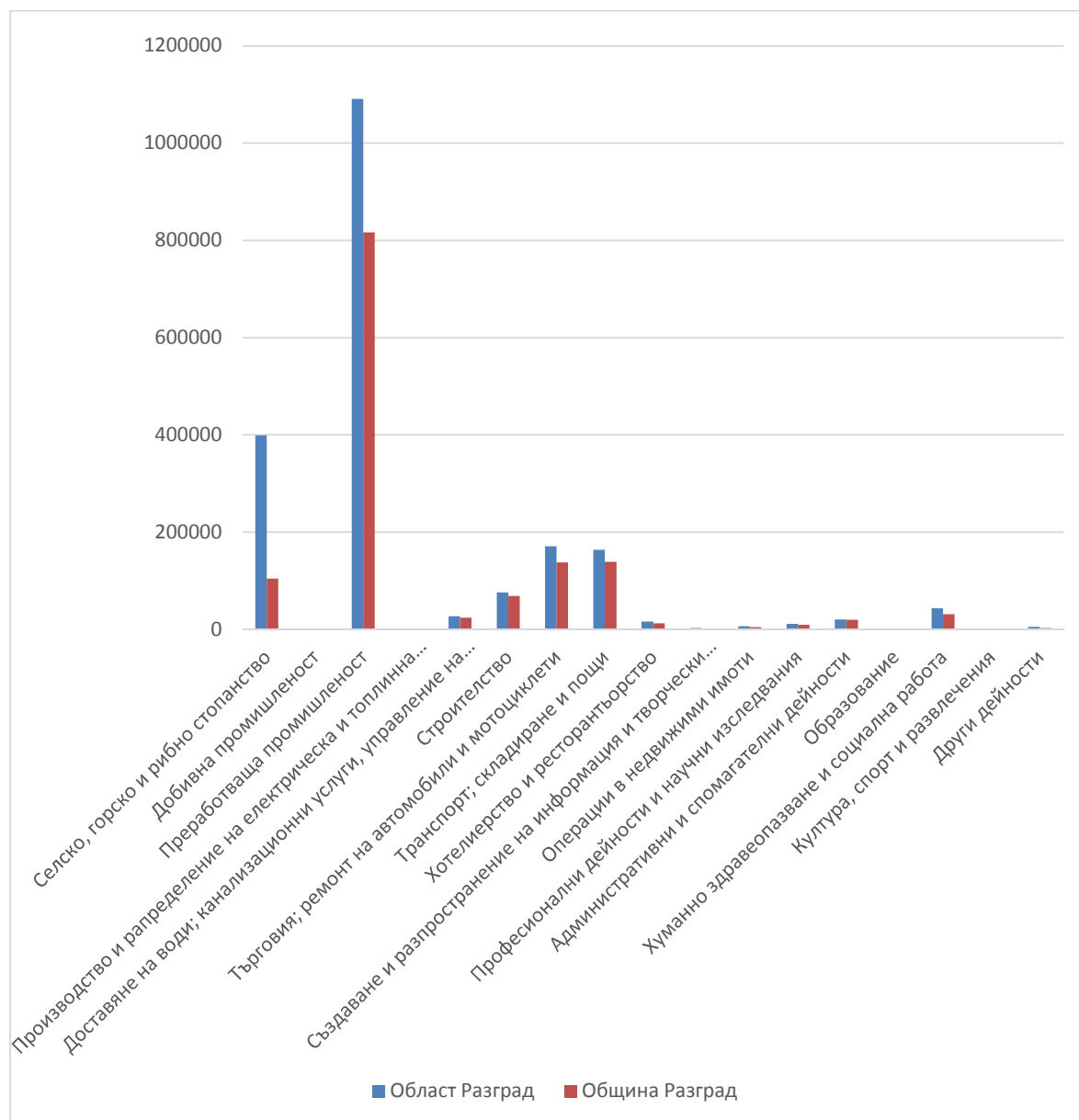

Източник: Национален статистически институт

Според крайния финансов резултат от дейността им за 2021 г. 76,6 % от предприятията са реализирали печалба (1 854), 15 % от тях са били на загуба (362), а 8,4 % са предприятията, регистрирали нулев резултат (202).

Предприятията на територията на общината са създали продукция с финансов еквивалент от 1 422 921 хил. лв. или 68,14% от общата произведена продукция в рамките на областта (2 088 119 хил. лв.), което е безспорно доказателство за ролята на град Разград като регионален икономически и производствен център. Водещо е мястото на общината и по отношение на нетните приходи от продажби, които са 75,52% от тези в областта.

Фигура: Стойност на продукцията на нефинансовите предприятия в община Разград за 2021 година по икономически дейности

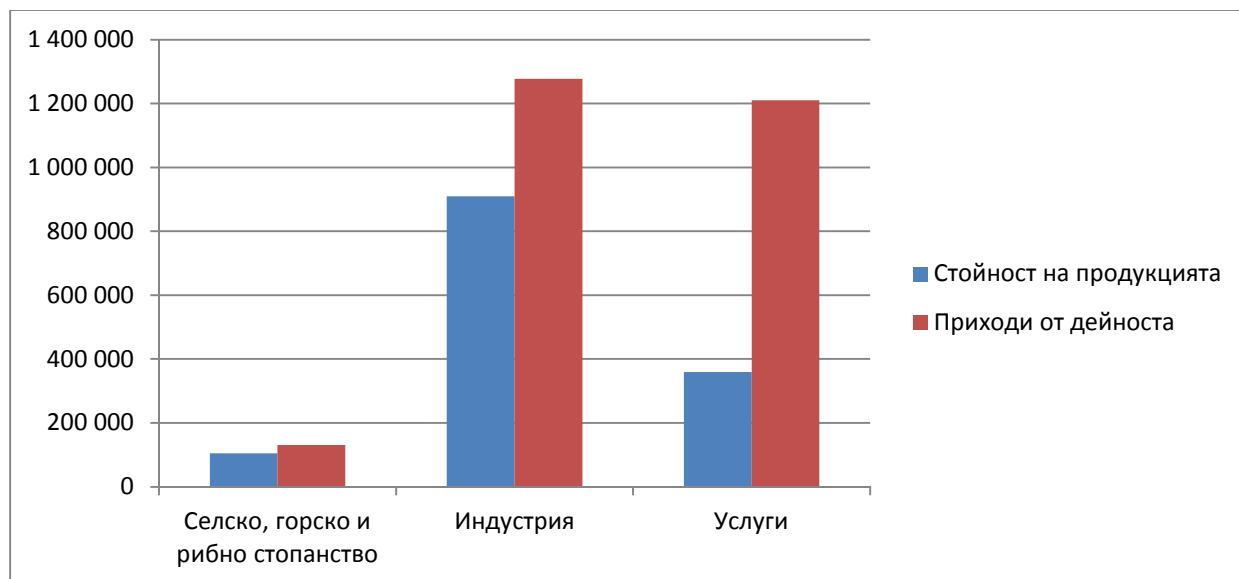
Източник: Национален статистически институт

За 2021 г., стопанските единици отчитат нарастване на нетните приходи от продажби, които за отчетната година са 2 527 938 хил. лв. при 2 070 525 хил. лв. през 2020 г., т.е. увеличение с 457 413 хил. лв.

Обратна е тенденцията при разходите за придобиване на дълготрайни материални активи (ДМА), където се наблюдава намаление. Същите от 168 534 хил. лв. през 2020 г. стигат до 122 437 хил. лв. или намаление с 46 097 хил. лв.

Увеличение бележи показателят стойност на продукцията, който е 1 422 921 хил. лв. за 2021 г. при 1 159 731 хил. лв. за 2020 г. (увеличение с 9,59 %). За това най-голям е приносът на предприятията от преработващата промишленост, следвани от тези в дейностите „Транспорт; складиране и пощи“ и „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“.

Фигура: Стойност на продукцията и приходи от дейността по сектори за 2021 г. в хил. лв.

Източник: Национален статистически институт

По отношение на наетите лица по трудово и служебно правоотношение в община Разград техният общ брой през 2021 г. е 14 642 души и е с 25 души по-малко спрямо 2020 г., когато са били 14 667 души. Най-голям е броят на заетите в дейностите „Преработваща промишленост“ (28,83 %) и „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“ (14,68 %).

Фигура: Наети лица по трудово и служебно правоотношение в община Разград за 2021 г. по икономически дейности

Източник: Национален статистически институт

Нараства средната брутна годишна заплата на наетите лица в община Разград. През 2021 г. тя е 17 261 лв. при 15 464 лв. за 2020 г. За сравнение, на ниво област, тя е 15 517 лв., а на ниво район – 15 033 лв. за Северен централен район.

1.3. Пазар на труда

Анализът и оценката на пазара на труда, на неговата динамика и структура, има за цел получаването на отговор на въпроса дали неговото функциониране ще способства и ще допринесе за растеж и икономическо развитие на територията и за постигане на заложените цели в плана.

Към 31 декември 2022 г. нивото на безработица в община Разград е 3,71% при коефициент 3,93% през 2021 г. В абсолютни цифри регистрираните безработни в края на месец декември 2022 г. са 879 души и са с 51 души по-малко спрямо 2021 г.

Таблица: Равнище на безработица в общините на област Разград

Община	2020 г.		2021 г.		2022 г.	
	Абсолютна стойност	%	Абсолютна стойност	%	Абсолютна стойност	%
Завет	525	15,01	308	8,81	350	10,01
Исперих	1 001	10,98	710	7,79	795	8,72
Кубрат	920	13,37	793	11,52	799	11,61
Лозница	501	12,71	463	11,74	493	12,5
Разград	1 233	5,21	930	3,93	879	3,71
Самуил	618	25,66	618	25,66	508	21,10
Цар Калоян	263	10,00	273	10,38	271	10,31

Източник: Дирекция "Бюро по труда" гр. Разград

Налице е съществено различие на равнището на безработицата в общините от област Разград. Като областен център, община Разград запазва най-ниското равнище на безработица през наблюдавания период, което е два пъти по-ниско от равнището на безработица за областта (7,87% за 2022 г.) и е индикатор за водещите функции на областния център по отношение на социално-икономическото развитие на региона.

Сравнена с другите общини – областни центрове от Северен централен район, безработицата в община Разград е по-ниска само от тази в община Силистра.

Таблица: Равнище на безработица в общините на Северен централен район

Община	2022 г.		2021 г.	
	Абсолютна стойност	%	Абсолютна стойност	%
Силистра	1 141	4,91	1 031	4,44
Русе	2 043	2,52	2 095	2,59
Велико Търново	1 154	2,68	1 158	2,68
Габрово	929	3,08	901	2,99
Разград	879	3,71	930	3,93

Източник: Дирекция "Бюро по труда" гр. Разград

Данните на ДБТ - Разград за 2022 г. показват, че най-голям относителен дял имат безработните във възрастовата група от 30 до 49 години - 44,87%, като разликата между тях и групата на възраст над 50 години - 44,53%, е минимална. Младите хора от 20 до 29 години съставляват 10,6% от регистрираните безработни.

По отношение на образователната степен на регистрираните в Бюрото по труда, най-голям е броят на безработните със средно специално и професионално образование – 40,36%, следвани от безработните с основно и по-ниско образование 34,94%. С висше образование са 18,48%, а със средно общо образование – 6,2% от регистрираните безработни.

Таблица: Профил на свободна работна ръка по възрастов състав и образование

Година	Общо	По възрастови групи			По образование			
		до 29 г.	от 30 г. до 49 г.	над 50 г.	Висше	Средно специално	Средно	Основно и по-ниско
2020	1 233	135	618	480	232	537	89	375
2021	930	76	437	417	137	374	69	350
2022	887	94	398	395	164	358	55	310

Източник: Дирекция "Бюро по труда" гр. Разград

1.4. Образование

През 2022 година в училищната мрежа на територията на община Разград няма закрити, открити или преобразувани образователни институции. Училищната мрежа обхваща общо 21 училища, от които 16 са общински и 5 държавни. От 16-те общински училища, 11 са основни, като 5 са в гр. Разград и 6 - в други населени места на общината.

Средните общински училища са пет: 2 профилирани гимназии – ПГПЧЕ „Екзарх Йосиф” с „чуждоезиков” профил и ППМГ „Акад. Н. Обрешков” с профил „природо-математически”, Спортно училище, Средно училище „Христо Ботев” и 1 професионална гимназия - ПГССХВТ „Ангел Кънчев”.

Образователната инфраструктура на община Разград включва шест професионални гимназии, пет от които са с държавно финансиране - НПТГ „Ш. Петъофи“, ПГТС „Христо Смирненски“, ПГИ „Робер Шуман“, ПГХТБТ „Мария Кюри“ и ПГО „Станка Николица Спасо-Еленина“.

Към началото на 2022/2023 година (данни към септември 2022 г.) броят на учениците в общински училища е 4 397 ученици и в държавни училища 1 338 ученици, общо 5 735 ученици на територията на община Разград. Към 01.12.2022 г. по данни от Националната електронна информационна система за предучилищно и училищно образование (НЕИСПУО) общият брой ученици в община Разград е 5 709 ученици от 1. клас до 12. клас в дневна, самостоятелна, индивидуална и комбинирана форма на обучение. За сравнение с предходната учебна 2021/2022 година в училищата (общински и държавни) на територията на община Разград са започнали да се обучават 6 087 ученици от 1. до 12. клас в дневна, самостоятелна, индивидуална и комбинирана форма на обучение, от които 4 568 ученици са били в общинските училища и 1 519 ученици в държавните училища.

През 2022 г. в първи клас са постъпили 396 ученици в началото на учебната година (341 в града и 55 в селата). В сравнение с предходната учебна 2021/2022 година, когато общият им брой е бил 447 ученици, се наблюдава леко намаляване на броя на децата, обучаващи се в първи клас.

През учебната 2022/2023 г. на територията на община Разград функционират 20 детски градини, които са на целодневно обучение, като 10 от тях са в гр. Разград. В началото на учебната година в детските градини на общината са обхванати общо 1 468 деца, разпределени в 65 целодневни групи. Сформирана е и 1 целодневна група с 13 деца в ОУ „Ив. С. Тургенев“, гр. Разград, 1 полудневна група с 20 деца в ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Ясеновец. В три детски градини от общината (ДГ № 6 „Шестте ястребинчета“, гр. Разград, ДГ № 11 „Детелина“, гр. Разград и ДГ „Осми март“, с. Дянково) има 3 яслени групи с общ брой 57 деца, а децата в задължителна предучилищна възраст (5 и 6-годишни деца) са 711 към 15.09.2022 г., като 5-годишните са 323 деца, а 6-годишните са 388 деца.

През изминалата година шест училища от община Разград са одобрени за иновативни училища, в сравнение с предходната, когато са били пет на брой. В приетия с Решение № 601 от 17.08.2022 г. на Министерски съвет Списък на иновативните училища в Република България за учебната 2022/2023 година, са включени: ОУ „Васил Левски“, гр. Разград, ОУ „Ив. С. Тургенев“, гр. Разград, ОУ „Н. Й. Вапцаров“, гр. Разград, ПГХТБТ „Мария Кюри“, гр. Разград, НПТГ „Шандор Петъофи“, гр. Разград и ПГО „Станка Николица Спасо-Еленина“, гр. Разград.

С Решение № 991 от 8 декември 2022 г. на Министерски съвет е приет Списък на средищните детски градини и училища в Република България, в който са включени 1 детска градина и 6 училища в община Разград – ДГ „Здравец“, с. Гецово, ОУ „Отец Паисий“, гр. Разград, ОУ „Никола Икономов“, гр. Разград, ОУ „Васил Левски“, гр. Разград,

СУ „Христо Ботев“, гр. Разград, ОУ „Д-р Петър Берон“, с. Осенец, ОУ „Г. С. Раковски“, с. Раковски.

В град Разград функционират три центъра за подкрепа за личностно развитие (ЦПЛР), които предоставят на децата и учениците от община Разград различни възможности за извънкласни дейности за развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта: ЦПЛР - Център за работа с деца, ЦПЛР - Център за ученическо, техническо и научно творчество и ЦПЛР - Ученическа спортна школа „Руси Бухтев“.

За учениците от други общини, предпочели средните училища на община Разград, се предлагат добри условия за живот и възпитание в Центъра за подкрепа за личностно развитие - Ученическо общежитие, с капацитет 500 места. През 2022/2023 г. в ЦПЛР - Ученическо общежитие, гр. Разград се наблюдава увеличение на броя на учениците и групите в сравнение с предходната година. Сформирани са 13 групи с 316 ученици.

В община Разград се намира и Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование и Филиал към Русенски университет „Ангел Кънчев” – Русе.

1.5. Здравеопазване

Системата на здравеопазването в община Разград обхваща лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ, център за спешна медицинска помощ, както и самостоятелни лекарски и дентални практики.

По данни на РЗИ-Разград през 2022 г. в община Разград работят:

Лекари:

Общопрактикуващи лекари – 21 (разпределени в 19 индивидуални и 1 групова практики);

Специализирани практики – 43 индивидуални практики за специализирана медицинска помощ

Лекари по дентална медицина:

Общопрактикуващи лекари по дентална медицина – 43 (разпределени в 35 индивидуални и 4 групови практики);

Специализирани практики по дентална медицина – няма регистрирани на територията на община Разград.

Изчислено на база броя на населението в община Разград според данните на НСИ, (средногодишно население за 2022 г. – 45 259 души) на 1 общопрактикуващ лекар се падат 2 155 души. За сравнение към 31.12.2020 г. това число е 1 984 души, което показва, че продължава тенденцията на намаление на общия брой общопрактикуващи лекари.

През 2022 г. намалява броя на лекарите по дентална медицина (от 45 лекари през 2021 г. на 43 през 2022 г.), което предопределя и повишеното число на броя души на 1 лекар по дентална медицина, а именно 1 053 при 1 014 през 2021 г.

1.6. Бюджет на Община Разград

Бюджетът на Община Разград за 2022 г. е приет от Общински съвет – Разград с Протокол № 33 от 15.04.2022 г. по Решение № 450 на Общински съвет Разград и е в размер на 70 511 х. лв. Към 31.12.2022 г. общият обем на бюджета след направените корекции е в размер на 86 330 х. лв., в т. ч. в държавни дейности 50 075 х. лв. и в местни дейности 36 255 х. лв. Увеличението спрямо първоначалния план е с 15 819 х. лв., в т. ч. в държавни дейности - 5 671 х. лв., и в местни дейности – 10 148 х. лв.

Приходи

Изпълнението на приходната част на бюджета е в размер на 74 003 х. лв., при уточнен план 86 330 х. лв. Процент на изпълнение 85,72%.

Изпълнението на приходите за държавни дейности е 46 392 х. лв. или 92,65 % от планираните 50 075 х. лв.

Изпълнението на приходите за общински дейности е 27 611 х. лв. или 76,16 % от планираните 36 255 х. лв.

Постъпленията от данъчните приходи са общо 5 916 х. лв. С най-голям относителен дял в данъчните приходи е данък върху придобиване на имущество по дарения и възмезден начин 129 %, следван от туристически данък 125 %, данък върху превозните средства 102 %, следван от данъка върху недвижимите имоти 98,3 %.

Постъпленията от неданъчните приходи са общо 16 012 х. лв., което представлява 97,14% от планираните. С най - голям относителен дял в неданъчните приходи са приходите от глоби, санкции и наказателни лихви 128,6 %, следвани от приходите от общински такси 102,4%.

Най - голям дял в приходите от стопанска дейност има ОП „Разградлес“ – 4 053 х. лв., следвано от ОП „УСХПД“ – 856 х. лв., ОП „Обреден дом“ – 149 х. лв. и ОП “Общински пазари-Разград“ – 130 х. лв.

Размерът на преходният остатък от 2021 г., реализиран в делегираните държавни дейности е 3 506 х. лв., а остатъкът към 31.12.2022 г. – 3 739 х. лв.

Размерът на преходният остатък за местни дейности от 2021 г. е 3 598 х. лв., а към 31.12.2022 г. – 7 622 х. лв.

Разходи

Общият обем на разходната част на бюджета по отчет е в размер на 74 003 х. лв. при уточнен план 86 330 х. лв. или изпълнението е 85,72 % от плана. Разходите за държавни дейности (в т.ч. и дофинансирането им) са 47 715 х. лв., а за общински дейности са разходвани 26 288 х. лв.

За делегираните от държавата дейности (без дофинансирането им с общински приходи) са разходвани общо средства в размер на 46 392 х. лв., което е 92,65 % от планираните средства.

Общият обем на отчетените разходи за общински дейности е 26 288 х. лв., при план 34 709 х. лв., или изпълнение 75,74 %.

За капиталови разходи към 31.12.2022 година са изразходвани 39,6% от планираните или общо 7 856 х. лв. От предоставени целеви субсидии и трансфери са

разходвани – 1 800 х. лв., от преходен остатък от 2021 г.- 562 х. лв., от собствени средства – 567 х. лв., от други източници на финансиране – 1 385 х. лв. и финансирани с европейски средства, със съответното съфинансиране – 3 542 х. лв.

2. ПОСТИГНАТ НАПРЕДЪК ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ И ЦЕЛИТЕ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РАЗГРАД ВЪЗ ОСНОВА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ

2.1. Приоритет 1.1 Повишаване на произведената продукция и приходите от земеделието, промишлеността и туризма

Приоритетът е насочен към развитие на икономика с повишена производителност и понижени енергийни разходи, запазване на традициите в земеделието и развитие на високопродуктивно такова, развитие и повишаване качеството на предлагания туристически продукт, в т.ч. интегриран продукт.

Мярка 1.1.1. Устойчиво използване на местните ресурси и подпомагане на земеделските дейности

По данни на Общинска служба по земеделие - Разград през 2022 г. на територията на община Разград площите със селскостопанско предназначение са 432 341 дка, от които обработваеми са 323 191,997 дка, а използваната земеделска площ е 333 725,412 дка.

Разпределението по начин на трайно ползване е както следва:

- ниви – 368 855 дка;
- трайни насаждения, вкл. лозя – 16 838 дка;
- пасища и ливади – 46 648 дка.

Общият брой регистрирани земеделски стопани за стопанската 2021-2022 година (по постоянен адрес на физическо лице или едноличен търговец и по адрес на седалището на юридическото лице за община Разград) в регистъра на Областна дирекция „Земеделие“ – Разград е 548 бр. От тях 374 земеделски стопани стопанисват и/или осъществяват производство на земеделска продукция на територията на общината, като животновъдите са 97.

Принос за развитие на земеделието на своята територията има и Община Разград, която отдава под наем и под аренда имоти – общинска собственост за нуждите земеделците, ангажирани с растениевъдство, животновъдство, пчеларство. В края на 2022 г. има:

- сключени 62 договора за отдаване под наем на 720 земеделски имота – общинска собственост с начин на трайно ползване „Нива“ с обща площ 3 717,490 дка;
- отдадени имоти, с начин на трайно ползване „Полски пътища“ с площ 3 450,685 дка;
- учредено право на ползване върху имоти и части от общински имоти за настаняване на пчелни семейства, за което са сключени 94 броя договори (12 от които през 2022 г.);
- сключени 38 договора за отдаване под наем на 166 имота – общинска собственост с начин на трайно ползване „Пасище, мера“ с обща площ 10 754,533 дка.

Дейност 1.1.1.1. Развитие на екологични селски стопанства, биологично земеделие и биопродукция (производство на плодове, зеленчуци, пчеларството и др.,

Биологичното земеделие е съвкупна система за управление на земеделието и производство на храни, в която се съчетават най-добрите практики по отношение опазването на околната среда, поддържа се висока степен на биологично разнообразие, опазват се природните ресурси, прилагат се високи стандарти за хуманно отношение към животните и методи на производство, съобразени с предпочитанията на част от потребителите към продукти, произведени чрез използване на естествени вещества и процеси. Подкрепата за дейности свързани с „Биологичното земеделие“ е под формата на годишно плащане на хектар земеделска земя или животинска единица, преминали периода на преход към биологично производство и сертифицирани като биологични.

На тази база в община Разград земеделски стопани, сертифицирани по различните направления за биоизземелие са получили чрез Европейския земеделски фонд за развитие на земеделските райони (ЕЗФРСР) общо за финансовата 2022 г. 561 722,60 лв., от които за:

- Биологично растениевъдство – 362 655,99 лв. (брой оператори 24);
- Биологично животновъдство – 13 206,93 лв. (брой оператори 1);
- Биологично пчеларство – 185 859,68 лв. (брой оператори 17).

Мярка 1.1.2. Изграждане и комплексно обновяване на модерни индустриални и логистични зони

Дейност 1.1.2.1. Обновяване на съществуващи индустриални зони, вкл. осигуряване на довеждаща и съпътстваща инфраструктура (улици, водопровод, канализация, газоснабдяване, енергоефективно осветление и др.)

На територията на БЗ „Перистър“ чрез бюджета на Община Разград през 2022 г. са изпълнени следните дейности:

- Ремонт водопровод на сграда с идентификатор 61710.505.179.2, належаща се в ПИ с идентификатор 61710.505.179 (ЧОС, бивша жандармерия) на стойност 1 500 лв.;
- Ремонт на ел. инсталация на сграда с идентификатор 61710.505.179.2, належаща се в ПИ с идентификатор 61710.505.179 (ЧОС, бивша жандармерия) на стойност 1 000 лв.

През 2022 г. бе защитено финансиране по Програмата за изследване и иновации на Европейския съюз „Хоризонт 2020“, по Инициатива Европейско градско управление /EUCF/, която подкрепя общините и местните власти при подготовката на инвестиционни концепции, свързани с изпълнението на действия, идентифицирани в техните Климатични и енергийни планове. С финансиране в размер на 93 540 лв. ще бъде разработена „Инвестиционна концепция за изграждане на водородна индустриална зона – Разград“, чиято цел е да предостави на инвеститорите и финансовите институции информация, необходима за оценка на инвестиционния проект по опростен и бърз начин, както и да трансформира планове за климат и енергия в разумни инвестиционни пакети и по този начин да улесни достъпа на финансиране.

Мярка 1.1.3. Внедряване на мерки и технологични решения за повишаване на

производителността, енергийната и ресурсната ефективност на МСП

Дейност 1.1.3.1. Ресурсна ефективност в предприятията на територията на общината

През изминалата 2022 година, в различните направления за повишаване на ресурсната ефективност, в „Биовет“ АД – клон Разград са реализирани инвестиции в размер на 54 000 000 лв. за енергийно-ефективни технологии и производства.

В „Балканфарма – Разград“ АД за изграждане на фотоволтаична централа за собствени нужди са вложени инвестиции в размер на 1 071 000 лв., а за разширение и реновиране на производствените мощности – 2 340 000 лв.

Дейност 1.1.3.2. Внедряване на мерки за енергийна ефективност в производствени сгради

За постигане на устойчиво енергийно развитие чрез въвеждане на мерки за енергийна ефективност в производствени сгради и използване на източници на възобновяема енергия в „Биовет“ АД са инвестирани 56 000 000 лв.

АДМ Разград ЕАД са разходили ресурс в размер на 3 801 563 лв. за реализация на 7 проекта за модернизация и енергийна ефективност.

На ниво община, през изминалата година са сключени 7 бр. договори на обща стойност 1 234 012,36 по процедура „Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност“ по ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014 – 2020 (виж т. 4.1 Проекти с бенефициенти фирми, НПО и други).

Мярка 1.1.4. Развитие на научно-изследователската и развойна дейност и внедряване на иновации в МСП

Дейност 1.1.4.1. Разработване и внедряване на иновации в предприятията, дигитализация на работни процеси, въвеждане на технологии, обезпечаващи “кръговата икономика”

Вложеният през 2022 г. от „АДМ Разград“ ЕАД ресурс за средства за дигитализация е 148 251 лв.

Мярка 1.1.5. Развитие на културни ценности и природни забележителности като туристически дестинации

Дейност 1.1.5.1. Консервация, реставрация и социализация на обекти на недвижимото културно наследство

И през 2022 г., с цел подобряване средата на паметниците на културата в АР „Абритус“ и музейните обекти със статут на недвижимо културно наследство в кв. „Вароша“, продължи текущата поддръжка на открити площи и крепостни стени.

Със средства на РИМ - Разград е извършено реновиране на основи и пътеки от лицевата страна на сградата на фондохранилището в с. Осенец, чрез което са осигурени оптимални условия по-доброто съхраняване на движимите културни ценности.

Закупена е специализирана техника за косене на тревни площи.

Извършена е дезинсекция, дезинфекция и дератизация на фондохранилища и къщи-музеи, както и основна профилактика на тъканите от фонда на РИМ Разград и обработка на движими културни ценности с консервант.

Закупени и монтирани са камери за видео наблюдение в Интерактивен музей и в Археологическа експозиция.

В Мавзолей – костница на загиналите руски войни и български опълченци е извършено остъргване на старата подкожувана мазилка по вътрешната част на стените и е положена замазка и боядисване.

Общата стойност на вложения финансов ресурс от музея за извършените дейности е 22 606,00 лв.

През 2022 г. от бюджета на Община Разград са изразходвани 1 200,00 лв. за техническа поддръжка на механизма на „Часовникова кула“ и средства в размер на 6 000,00 лв. за доизграждане на паметник „Войнишки мемориал“.

Дейност 1.1.5.2. Изграждане на мултифункционални посетителски и музейни центрове в подкрепа на културното наследство

За стимулиране и популяризиране на културно - историческото наследство на Разградския край, на 1 ноември 2022 г. е открит Център по регионална история към къща музей „Анание Явашов“. Центърът е наследник на учредения през 2021 г. клуб „Краезнание“. Обособен е кът с всички издания на Регионален исторически музей Разград. Дейността на центъра е свързана с изследвания в областта на историята, бита, нравите и обичаите на Лудогорието.

Мярка 1.1.7. Създаване на интегрирани туристически продукти в сътрудничество с други общини от региона

Дейност 1.1.7.1. Внедряване на иновативни форми за представяне на културно съдържание, вкл. дигитализиране на фондове на културни институции, на образци на нематериалното фолклорно наследство. Създаване на виртуални музеи (на капаниците/на различните етноси и етнографски групи/на киселото мляко)

Продължава дигитализацията на движимите културни ценности, постъпили в основен фонд на РИМ – Разград, като в края на 2022 г. техния брой достига 3 266 бр. ценности, обособени в електронен регистър.

През 2022 г. общият фонд на музея е обогатен с над 200 фондови единици, придобити под формата на дарения и надхвърля 52 808 фондови единици.

Положено е началото на кампания „Дари и разкажи“ с покана към всички, свързани с историята и миналото на Разград, да дарят артефакти и споделят тяхната история: стари снимки, документи, пощенски картички, пликове, марки, ордени, медали, книги, вещи и предмети на градския бит и култура до 1944 г.; оръжия и вещи, свързани с войните за национално обединение, лични спомени и др. Идеята на кампанията е да бъде обогатен фонда на музея и да се помогне за уплътняване на историческата памет на града.

Нова форма за представяне на културното съдържание е издаването на многолистов календар за 2023 година с изображения на движими културни ценности от фонда на РИМ – Разград. Календарът съдържа снимки на колекцията накити от края на XVIII до началото на XX век - пафти, пръстени, обеци, гривни, игли за глава /характерното капанско петле/ и други прекрасни образци на ювелирното изкуство. Целта е културния продукт да достигне до възможно най-широк кръг от хора и да популяризира

богатото културно-историческо наследство на Лудогорието. За реализиране на инициативата са разходени собствени средства в размер на 2 400 лв.

Дейността за представяне на различни аспекти от историческото минало на Разград, културни събития и др. чрез улични фотоизложби продължи и през 2022 г. Съвместната инициатива на Община Разград и РИМ – Разград за провеждане на иновативни изложби в нетипична среда на открито са част и от монументалната градска украса на Разград. За реализиране на инициативата са изразходвани средства в размер на 1 400 лв. от бюджета на Община Разград. За рекламен билборд, посветен на Деня на Светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската книжовност са изразходвани средства в размер на 900,00 лв.

В навечерието на 3 март - Националният празник на България в РИМ – Разград бе открита изложба оръжия и документи на руската и турската армия, както и на българското опълчение, взело активно участие във военните действия по време на Руско-турската война 1877-1878 г. По модерен и атрактивен начин бяха показани на обществеността уникални реликви от многобройните и разнообразни образци на културно-историческото наследство от Разградския край, които се съхраняват във фонда на музея.

По повод 135 годишнината на музейното дело в Разград и 100 години от основаването на археологическото дружество бе издаден сборник „Известия на РИМ – Разград” том 3 и преиздадено фототипно издание „Отчети на Разградското археологическо дружество I – X 1922-1923 – 1933-1934 години”/ на обща стойност 9 800 лв. Със съдържанието, изключителната предпечатна подготовка и луксозната полиграфия, „Известията“ са уникални в България.

Дейност 1.1.7.2. Развитие и популяризиране на интегрирани туристически продукти, вкл. обособяване на туристически маршрути и пакети, изготвяне на маркетингови стратегии и провеждане на рекламни кампании

На 24 и 25 февруари 2022 г. Регионален исторически музей – Разград взе участие в 38-то Международно туристическо изложение „Ваканция & СПА – нови посоки и стари приятели“. Двудневният форум в Интер Експо Център София под надслов „Да се върнем към нормалното!“ се проведе под егидата на Министерството на туризма. РИМ Разград представи основните туристически обекти, маршрути и събития от културния календар на Община Разград чрез рекламни материали и модерни аудиовизуални средства.

В периода 20 – 22 октомври 2022 г РИМ – Разград участва в Панаир на музейните изложби, който се проведе в гр. Русе. В панела „Мобилност на музейните колекции“ виртуално бе представена изложбата „По следите на времето – колекции на часовници и календари от фонда на РИМ – Разград“.

През годината са заснети репортажи от регионални, национални и международни медии за популяризиране на туристически обекти и забележителности в Разград.

През 2022 г. за пръв път РИМ – Разград се представи в един от най-големите рекламоносители - Пътен атлас България. В рубриката „Опознай България” на ½ цветна страница е представен снимков материал на всички обекти на РИМ – Разград. С цел популяризиране на културно-историческото наследство, Община Разград е представена и в едно от най-престижните списания за култура и туризъм „Черга“.

През 2022 година обектите на РИМ – Разград са посетени от 13 678 души. Организиран са 2 гостуващи изложби от музеи и други организации, 8 самостоятелни изложби в музея с предмети от собствения фонд, 2 самостоятелни изложби извън музея, участие в национална изложба с предмети от фонда на музея.

Във връзка с провеждането на двадесетото издание на Панаир на киселото мляко и Фестивал на народните традиции и художествени занаяти, който Община Разград организира, са изработени рекламни ретро албуми, рекламни гърненца с логото на събитието, рекламни брошури и флаери. За реализиране на посочените дейности са изразходвани 5 361,00 лв. от бюджета на община Разград.

2.2. Приоритет 2.1 Подобряване на здравеопазването, образованието, социалните дейности, културата и административното обслужване

Приоритетът включва мерки, чрез които се цели повишаване на образователното ниво, осигуряване на равен достъп до качествени здравни услуги, подобряване и надграждане мрежата от социалните услуги, създаване на решения за предлагане на съвременен културен продукт и предоставяне на ефективни административни услуги чрез изпълнение на инфраструктурни дейности по материалните бази, съпътствани от „меки“ мерки за осигуряване на кадри и специалисти, повишаване на тяхната квалификация, преквалификацията им и др.

Мярка 2.1.1. Обновяване и оборудване на обектите на общообразователната инфраструктура

Дейност 2.1.1.1. Подобряване на материалната база на детски заведения и училища на територията на община Разград, в т.ч. внедряване на мерки за енергийна ефективност, осигуряване на фотоволтаици, интелигентни системи за управление на осветлението, достъпна архитектурна среда, обновяване на дворни пространства и др.

За постигане на ефективен образователно-възпитателен процес в съвременното училище важно условие е обучението на децата и учениците да се осъществява в съвременна образователна среда. Това се постига чрез осигуряване на добра материално-техническа база в системата на училищното и предучилищното образование, чиято поддръжка и модернизиране винаги са били приоритет в образователната политика на Община Разград, както и чрез изграждане на интерактивна образователна среда в съответствие с актуалните образователните тенденции. Доброто състояние на сградния фонд винаги е било важна предпоставка за осигуряване на качество на образованието и добри условия за обучение.

През 2022 г. са извършени ремонтни дейности по поддръжка на материално-техническата база на училища и детски градини, центрове за подкрепа за личностно развитие (боядисване, освежаване на класни стаи и занимални, ремонт на санитарни възли, подмяна на дограми, ремонт на физкултурни салони и др.) на обща стойност 1 329 531,10 лв. със средства от бюджета на училищата/детските градини, целеви средства от МОН, общински бюджет и др. От тях 1 191 041 985, 90 лв. – за ремонтни дейности в общинските и държавни училища, 90 884,20 лв. – за ремонтни дейности в детски градини на делегиран бюджет и 47 605 лв. за ремонти в ЦПЛР (УСШ и Ученическо общежитие).

През 2022 г. започна поетапно изпълнението на текущи ремонти в детските градини на неделегиран бюджет в с. Гецово, общ. Разград, с. Ясеновец, общ. Разград, с. Раковски, общ. Разград, с. Топчии, общ. Разград, с. Дянково, общ. Разград, с. Мортагоново, общ. Разград и с. Стражец, общ. Разград.

Извършени са строителни дейности по изграждане на спортна площадка в ОУ „Ив. С. Тургенев“, гр. Разград по обществена поръчка с предмет „Инженеринг – проектиране и изграждане на спортна площадка в двора на ОУ „Иван Сергеевич Тургенев“ гр. Разград“. В резултат училището вече разполага с мултифункционална площадка, която дава възможност на учениците, обучаващи се в училището, да практикуват различни видове спорт: футбол, хандбал, баскетбол, волейбол, колективни игри, както и масови физически упражнения. Изграждането на спортната площадка е финансирано със средства от общинския бюджет на стойност 90 600 лв.

През изминалата година успешно бе защитено и проектно предложение „Изграждане на спортна площадка със специализирана спортна настилка за нуждите на ППМГ „Акад. Н. Обрешков“, СУ „Христо Ботев“ и Спортно училище в ПИ 61710.505.2523, гр. Разград“ на обща стойност 165 083 лв. по Програма за изграждане и основен ремонт на спортни площадки в държавните и общинските училища, Модул 1 „Изграждане спортни площадки със специализирана спортна настилка“. Проектните дейности предвиждат изграждането на спортна площадка с три игрища - волейбол, баскетбол и хандбал - футбол. Към площадката се предвижда и писта за бягане на дистанция от 60 м., както и монтаж на спортно оборудване, необходимо за нуждите на трите игрища (баскетболни кошове, хандбални врати, колове и мрежа за волейбол).

Одобрено е и проектно предложение за ремонт на физкултурен салон в Основно училище „Васил Левски“, гр. Разград по Годишна програма за поддържане, ремонт, реконструкция, цялостно обновяване или създаване на нови спортни обекти и/или спортни съоръжения в държавните и общинските училища на стойност 99 998 лв.

Всички институции в системата на предучилищното и училищното образование поддържат в добро състояние игрищата и дворните си пространства. През 2022 г. в конкурса „Да на красотата“, който по традиция се организира всяка година от Община Разград и Федерация на жените, гр. Разград, отново се включиха институции от системата на училищното и предучилищното образование, като в категория „учебни заведения“ бяха отличени две детски градини - ДГ № 5 „Незабравка“ гр. Разград, ДГ „Радост“, с. Мортагоново и ОУ „Елин Пелин“, с. Стражец за най-красив двор на образователна институция.

През 2022 г. в образователните институции в община Разград са привлечени допълнителни финансови средства за подобряване на материално - техническата им база и осигуряване на една по - съвременна и иновативна образователна среда чрез участие по национални програми на МОН, както и други проекти:

- **НП „Осигуряване на съвременна сигурна и достъпна образователна среда“,** която цели осигуряване на условия за равен достъп до предучилищно и училищно образование и повишаване качеството на образователния процес чрез създаване условия за атрактивно обзаведени помещения за дейности по интереси и за съвременни материали, книги и игри, стимулиращи личностното развитие на учениците. По Модул „Площадки за обучение по безопасност на движението по

пътищата“ усвоените средства от МОН са общо 6 400 лв. (ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Ясеновец - 2 800 лв. и две детски градини - ДГ № 2 „Лудогорче“, гр. Разград - 1 600 лв. и ДГ № 3 Приказка“, гр. Разград – 2 000 лв.) Модулът дава възможност за подобряване на обучението по безопасност на движението по пътищата чрез изграждане на външна площадка (разчертаване и боядисване) и вътрешна (подвижна) площадка в детските градини и училищата с цел формиране на умения за безопасно поведение на пътя и за намаляване на броя на пътнотранспортните произшествия (ПТП) с участията на деца.

- в ПГССХВТ „Ангел Кънчев“, гр. Разград със собствено финансиране са извършени: ремонт на гараж за автобус, изграден е нов навес, ремонт на фойе и заден вход на гимназията, ремонт на стълбище и втори етаж в първи корпус, закупено е устройство, осигуряващо достъпна архитектурна среда за хора в неравностойно положение.
- в ОУ „Никола Икономов“, гр. Разград по проект „ЕнергоПро за обществото“ са оборудвани кабинети по Физика, Химия и Биология (4 931 лв. от дарение), обслужващи 295 ученици

През 2022 г. са извършени ремонтни дейности по отоплителната инсталация на ДГ № 5 „Незабравка“ гр. Разград. Ремонтът се състои в доставка на газови котли с оглед постигане на по-добра енергийна ефективност. Стойността на извършените разходи от общинския бюджет е 21 931,20 лв.

С бюджетни средства в размер на 40 716,00 лв. е ремонтирана и спортната площадка на ОУ „Никола Икономов“ гр. Разград. Подменени са настилната и оградата с оглед подобряване на условията за спорт на учениците.

Дейност 2.1.1.2. Подобряване на техническата база на детски заведения и училища на територията на община Разград, в т.ч. STEM кабинети, лаборатории, внедряване на нови информационно-комуникационни технологии в обучението

ИКТ технологии в общинските училища и детски градини са осигурени по **НП „Информационни и комуникационни технологии в системата на предучилищното и училищното образование“** на МОН за 39 390 лв. по дейност 5.4. „Внедряване на образователни електронни ресурси и съдържание, софтуер за професионално обучение, софтуерни продукти за администриране и управление на учебния процес, както и подкрепа на съпътстващите дейности по използването им като част от образователния процес“ - средства за електронен дневник на институциите от системата на училищното образование и по дейност 5.5. „Осигуряване на свързаност и средства за интернет на училищата и ресурсните центрове на бюджетна издръжка и средства за развитие и поддръжка на опорната мрежа. Внедряване на модерни технологии за управление на WAN мрежата на МОН, прилежащите регионални структури и образователните институции“ са разпределени както следва:

- общо училища – 19 510 лв. (ОУ „В. Левски“, гр. Разград – 1 420 лв., ОУ „Никола Икономов“, гр. Разград – 1 000 лв., ОУ „Н. Й. Вапцаров“, гр. Разград – 1 160 лв., ОУ „Ив. С. Тургенев“, гр. Разград – 1 160 лв., ОУ „Отец Паисий“ Разград -950 лв., СУ „Христо Ботев“, гр. Разград – 950 лв., ОУ „Д-р

П. Берон”, с. Осенец - 800 лв., ОУ „Елин Пелин”, с. Стражец – 800 лв., ОУ „Св. Св. Кирил и Методий”, с. Ясеновец – 950 лв., ПГПЧЕ „Екзарх Йосиф”, гр. Разград - 1 160 лв., ППМГ „Акад. Никола Обрешков”, гр. Разград – 360 лв., ПГССХВТ „Ангел Кънчев” – 950 лв., Спортно училище, гр. Разград – 7 850 лв.);

- общо за ЦПЛР - 1 880 лв. (ЦПЛР-ЦРД – 1 160 лв., ЦПЛР-ЦУТНТ – 360 лв., ЦПЛР – УСШ – 360 лв.);
- Електронен дневник за детските градини – общо 18 000 лв.

➤ В ОУ „Васил Левски“, гр. Разград за представяне на учебния материал чрез ИКТ, с което е постигнато подобряване на образователния процес чрез прилагане на нови форми и методи на преподаване е разходен собствен финансов ресурс на стойност 13 423 лв.; по проект „Равен достъп в условията на кризи“ е осигурен непрекъснат учебен процес – 1 578 лв.;

➤ В ОУ „Елин Пелин“, с. Стражец, по проект „Образование за утрешния ден”, в който са включени 12 ученици, е постигнато усвояване на знания и умения за работа в дигиталното общество, подобряване на достъпа до образование, в т. ч. чрез използване на леснодостъпни платформи и мобилни приложения, модернизирани са методите и средствата за обучение.

➤ **Национална програма „Иновации в действие“** дава възможност за създаване на съвременна образователна среда чрез въвеждане и обмяна на иновации в образованието, в които учениците могат да подобряват образователните си резултати, мотивацията си за учене, участват активно в училищния живот, развиват креативно мислене, различни компетентности и емоционална интелигентност чрез иновативни образователни процеси, нови методи на преподаване. Иновациите са добра възможност за изграждане на модерни училища. По националната програма са усвоени общо 11 669 лв. от общинските училища.

• *Модул 1 „Мобилност за популяризиране и мултиплициране на добри иновации между училищата“* – по модула са одобрени 3 общински училища и са отпуснати общо 9 869 лв.: ОУ „В. Левски“, гр. Разград – 3 643 лв., ОУ „Н. Й. Вапцаров“, гр. Разград – 3 643 лв. и ПГПЧЕ „Екзарх Йосиф“, гр. Разград – 2 583 лв.

• *Модул 4 „Осигуряване на финансови средства за материали, учебни средства и пособия за прилагане на иновативни методи на преподаване“* – ОУ „И. С. Тургенев“, гр. Разград – 1 800 лв.

Община Разград подкрепя и стимулира популяризирането и въвеждането на иновативни практики, съвременни информационни и комуникационни технологии в образователния процес и алтернативи за обучение, възпитание и социализация на децата и учениците в общинските детски градини и училища. При обучението на децата/учениците в детските градини/училищата намират все по-широко приложение съвременни ИК технологии, като: предоставяне на съдържание и аудио и видео ресурси чрез интернет технологиите – социални мрежи, блогове, сайтове и др., електронно, мобилно и смесено обучение, виртуална и добавена реалност в обучението; смартфони, лаптопи, интерактивните бели дъски, мултимедийни системи, т. е. постепенно дигитализиране на образователния процес и успешно реализиране на обучение в електронна среда.

С Решение № 549 от 25.10.2022 г. на Общински съвет – Разград е приета нова

Наредба № 30 за електронен прием в първи клас в общинските училища на територията на град Разград. Наредбата има за цел да се регламентират условията, реда и критериите за осъществяването на приема на деца в първи клас, да се гарантира равен достъп до образование на подлежащите на задължително училищно образование ученици. За прилагане на Наредбата е разработен програмен продукт „Електронен прием в първи клас“ от „Информационно обслужване“ АД, който е предназначен за автоматизирано, централизирано класиране в първи клас в училищата в град Разград (стойност 7 272 лв.; общински бюджет).

Методът „Монтесори“ се утвърди последните няколко години като ефективен метод за обучение на деца, като през 2022 г. и двете групи в ДГ № 3 „Приказка“, гр. Разград продължават да функционират успешно.

През 2022 г. продължава да се използва облачната услуга на Google G-suite за всяка детска градина в община Разград, както и за отдел „Образование и спорт“ в Община Разград. Продължава допълването и разработването на индивидуалните интернет сайтове за образователни институции в община Разград.

Дейност 2.1.1.3. Подобряване на материално-техническата база на ЦПЛР ЦУТНТ, ЦРД, УСШ, Ученическо общежитие

По Национална програма „**Предоставяне на съвременни условия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в институции в системата на предучилищното и училищното образование**“, Модул „Подкрепа на децата и учениците за работа в ЦПЛР по чл. 49, ал. 1, т. 1 и ал. 4 от ЗПУО – центрове за развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта и астрономически обсерватории и планетариуми“ – по модула са усвоени общо 42 990 лв., от които 20 690 лв. за ЦПЛР – ЦРД, гр. Разград за оборудване на зала по танци и закупуване на консумативи за танцовите състави (96 деца) и 22 300 лв. за ЦПЛР - УСШ, гр. Разград за обзавеждане и оборудване на специализиран кабинет по шахмат. Постигнато е както подобряване на материално-техническата база на спортната школа, така и повишаване мотивацията на децата за занимания със спорт, увеличаване обхвата на децата, привлечени от този спорт – 36 деца.

Мярка 2.1.2. Подобряване на достъпа до образование за всички социални групи и повишаване качеството на образователните процеси

Дейност 2.1.2.1. Допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици със специални образователни потребности; деца в риск; деца с изяви дарби; деца с хронични заболявания и др.

Децата със СОП

По данни от Национална електронна информационна система за предучилищно и училищно образование (НЕИСПУО) към 01.12.2022 г. в общинските и държавни училища и детски градини се обучават и възпитават 139 деца и ученици със специални образователни потребности, като от тях 33 деца са в детските градини, 102 са в общинските училища и 37 ученици са в държавните училища. От общия брой деца/ученици на ресурсно подпомагане 87 са на ресурсно подпомагане от ресурсен учител

(40 ученици/деца се подпомагат от ресурсен учител в училище/ДГ, а 47 деца/ученици от ресурсен учител от РЦПППО).

В училищата и детските градини съществуват условия за работа на деца и ученици, нуждаещи се от допълнителна подкрепа. В шест училища са назначени 9 ресурсни учители, които оказват допълнителна подкрепа на деца и ученици със СОП (ПГССХВТ „А. Кънчев“ – Разград - 1, ПГТС „Хр. Смирненски“, гр. Разград – 1, ОУ „Н. Икономов“ гр. Разград - 2, ОУ „И.С. Тургенев“, гр. Разград - 2, ОУ „Отец Паисий“, гр. Разград – 1 и ПГО „Станка Николица Спасо-Еленина“, гр. Разград - 2).

За децата и учениците с говорни нарушения е осигурена логопедична подкрепа от специалисти логопеди от РЦПППО, както и по Проект BG05M2OP001-3.005-0004 „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“, осъществяван с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“. Логопеди са назначени и в някои училища и детски градини - ОУ „Никола Икономов“, гр. Разград, ОУ „И. С. Тургенев“, гр. Разград, ДГ № 2 „Лудогорче“, гр. Разград, ДГ № 4 „М. Палаузов“, гр. Разград и ДГ № 5 „Незабравка“, гр. Разград.

Осигурена е подкрепяща среда за обучение и възпитание чрез изградена достъпна архитектурна среда. Подобрена е и специализираната подкрепяща среда в образователните институции за осигуряване на достъп за обслужване на деца и ученици с увреждания в помещенията в сградите. Има рампи за достъп до сградите за ученици с двигателни трудности, санитарни възли, класни стаи и кабинети за ресурсно обучение, създадени са работни и игрови кътове за индивидуална работа и кътове за почивка, осигурени са дидактически материали, необходими за обучението на децата със СОП. В програмите за подкрепа на личностното развитие на всички училища в община Разград са разработени мерки за пълноценното включване на ученици със СОП и хронични заболявания в училищната среда.

В училищата целогодишно се работи с ученици в риск, с ученици със съмнение за СОП. Поддържа се връзка и с техните родители (настойници) за по-добри резултати. Дава се възможност за допълнителни часове за консултация по различните предмети, мотивиране и включване на ученици с изяви дарби в общински, национални и международни конкурси, както и включване в извънкласни дейности според индивидуалните им интереси (ПГИ „Р. Шуман“).

В някои училища се създава подкрепяща среда за социална адаптация на ученици със СОП чрез създаване на училищни клубове по занимания - „Занимания по интереси“ (МОН).

В СУ „Христо Ботев“ са реализирани дейности за допълнителна подкрепа на 7 ученици със СОП чрез иновативни модели, гъвкави форми и адаптивни подходи по Проект BG05M2OP001-3.018-0001 „Подкрепа за приобщаващо образование“ по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“. По същия проект работят в ОУ „Елин Пелин“, с. Стражец с 3 ученици, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Ясеновец - 7 ученици. Съвкупността от дейности за допълнителна подкрепа, които се реализират с децата и учениците в проекта, допринася са подобряване качеството на образованието им, осигурява по-доброто им приобщаване в системата на предучилищното и училищното образование, както и тяхната бъдеща успешна социализация и реализация.

В община Разград допълнителна подкрепа на деца и ученици със СОП се оказва и в

Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование (РЦПППО).
Към 15.09.2022 год. в община Разград РЦПППО е подпомогнал:

- 17 деца в 10 детски градини;
- 45 ученици в 8 училища.

Към месец декември 2022 год. РЦПППО подпомага в община Разград:

- 33 деца в 12 детски градини;
- 50 ученици в 8 училища.

Изграден е функциониращ Регионален екип за подкрепа за личностно развитие, извършващ всички дейности заложи в чл. 190, ал. 3, т. 1 от Закона за предучилищното и училищното образование и чл. 135 от Наредбата за приобщаващото образование за оценка на индивидуалните потребности. Извършени дейности за одобрение на оценка по чл. 190, ал. 3, т. 1 от ЗПУО и чл. 135 от Наредбата за приобщаващото образование:

Всичко за 2022 год.:

- брой деца – 19;
- брой ученици – 105;
- отложени деца от задължително обучение в първи клас – 6;
- първична оценка – 3 деца.

Ресурсните учители от РЦПППО осъществяват непрекъснат контакт с учители, ученици и техните родители, като формират у тях положителни нагласи за включване и участие в обществено-културния живот, тържества, празници и спортни мероприятия. През м. май 2022 г. РЦПППО за поредна година стана част от инициативите на Спешъл Олимпикс България и се включи в кампанията „Да играем заедно!“ в рамките на Европейска футболна седмица на Спешъл Олимпикс‘2022. Целогодишно се работи и с ученици със СОП, които имат поведенчески проблеми, като психолози от центъра реагират на сигнали на преподаватели и класни ръководители.

Ресурсните учители работят също в насока кариерно ориентиране на ученици със СОП, като информират родителите им (проведени срещи-разговори) за възможностите за продължаване на образованието или за придобиване на професионална квалификация за ученици със СОП след VII клас. След утвърждаване на държавния план-прием за ученици след завършен VII клас през 2022/2023 учебна година са проведени срещи-разговори с тях. От завършващите седми клас ученици със СОП (11 ученици) всички са насочени за обучение в професионални гимназии.

Специалисти от Регионалния екип за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности участваха през годината в Комисия за насочване на ученици с хронични заболявания, с физически и сензорни увреждания, със специални образователни потребности по чл. 120, ал. 7 от Закона за предучилищното и училищното образование, от домове за деца, лишени от родителска грижа, и от центровете за настаняване от семеен тип и ученици към РУО Разград. Насочени са всички ученици, подали необходимите документи до комисията.

Децата с изявени дарби

Община Разград стимулира талантливите деца и ученици, координира общинските детски изяви в областта на художественото творчество, науката, спорта и осъществява специална закрила на учениците с изявени дарби. За тази цел всяка година Общински

съвет - Разград приема Мерки за насърчаване на творческите заложи и потребности на деца с изявени дарби на община Разград, които ежегодно се разработват от отдел „Образование и спорт“, като наградата за талантлив и даровити деца се е превърнала в традиция. През 2022 г. са предоставени еднократни финансови стимули и грамоти на 71 деца с изявени дарби от община Разград по Мерки за насърчаване на творческите заложи и потребности на деца с изявени дарби на Община Разград за 2022 г. Бюджетът на програмата за 2022 г. е 30 000 лв. (Решение № 450 от Протокол № 33 от проведено заседание на 15.04.2022 г. на Общински съвет - Разград).

През 2022 г. 4 деца са получили едногодишна стипендия по Програма на мерките за закрила на деца с изявени дарби от държавни, общински и частни училища през 2022 г. приета с Постановление № 94 от 30 май 2022 г. на Министерски съвет.

Ежегодно Община Разград връчва на тържествени мероприятия по случай 24 май наградите „Директор на годината“ и „Учител на годината“ за стимулиране на педагогическите кадри в общината и като признание за положения от тях труд, а също и наградите „Отличник на випуска“, „Студент на годината“ за постигнати отлични резултати през целия период на обучение.

Допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца с изявени дарби се осъществява и в училищата, в центровете за подкрепа за личностно развитие – ЦПЛР-ЦУТНТ, ЦПЛР-ЦРД и ЦПЛР-УСШ, читалища и школи, като им се предоставя възможност за участие в международни, национални, областни и общински конкурси и форуми в сферата на науката, изкуствата и спорта.

През 2022 г. МОН стартира нова НП „**Заедно в изкуствата и спорта**“, която е разработена в съответствие с приоритетна област 2 „Компетентности и таланти“ на Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030). Целите на програмата са: осигуряване на условия за личностно развитие на учениците чрез екипно взаимодействие при участието и изявата им в колективни спортове и изкуства, насочени към стимулиране на техните интереси, способности и компетентности; засилване на интереса на учениците за участие в групи/отбори за колективни спортове и изкуства и за изяви в областта на танцовото, музикалното и театралното изкуство, както и в областта на спорта; насърчаване на работата в екип и подобряване на социалните взаимодействия на учениците; изграждане на умения за отговорно и дисциплинирано поведение и за самоконтрол в учениците; повишаване на музикалната, танцовата и театралната култура на подрастващите и насърчаване съхраняването и утвърждаването на културните ценности.

Полученото финансиране по програмата е 192 802 лв. (ОУ „В. Левски“, гр. Разград – 40 228 лв., ОУ „Н. Икономов“, гр. Разград – 29 418 лв., ОУ „Н. Й. Вапцаров“, гр. Разград – 29 972 лв., ОУ „Отец Паисий“, гр. Разград – 7 060 лв., СУ „Хр. Ботев“, гр. Разград – 7 800 лв., ОУ „Г. С. Раковски“, с. Раковски – 19 218 лв., ОУ „Св. Кирил и Методий“, с. Ясеновец – 8 266 лв., ПГПЧЕ „Екзарх Йосиф“, гр. Разград – 39 140 лв., ППМГ „Акад. Н. Обрешков“, гр. Разград – 11 700 лв.).

Средства за стимулиране на талантливи и изявени ученици са получени и по НП „**Ученически олимпиади и състезания**“ за три общински училища (ППМГ „Акад. Никола Обрешков“ – 7 800 лв., ПГПЧЕ „Екзарх Йосиф“ – 5 200 лв., ОУ „Васил Левски“ – 1 950 лв.) на обща стойност 14 950 лв.

За поредна година по ПМС № 46 от 19.03.2020 г. за определяне на минимални диференцирани размери на паричните средства за физическа активност, физическо възпитание, спорт и спортно-туристическа дейност на деца и учаци в институции в системата на предучилищното и училищното образование и във висшите училища в община Разград са постъпили 26 416 лв. за развитие на физическото възпитание и спорта в общинските детски градини и училища.

Деца от уязвими групи

Сред основните приоритети на община Разград са пълният обхват и включването на децата и учениците в задължителна предучилищна и училищна възраст в образователната система, както и осигуряването на равен достъп до образование на всички деца и ученици. За осигуряването на равен достъп до качествено образование за децата и учениците в задължителна предучилищна и училищна възраст и с цел превенция от отпадането им от образователната система, през 2022 година в община Разград са осъществени следните дейности:

В изпълнение на ПМС № 100 от 08.06.2018 г. за създаване и функциониране на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, със заповед на РУО – Разград всяко населено място на територията на община Разград е включено в район на обхват, като за районите са сформирани екипи за обхват, включващи представители на ангажираните институции. За община Разград районите на обхват и екипите за обхват са 8 на брой. Информацията от извършените обходи с необходимите данни за откриване и обхващане в образователната система на децата и учениците се отразяват в информационна система за развитие на механизма (ИСПМ) в междуинституционалната платформа „Посещавемо и безопасно училище“. В изпълнение на гореспоменатия Механизъм в началото на учебната 2021-2022 г. са обходени 410 адреса на деца и ученици, непосещаващи училище/детска градина. В резултат на извършените обходи е установено:

- деца/ученици заминали в чужбина – 374 деца/ученици;
- записани деца и ученици в ДГ/училища – 14 деца/ученици;
- деца/ученици не открити на адрес – 23 деца/ученици;
- неоткрити и предадени на МВР за работа по механизма – 22 деца/ученици.

За осигуряването на равен достъп до качествено образование за всички деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст и с цел превенция от отпадането им от образователната система, през 2022 година в община Разград са осъществени:

- осигуряване на транспорт на децата в задължителна предучилищна възраст и за учениците от населени места, в които няма детска градина или училище по смисъла на чл. 283, ал. 2 от ЗПУО. Отдел „Образование и спорт“ е изготвил необходимата документация до МОН (справка относно транспортната схема и средства за превоз на деца и ученици).
- обезпечаване с учебни помагала, учебници и пособия на децата във всички групи в детските градини и на учениците от 1. до 7. клас в общинските училища. Подадени са заявки до издателства за познавателни книжки за детските градини от общината,

които не са на делегиран бюджет. Община Разград обезпечава със задължителна училищна документация (ЗУД) за началото и края на всяка учебна година детските градини в селата на недегиран бюджет.

Намаляването броя на необхванатите и отпадащите ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст се осъществява и чрез:

- осъществяване на партньорство на общината и училищата с РУО – Разград, Дирекция „Социално подпомагане“ - Отдел „Закрила на детето“, ДПС към МВР, НПО и други институции за местни инициативи с цел реинтегриране на вече отпадналите от училище ученици;
- прилагане на мерки заложи в Механизма;
- разработване на механизъм за ежедневно информиране на родителите за отсъствията и закъсненията на децата и учениците;
- осигуряване на безопасна и сигурна среда (охрана и видеонаблюдение в училищата, превенция срещу агресията);
- здравно образование и гражданско образование.

Причините за намаляване броя на учащите се коренят преди всичко в отрицателен прираст на населението както на национално ниво, така и на регионално ниво; миграционните тенденции сред младите жители на община Разград към големите областни центрове и в чужбина в търсене на по-високи доходи и повишаване качеството на живот, което води до застаряване на населението, както и културните нагласи и особености на представителите на етносите (предимно ромското население) в някои от населените места. През последните години немалка част от гражданите с постоянен адрес в община Разград се местят в други населени места, причината за което са ограничените възможности за професионална реализация на млади специалисти с висше образование. Това само по себе си допълнително засилва миграционните нагласи на млади семейства от слабо населени места, които искат да осигурят добро образование за децата си, което от своя страна засилва процеса на обезлюдяване.

През 2022 г. са отпуснати общо 130 024 лв. целеви средства от МОН за работа с деца и ученици от 1 до 12 клас от уязвими групи от община Разград (ОУ "Отец Паисий", с. Дянково, ДГ "Осми март", с. Дянково, ОУ "Кирил и Методий", с. Киченица, ОУ "Д-р Петър Берон", с. Осенец, Професионална гимназия по селско стопанство и хранително-вкусови технологии "Ангел Кънчев", гр. Разград, ДГ "Райна Княгиня" № 8, гр. Разград, ОУ "Георги Сава Раковски", с. Раковски, ДГ №1 "Щастливо детство", с. Раковски, ДГ № 2 "Пролет", с. Раковски, ОУ "Елин Пелин", с. Стражец, ДГ "Пролет", с. Стражец, ДГ "Гълъбче", с. Топчии, ОУ "Св. Св. Кирил и Методий", с. Ясеновец и ДГ № 2 "Дора Габе", с. Ясеновец).

През 2022 г. детските градини и училищата работят по проекти, насочени към приобщаване на деца от етническите малцинства и създаване на равен старт за всяко дете, гарантиране на равен достъп до качествено образование на децата от етническите малцинства, развитие на мултикултурна среда, толерантност и развиване на разнообразни форми на интеркултурно образование, насочено към запазване и развитие на културната идентичност на етническите малцинства. През август 2022 г. в ДГ № 2 „Дора Габе“, с. Ясеновец приключи изпълнението на проект „Различни, но заедно“ към Център за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства

(ЦОИДУЕМ), чиято цел беше да се въведат разнообразни форми на занимания на децата в детската градина в с. Ясеновец, което ще доведе до запазване и развитие на тяхната културна идентичност и задържането им в образователната система.

С цел превенция на преждевременното напускане на образователната система, както и повторно включване, социализиране и адаптиране в детските градини и училища се наблюдават добри практики за организиране и провеждане дейности за педагогическа, психологическа и социална подкрепа на деца от уязвими групи (напр. отбелязване на Ден на толерантността с различни мероприятия, запознаване на децата и учениците с традициите и обичаите на различните етноси и др.); в ОУ "Св. Св. Кирил и Методий", с. Ясеновец по проект "Подкрепа за успех" на Европейски съюз се осъществява компенсиране на пропуски по БЕЛ и математика на 50 ученици от училището.

➤ **НП „Заедно за всяко дете“** – Целта е повишаване ефективността в работата на образователните институции по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст и подобряване на достъпа до предучилищно и училищно образование чрез поддържане на активно и устойчиво междуинституционално взаимодействие за създаване на благоприятна образователна среда.

➤ По Модул 3 "Участвай и променяй – родителят, активен партньор в училищния живот" – получени средства в размер на 2 998 лв. от ОУ „Отец Паисий“, гр. Разград.

➤ По Модул 2 „Добри практики за взаимодействие с родителите на децата и учениците в задължителна предучилищна и училищна възраст“ - 2 500 лв. за ПГО „Станка Николица Спасо-Еленина“, гр. Разград.

➤ **НП „Без свободен час“** - Целта на програмата е постигане на оптимална организация на предучилищното и училищното образование чрез осигуряване на непрекъснат учебен процес при отсъствие на педагогически специалист и на условия за провеждане на обучение от разстояние в електронна среда, повишаване ефективността на разходите на училищата, ДГ, ЦСОП и реализиране на политиката за обхвата на децата в детските градини, създаване на мотивация за задържането на учениците в училище. По Модул 1 "Без свободен час в училище" от програмата са усвоени общо 19 429 лв. от 4 общински училища (ПГПЧЕ „Екзарх Йосиф“, гр. Разград - 2 879 лв., ОУ „Никола Икономов“, гр. Разград – 10 466 лв., ОУ „Н. Й. Вапцаров“, гр. Разград – 2 400 лв. и СУ „Христо Ботев“, гр. Разград - 3 684 лв.);

➤ **НП „Хубаво е в детската градина“** - Програмата цели изграждане на подкрепяща, приемна, безопасна, мултикултурна, интерактивна среда; споделяне на иновативни практики за провеждане на дейности с децата и семействата в и извън детската градина и за насърчаване на двигателната активност на децата. По програмата са получени общо 20 890 лв. (ДГ № 3 „Приказка“ – 4 540 лв., ДГ № 4 „М. Палаузов“ – 5 000 лв., ДГ № 11 „Детелина“ – 3 500 лв., ДГ № 14 „Славейче“ – 3 600, ДГ № 2 „Дора Габе“, с. Ясеновец – 4 250 лв.).

Създаването на условия за активно социално приобщаване на децата от социално уязвими групи е важно условие за привличане и задържане на децата в риск, предвид етническата специфика на разградски регион. С цел успешно интегриране в образователната система на децата, учениците и младежите от етническите малцинства са

необходими условия, насърчаващи разкриването на потенциала на всяко дете и ученик за личностно развитие, както и неговата успешна социализация и реализация в живота. В тази връзка усилията са насочени към подобряване на сътрудничеството и взаимодействието между всички заинтересовани страни – местна власт, училища, детски градини, всички други институции, имащи отношение към развитието на децата. Целта на образователните институции е родителската общност да бъде привлечена в процеса на образователна и социална реализация на децата и учениците. Прилагат се различни подходи за привличане на родителите за участие в училищния живот не като зрители, а като реални партньори – включване на родителите в срещи на обществени съвети, в съвместни училищни инициативи и открити уроци, за да станат съпричастни към обучението и възпитанието на техните деца и виждайки постигнатите резултати да променят своите нагласи към училището като институция. Работи се в насока сътрудничество и взаимодействие със семействата на деца от уязвими групи за разясняване на ползите от образованието за техните деца, реализиране на планирани от педагогическите екипи образователно-възпитателни дейности, празници, чествания.

Дейност 2.1.2.2. Превенция на преждевременното напускане на образователната система, както и повторно включване, социализиране и адаптиране

С цел превенция на преждевременното напускане на образователната система, както и повторно включване, социализиране и адаптиране в училищата и детските градини с деца от уязвими групи се организират и провеждат дейности за педагогическа, психологическа и социална подкрепа на деца от уязвими групи, утвърдени училищен механизъм и план за превенция, програма за работа по обхващане и задържане в образователната система на ученици в задължителна училищна възраст.

През 2022 г. продължават дейностите по Проект BG05M2OP001-3.005-0004 „Активно приобщаване в системата на предучилищното образование“, осъществяван с финансовата подкрепа на ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“, в който са включени всички детски градини на територията на община Разград. Проектът включва различни модули - подпомагане допълнителното обучение на децата, невладеещи добре български език; провеждането на дейности за педагогическа, психологическа и социална подкрепа на деца от уязвими групи; осигуряване на допълнителен педагогически и непедагогически персонал, осигуряване на учебни материали, пособия, помагала и др.

С цел подобряване на взаимодействието между училището и родителите на учениците от уязвимите групи новата **Национална програма „Подкрепа на образователните медиатори и социалните работници“** дава възможност да бъдат включени в образователния процес образователни медиатори и социални работници. Целите на програмата са намаляване на риска от преждевременно напускане на образователната система на учениците от уязвимите групи; формиране на положителни нагласи към образованието от страна на учениците от уязвими групи и на техните родители; пълноценно участие в образователния процес и мотивация за активно приобщаване на техните деца в системата на училищното образование; По програмата са отпуснати 54 075 лв. за следните общински училища: ОУ „Отец Паисий“, с. Дянково – 11 152 лв., ОУ „Иван С. Тургенев – 9 709 лв., ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Ясеновец –

11 698 лв., ОУ „Д-р Петър Берон“, с. Осенец – 11 166 лв. и ОУ „Елин Пелин“, с. Стражец – 10 350 лв.

Образователните медиатори подпомагат взаимодействието с родителите на учениците от уязвими групи, чрез:

- Организиране и осъществяване на дейности, осигуряващи редовно посещение на училище и пълноценно участие на учениците в образователния процес;
- Съдействие при обхващането и оставането на учениците, подлежащи на задължително обучение в училище;
- Провеждане на индивидуални срещи с родители на ученици от уязвими групи за мотивиране и за пълноценно интегриране на учениците в образователната среда, съобразно специфичните и възрастовите им особености и потребности;
- Организиране на родителски лектории и колективни дискусии за повишаване на познанията относно правата и задълженията в образованието;
- Съдействие за взаимно опознаване на учениците от различните етнически групи и вероизповедания, за създаване на атмосфера на разбирателство и толерантност и за спазване правата на детето.

Продължава реализацията на **НП „Отново заедно“** на МОН, чиято цел е преодоляване на последствията от COVID-19, като се подобри емоционалното и физическо състояние на учениците и се подпомогне социализацията им. По програмата са получени 124 500 лв. за седем общински училища (ППМГ „Акад. Никола Обрешков“- 18 500 лв., ПГПЧЕ „Екзарх Йосиф“ – 17 500 лв., ОУ „Васил Левски“ - 24 000 лв., ОУ „Никола Икономов“- 22 500 лв., ОУ „Отец Паисий“, гр. Разград – 5 500 лв., ПГССХВТ „Ангел Кънчев“, гр. Разград – 14 500 лв. и ОУ „Отец Паисий“, с. Дянково – 22 000 лв.).

В ОУ „Елин Пелин“, с. Стражец, в рамките на изпълнение на проект „Равен достъп до училищно образование в условията на кризи“ по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014-2020 г. е създадена по-голяма достъпност и повишаване качеството на учебния процес чрез навлизането на електронните технологии в училище и чрез използването на интерактивни игри в процеса на ограмотяване на учениците. Основна цел на проекта е недопускане прекъсването на образователния процес и приобщаващо образование в условията на кризи, осигуряване на условия за ефективност на образованието, противодействие на риска от отпадане в ситуация на обучение от разстояние (включени 20 ученици).

Дейност 2.1.2.3. Превенция на противообществени прояви сред младите хора в училищна възраст

Детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие осъществяват дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес. Включване на ученици с наклонност към подобен вид прояви в превантивни и доброволчески кампании за получаване на по-добра информираност, за ангажиране на вниманието им с полезни дейности в ученически клубове за формиране на гражданска, екологична култура и утвърждаване на общочовешки ценности.

На територията на община Разград функционира и Местна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните (МКБППМН). Основните направления, в които работи комисията са насочени към подготовка и провеждане на възпитателни дела спрямо проявените лица, прилагане на възпитателни мерки спрямо тях, организиране и координиране на превантивната дейност на територията на общината, анализ на състоянието и причините за противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

През отчетната 2022 година са извършени противообществени прояви и престъпления от 40 деца (14 малолетни и 26 непълнолетни). По тях са проведени 24 възпитателни дела, като са наложени възпитателни мерки на 37 деца. При сравнителен анализ на данните от няколко години назад се вижда показва спад на общия брой извършени прояви и на броя участници в тях, отнесени към миналогодишните данни. Традиционно преобладаващите до момента деяния – кражбите, сега са почти колкото и предходната година. Увеличен е броят на момичетата-извършители на противообществени прояви от 6 през миналата година на 12 през отчетната година. Сравнително устойчив се запазва броят на групово извършените простъпки.

През 2022 г. най-ефективните мерки „Поставяне под възпитателен надзор на обществен възпитател” и „Задължаване на детето да участва в консултации за преодоляване на отклоненията в поведението” са реализирани от 9 обществени възпитатели, 2 психолози-консултанти и един юрист. Прилагайки индивидуален подход, подходящи методи и инструменти, те осъществяват корекционно-възпитателно въздействие на децата с противоправно поведение. В този процес взаимодействат с родителите, с приятелския кръг на децата, с училището. Създаденият към комисията Консултативен кабинет по проблемите на детската личност, в който екипът на комисията - един юрист, психолози и педагози, както и телефонната линия за психологическа подкрепа на малолетни и непълнолетни, продължават да функционират през 2022 г., като провеждат безплатно консултиране по график не само на проявените, но и на деца в риск и родители от общината.

МКБППМН осъществява и ранна превенция сред малолетните и непълнолетните изразяваща се в дейности за предотвратяване извършването на противоправни деяния от подрастващите – през 2022 г. издаден е за седми пореден път Програмен позитивен календар за всички училища и е проведен втори Конкурс за класови дейности по специалните дни в превантивния календар. Целта на конкурса е да се допринесе за развиване на уменията на подрастващите за извършване на позитивни, екипни дейности чрез които да се възпитават в добродетели като толерантност, уважение, приятелство, взаимопомощ и емпатия, сътрудничество и др. които да бъдат противовес на грубото и агресивно общуване, на насилието и арогантността. През цялата учебна 2021/2022 г. 25 паралелки с над 570 деца, ръководени от своите учители, отбелязваха по най-интересни начини специалните дни на Календара. Проведени са тренинг-обучения на тема „Безопасно лято” в рамките на инициативата „Еко лято 2022”, Фотоконкурс „Моето различно, щуро лято 2022”, Кампания „Пази детето в интернет” - насочена към предпазване на подрастващите от опасностите с които могат да се срещнат в онлайн пространството и редица други дейности. Оказва се и методическа подкрепа на педагогическите съветници и училищни психолози, относно работата им с проблемни

ученици и за тяхното ранно откриване.

Продължава сътрудничеството на отдел „Образование и спорт“ и с Общинския съвет по наркотични вещества (ОБСНВ) в град Разград и Превантивно-информационен център (ПИЦ) към него. Усилията са насочени към превенция употребата на наркотици, чрез активното включване на училището и младите хора в дейности, насочени към повишаване информираността за рисковете от употреба на наркотици, развиване на социални умения и компетенции, формиране на нагласи за здравословен начин на живот, повишаване на гражданската активност. Дейността им се изразява в провеждане на кампании, лекции, беседи, изработване на информационни материали, обучения на ученици от 2. клас до 12. клас по теми, свързани с вредата от алкохола, наркотиците, тютюна и др., като кореспондират и с директорите на училища, педагогически съветници и психолози.

Във връзка с реализиране на дейностите заложи в Плана за работа на Общинския съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационния център към него за превенция на употребата и злоупотребата с наркотични вещества за 2022 г., приет с Решение № 443 по протокол №32 от 21.03.2022 г. на Общински съвет - Разград, през цялата 2022 г. по график бяха обхванати учениците от 2 до 12 клас от училищата в област Разград. Темите, по които са проведени занятия са: „Тютюнопушене. Симулативна демонстрация с пушеща кукла Сю“, „Вредите от Даркнет как да сърфираме безопасно в интернет“, „Вредата от употребата на енергийни напитки“, „Весел чай“, „Райски газ – употреба и последици за организма“ и „Видове наркотици – въздействие и последици“ и др., като броят на обхванатите ученици през календарната 2022 година е 3 490.

Центровете за подкрепа за личностно развитие в гр. Разград също допринасят и работят в посока превенция на противообществени прояви сред младите хора в училищна възраст, предлагайки разнообразни форми и занимания в областта на изкуствата, науката и спорта, като алтернатива на противообществените прояви. ЦПЛР-ЦУТНТ например е реализирал дейности с участие на 120 ученици за: 1.повишаване информираността на младите хора по проблеми, свързани с употребата на цигари, алкохол и наркотични вещества. 2.придобити умения за разпознаване и установяване на натиск от страна на връстници относно употребата на наркотични вещества.

Дейност 2.1.2.4. Повишаване квалификацията и мотивацията на педагогическите кадри

Към 15.09.2022 година числеността на персонала във всички образователни институции в община Разград е 1 067,9, като педагогическият персонал е 751,65 души и непедагогически персонал – 316,25 души. Брой педагогически специалисти получили ПКС през 2022 г.: I ПКС - 0 педагози, II ПКС - 17 педагози, III ПКС - 37 педагози, IV ПКС - 25 педагози и V ПКС - 21 педагози.

През 2022 г. педагогическите специалисти, повишили квалификацията си и придобили нова образователно-квалификационна степен (ОКС) са както следва: „бакалавър“ - 1 педагогически специалист, „магистър“ - 16 и „доктор“ - 1. Брой педагози участвали във вътрешно-училищни квалификации - 495 педагози в училища, детски градини и ЦПЛР.

Някои от проведените обучения са:

- В ДГ № 8 „Райна Княгиня“, гр. Разград – обучение по ОП „Наука и образование за

интелигентен растеж“, проект „Образование за утрешния ден“ за развитие на знания и умения за използване и създаване на дигитални интерактивни материали за учебния процес с изпълнител/бенефициент „Орак Инженеринг“ - участвали 6 педагогически специалисти; обучение за придобиване на умения за използване на облачни технологии в учебния процес с изпълнител - Образование и технологии – 2 учители; обучение от РААБЕ България ЕООД за изграждане набор от игрови технологии за осъществяване образователния процес в ДГ и др.

Въпреки мерките за преодоляване недостига от учители в образователната система, българското образование в национален план все още има недостиг на мотивирани и подготвени учители. През 2022 г. продължава реализирането на **НП „Мотивирани учители и квалификация“** за повишаване броя на мотивираните педагогически специалисти, притежаващи знания, умения и нагласи за ефективно преподаване в училища, кадрово обезпечаване на училищната образователна система чрез привличане и трайно задържане към професията на високомотивирани специалисти от различни професионални области, по която са получени 1 680 лв. по Модул 1 „Обучение на нови за системата на училищното образование специалисти за придобиване на професионална квалификация „учител“ и подготовка за включването им в образователно-възпитателния процес в училища с недостиг на специалисти“ (СУ „Христо Ботев“- 240 лв., ОУ „Ив. С. Тургенев“ - 480 лв., ОУ „Васил Левски“ – 960 лв.).

По **НП „Оптимизация на вътрешната структура на персонала в институциите от системата на предучилищното и училищното образование“** са получени 888 385 лв. за изплащане на обезщетения на персонала в институциите от системата на предучилищното и училищното образование за 14 общински училища, общинските детски градини, ЦПЛР - УСШ, ЦПЛР - ЦУТНТ и ЦПЛР - Ученическо общежитие.

По **НП „Профилактика и рехабилитация на педагогическите специалисти“**, чрез която се реализират дейности по отношение на профилактиката и рехабилитацията на учителите с цел запазване доброто физическо и психическо здраве на учители, директори и други педагогически специалисти, са получени 300 лв. (ОУ „Св. св. Кирил и Методий“, с. Ясеновец – 200 лв. и ДГ № 11 „Детелина“, гр. Разград – 100 лв.).

Дейност 2.1.2.5. Карьерно ориентиране и консултиране и подготовка за професионална реализация на ученици и студенти

Карьерното ориентиране и консултиране включва дейности по информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда.

От няколко години карьерното ориентиране и консултиране на учениците и подготовка за професионална реализация на ученици и студенти на общинско ниво се осъществява приоритетно от ЦПЛР – ЦУТНТ, гр. Разград, което включва:

- разкриване на интереси, нагласи и мотивация за избора на образование и професия;
- умения за планиране на учебното и личното време;
- свързване на индивидуалните особености с изискванията на желаното образование;
- подкрепа за вземане на решения, свързани с продължаване на образованието;

- формиране на умения за планиране на кариерното развитие;
- решаване на вътрешни и външни конфликти, свързани с възможностите за образователна, професионална и личностна реализация.

В резултат е осъществена обща подкрепа чрез кариерно ориентиране с цел подготовка за преход към следваща степен; подкрепа за мотивация за продължаване на образованието за участие на пазара на труда; кариерно ориентиране за учениците от прогимназиалния етап на образование посредством централните за подкрепа за личностно развитие. Участие в дейностите са взели общо 1 366 ученици (брой групи/класове - 80) от различни училища на територията на община Разград. Дейността се осъществява чрез държавно субсидиране.

Приетата през 2021 година **Национална програма „Бизнесът преподава“**, Модул 1 „Бизнесът в училище“ също дава възможност за ранно кариерно ориентиране и запознаване на учениците с възможностите, които дават различните професии за бъдеща реализация, както и информирането им за най-новите тенденции в развитието на техниката и технологиите, тъй като е ключов фактор за подготовката на младите хора за живот и работа. По тази програма през 2022 г. е взело участие ОУ „Никола Икономов“, гр. Разград, за което е получено финансиране в размер на 960 лв.

Кариерно ориентиране и консултиране се осъществява и от самите училища чрез:

- провеждане на ЧК (Час на класа) на тема кариерно ориентиране и подготовка за професионална реализация на ученици и студенти;
- провеждане на срещи с реализирали се бивши ученици (НПТГ „Ш. Петьофи“, гр. Разград - 200 ученици), срещи с представители на различни фирми, институции и работодатели, ресурсен център за запознаване с професиите (ПГССХВТ „Ангел Кънчев“, гр. Разград - Кампания на КНСБ „Моето първо работно място“ с 55 ученици и 3 учители).
- професионалните гимназии осъществяват индивидуално и групово консултиране на ученици за кариерно ориентиране чрез съдействието на вътрешни и външни специалисти в областта.
- практикуване на дуална форма на обучение за добиване на практически умения, които биха помогнали на учениците за по-добро усвояване на професионални умения.

Мярка 2.1.4. Обновяване и оборудване на обектите на здравната инфраструктура

Дейност 2.1.4.1. Ремонт на сграден фонд, в т.ч. енергийна ефективност на обекти на здравната инфраструктура

През 2022 г. в сградата на „ДКЦ I Разград“ ЕООД са извършени ремонтни дейности, изразяващи се в преустройство на кабинети за образна диагностика, включващо обособяване на лекарски кабинет, изкърпване и боядисване на стени и лепене на подови плочи. В коридорите на сградата са изкърпени компроментирания участък от мазилка, боядисани са стените и таваните. За извършените дейности са разходени средства в размер на 19 581,95 лв. На западната фасада на сградата е извършена частична подмяна на дограма (стойност 2 335,25 лв.).

Дейност 2.1.4.2. Доставка на подходяща апаратура за здравни заведения

През изминалата 2022 г. МБАЛ „Св. Иван Рилски - Разград“ АД е инвестирала 59 040 лв. за закупуване на 2 бр. апарати за хемодиализа, както и 45 000 лв. за доставка и пускане в експлоатация, както и обучение на персонала, на ортопедична акумулаторна система за пробиване, римиране и рязане чрез осцилиране.

По отношение на специализирана апаратура за обезпечаване дейността на медицинските специалисти в „ДКЦ I Разград“ ЕООД, със средства от общински бюджет е закупена нова, директно дигитална, графична рентгенова уредба на стойност 159 474 лв. Със средства на дружеството е извършен ремонт на рентгенова уредба и са закупени компютърни конфигурации на стойност 8 834,28 лв.

Дейност 2.1.4.3. Обновяване на материално-техническата база на здравните кабинети към училищата и детските градини в община Разград. Закупуване на ново медицинско оборудване

Сигурността и здравето на децата и учениците в детските градини и училищата се осигурява в рамките на подсиуреното държавно финансиране за функционирането на здравни кабинети. Всички здравни кабинети се обслужват от медицински специалисти съгласно Закона за здравето. През учебната 2022/2023 г. в община Разград броят на здравните кабинети в училищата и детските градини се запазва - общо 36 здравни кабинети, от които 17 в училищата и 19 в детските градини, а броят на квалифицираните медицински специалисти е 34. Те осигуряват медицинското обслужване на децата, като дейността им е насочена предимно към оказване на първа медицинска помощ при спешни случаи, до пристигане на екип от Центъра за спешна медицинска помощ, както и профилактика и промоция на здравето, повишаване на знанията и уменията на децата и учениците за здравословно хранене, здравословен начин на живот, здравословна жизнена среда, превенция на заразните заболявания чрез провеждане на беседи, както и придобиване на знания за половото възпитание и безрисково сексуално поведение, пораженията на психоактивните вещества върху здравето.

Дейност 2.1.4.4. Техническо обезпечаване с персонални компютри, принтери и телефони на здравните кабинети към училищата и детските градини

През 2022 г. за нуждите на здравните кабинети към училищата и детските градини са обезпечени 22 лаптопа на стойност 29 964 лв. и 23 МФУ на стойност на 7 783,20 лв.

Дейност 2.1.4.5. Подобряване на материално-техническата база на детските ясли, в т. ч. отоплителни уреди и подмяна на оборудване в кухненски блокове

Към 31.12.2022 г. броят на децата, посещаващи двете детски ясли, е 124, а на децата в яслените групи в детските градини – 58. Услугите на детските млечни кухни към яслите са ползвали 379 потребители.

За подобряване материално-техническата база на яслите през 2022 г. са разходени средства в размер на 70 472,49 лв. от държавен бюджет за следните дейности:

- Доставка и монтаж на мебели за ДЯ „Слънчево детство“: секционни модули – 28 бр., детски гардеробчета 70/1200 – 12 бр., детски гардеробчета 1400/1200 – 12 бр. и диванче тапицирано – 3 бр. (стойност 22 785,73 лв.);
- Доставка и монтаж на климатици: един брой в ДЯ „Звездици“ (2 544,00 лв.) и четири броя в ДЯ „Слънчево детство“ (10 176,00 лв.);
- Доставка и монтаж на аудиодомофонна система в ДЯ „Слънчево детство“ (698,58 лв.);
- Доставка и монтаж на система за видеонаблюдение в ДЯ „Звездици“ (1 794,65 лв.) и в ДЯ „Слънчево детство“ (1 767,53 лв.);
- Доставка и монтаж на цветна ограда за детска площадка в ДЯ „Слънчево детство“ (стойност 5 499,60 лв.);
- Доставка на ел. уреди:
  - за ДЯ „Слънчево детство“- ютия – 1 бр., ел. пекарна на три нива – 1 бр., кухненски робот – 1 бр., хладилник с фризер – 1 бр. (обща стойност 12 084,00 лв.);
  - за ДЯ „Звездици“ – конвектомат /ръчен/ - 1 бр., блендер – 1 бр., ютия – 1 бр. (стойност 9 504,00 лв.);
- Доставка на преносими компютри в ДЯ „Слънчево детство“ - 1 бр. (1 362,00 лв.), в ДЯ „Звездици“ – 1 бр. (1 362,00 лв.);
- Доставка на мултифункционално устройство в ДЯ „Слънчево детство“ – 1 бр. (338,40 лв.);
- Доставка на теглилка с ръстомер в ДЯ „Звездици“ – 1 бр. (556,00 лв.).

Мярка 2.1.5. Повишаване на достъпа до здравни грижи за селата от общината и периферните райони на областта

През 2022 г. в 7 от общо 21 населени места в община Разград има практики на общопрактикуващи лекари – с. Дянково, с. Липник, с. Раковски, с. Стражец, с. Осенец, с. Гецово, с. Ясеновец и в 2 села лекари по дентална медицина – с. Мортагоново и с. Гецово.

Мярка 2.1.6. Доизграждане на системата от обекти за предоставяне на социални грижи в общността

Дейност 2.1.6.1. Подкрепа за осигуряване на жилища (Социални жилища и общински) за уязвими групи от населението и други групи в неравностойно положение

Общински жилища

За 2022 г. наличният жилищен фонд на Община Разград включва 186 бр. общински жилища. Според предназначението си, жилищата са конкретизирани, както следва:

1. жилища за настаняване под наем на граждани с установени жилищни нужди – 153 бр.;
2. жилища за продажба – 2 бр.;
3. ведомствени жилища – 24 бр.;
4. резервни жилища – 7 бр.;

С договор за обществена поръчка от 12.12.2022 г. на стойност 57 306,12 лв. е възложено изпълнението на ремонтни работи на 7 бр. апартаменти и една къща.

Социални жилища

След прекратяването през м. октомври 2021 г. на договора за инженеринг за строеж „Социални жилища за настаняване на малцинствени и социално слаби групи“, който се реализираше в рамките на проект „Изграждане на социални жилища за настаняване на малцинствени и социално слаби групи в кв. „Орел“, отговарящи на съвременните хигиенни изисквания“ по ОПРР 2014 – 2020 г, през 2022 г. на 2 пъти бе възложено изготвянето на актуализирани количествено-стойностни сметки за довършване на обекта (веднъж в началото на годината и след това към м. август). Извършеният разход от общинския бюджет е на стойност 5 280 лв. и е направен с оглед на това коректно да се определи недостига на финансов ресурс за довършване на жилищата, за което Управляващият орган на оперативната програма е надлежно информиран.

Дейност 2.1.6.2. Подобряване на условията в Клубове на пенсионера

Разходени от общински бюджет са 280 лв. за подобряване микроклимата в пенсионерските клубове. Средствата са за закупуване отоплителни тела.

Дейност 2.1.6.3. Разкриване на нови социални услуги в общността

През 2022 г. не е извършвано разкриване на нови социални услуги в общността. Със Заповед № РД01-1357/01.08.2022 г. на Изпълнителния директор на Агенция за социално подпомагане и Решение на Общински съвет Разград е променен броят на потребителите в посока неговото увеличение, на социалната услуга Център за рехабилитация и интеграция „Емилиян“, гр. Разград. Считано от 01.08.2022 г. капацитетът на Центъра е 61 места.

Дейност 2.1.6.4. Ремонт и реконструкция на съществуваща материална база на социалните услуги в общността

През изминалата година в социалните услуги (делегирана държавна дейност) са извършени следните дейности по поддръжка и ремонт на наличната база:

➤ **Комплекс от центрове за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания гр. Разград** – ремонти по подпорни стени, външна ограда и външна хидроизолация на основи по къща 2 на стойност 3 215,88 лв.

➤ **Комплекс от центрове за настаняване от семеен тип за деца без увреждания гр. Разград** – довършителни ремонтни дейности (9 943,02 лв.) и изработка и монтаж на метална входна дворна врата (1 200 лв.).

➤ **Дневен център за деца и младежи с увреждания гр. Разград** – Извършени са ремонтни дейности по външната изолация на стойност 10 370,34 лв.

➤ **Дневен център за пълнолетни лица с увреждания „Подай Ръка“ гр. Разград** – монтирана е входна козирка на стойност 5 396,88 лв., изработена е преграда (9 000 лв.) и доставена ламарина (1 200 лв.)

Дейност 2.1.6.5. Ремонт и реконструкция на съществуваща материална база на специализираните социални институции

В Дом за стари хора, гр. Разград (делегирана държавна дейност) през 2022 г. е извършено укрепване (дюбелиране) чрез алпийски способ на фасадата на сградата за подобряване устойчивостта ѝ на външните климатични условия. Размерът на финансовите средства е 13 104,00 лв. С договори за дарение на стойност 3 736,25 лв. е извършено измазване на рампата пред сградата, дарени са цимент и теракол.

Дейност 2.1.6.6. Предоставяне и развитие на социални и интегрирани социално-здравни услуги за деца, хора с увреждания, възрастни хора и хора в невъзможност за самообслужване

През 2022 г. специализираната социална услуга „Асистентска подкрепа“, функционираща като държавно делегирана дейност, се осъществява на територията на 19 населени места в общината, както и в гр. Разград. През изминалата година тя се предоставя от 71 асистента на 144 потребителя. Общият размер на финансиране на социалната услуга за изминалата година е 964 743,00 лв. (държавен бюджет).

Услугата „Домашен санитар“ се предоставя от 3 щатни бройки – домашни санитари, които предоставят подкрепа на потребителите на 25 лица (в т. ч. 5 мъже и 20 жени), които са ползватели на Домашен социален патронаж. Финансирането за 2022 г. е в размер на 25 425,00 лв., като същите се финансират от бюджета на Община Разград.

През 2022 г. продължава изпълнението на проекти:

„Патронажна грижа + в община Разград“, финансиран по ОП РЧР, в рамките на който се осигурява подкрепа чрез предоставяне на патронажни грижи за възрастни хора и лица с увреждания чрез услуги в домашна среда, както и подкрепа за адаптиране на социалните услуги, делегирани от държавата дейности в отговор на безпрецедентните предизвикателства, свързани с разпространението на COVID-19.

„Превенция на социалното изключване и намаляване на бедността сред децата от Община Разград“, финансиран по ОП РЧР, в рамките на който се осигурява подкрепа на деца от 0 до 7 годишна възраст и техните семейства за подобряване на достъпа до здравни грижи, формиране на родителски умения, повишаване на училищната готовност на децата за включване в образователната система, предотвратяване на настаняването им в специализирани институции и социалното изключване и бедността.

„Топъл обяд в условията на пандемията от COVID-19“, финансиран по ОП за храни и/или основно материално подпомагане, по който 300 потребители получават в дома си супа, основно ястие и хляб, а веднъж седмично и десерт.

За разходения финансов ресурс по проектите за изминалата година - вж. т. 4.2 Проекти с бенефициент Община Разград.

Мярка 2.1.7. Обновяване и оборудване на обекти на културната инфраструктура

Дейност 2.1.7.1. Подобряване на материално-техническата база, вкл. енергийната ефективност, оборудване и социализация на обекти на културната инфраструктура в гр. Разград

През 2022 г. продължава реализацията на проект „Енергийна ефективност и реконструкция на сгради в сферата на културата и изкуството в община Разград“. финансиран по линия на ОПРР и чрез финансов инструмент („Регионален фонд за градско развитие“ АД). През изминалата година са стартирани същинските дейности по внедряване на енергоефективни мерки в трите обекта на интервенция по проекта - Регионална библиотека „Проф. Боян Пенев“, Етнографски музей, гр. Разград и Музикална школа „Илия Бърнев“. В Етнографския музей строителните дейности са изпълнени, предстои финализиране през първото тримесечие на 2023 г. и в Музикалната школа. Доставено е и част от предвиденото оборудване по проекта. За разходен финансов ресурс за изминалата година - вж. т. 4.2 Проекти с бенефициент Община Разград.

През месец декември 2022 г. РИМ - Разград спечели проект „Осигуряване на оптимален климатичен режим за опазване на движимите културни ценности в обектите на РИМ – Разград” на стойност 12 898,20 лв. Средствата по целева програма на Министерство на културата за предоставяне на целева структурна подкрепа гарантираха осигуряването на възможности за опазване и представяне на движимото културно наследство на РИМ – Разград и обществения достъп до него.

През 2022 г. със средства от бюджета на музея са закупени 5 бр. климатика за административната сграда на обща стойност 11 300,00 лв.

В Капански ансамбъл Разград със средства от бюджета на ансамбъла в размер на 1 500 лв. е изцяло обновена оркестровата зала. Изпълнената изолация с високоизолиращ материал дава възможност за използване на залата като звукозаписно студио. Извършени са и основен ремонт на танцовата зала и съблекалните на обща стойност 2 200 лв. За подобряване на работната среда в офисите на администрацията е закупено ново офис оборудване на стойност 2 550 лв.

С финансов ресурс в размер на 29 333,13 лв. (общински бюджет) е демонтирано покривното покритие, подменени са компрометираните елементи на конструкцията и монтирано ново покритие на покрива на Художествена галерия „Професор Илия Петров“.

Дейност 2.1.7.2. Ремонт и въвеждане на мерки за енергийна ефективност в сграден фонд, модернизиране на читалищата от община Разград

На територията на община Разград развиват дейност 25 читалища, които разполагат със самостоятелни сгради или помещения. Състоянието на тяхната материална база, нейното обновяване и поддържане, е важно условие за нормалното функциониране на тези културни институти, за развитие и обогатяване на читалищните дейности и повишаване на привлекателността им. Наличието на собствен или предоставен за самостоятелно ползване сграден фонд е преимущество за читалищата от община Разград, но и ги задължава, в качеството им на собственик или стопанин, да търсят средства и начини за неговото поддържане.

Сградният фонд на читалищата като цяло е голям, остарял, амортизиран и на доста места - нефункционален към съвременните условия. Въпреки това читалищните сгради предоставят в по-малките населени места уникални по рода си пространства за достъп до култура – театрални салони, библиотеки, пространства за спорт и др. Поради липса на финансов ресурс, основни ремонти на сградите не са извършвани от години.

Текущи и неотложни СМР читалищата от общината извършват със собствени средства или средства от дарения.

През 2022 г. в 15 читалища от община Разград са извършени частични ремонтни дейности. Общият размер на инвестираните средства в ремонтни дейности е 44 355,94 лв.

5934,00 лв. е вложило ръководството на НЧ „Развитие 1869“ за обновяване на материално – техническата база - монтиран метален парапет на външното стълбище на театралната зала, монтирани огледала и метален парапет /станка/ в балетна зала, извършено преустройство и положена нова подова настилка в съблекалнята на залата, преустроен склад за костюми, извършени корекции и монтаж на театралните завеси, инсталирано разговорно устройство, инсталирана охранителна система /COT/ в Музикален дом и др.

В НЧ „Просвета 1883“ с. Гецово са монтирани нови PVC врати на помещенията и е извършена шпакловка и боядисване на фойето. Дейностите са извършени със средства от държавната субсидия и собствени средства на обща стойност 4 567,47 лв.

Със средства в размер на 4 093,17 лв. (в т. ч. 2 893,17 лв. собствени средства и дарения 1 200 лв.) в НЧ „Съзнание 1963“ с. Просторно е извършен цялостен вътрешен ремонт на помещенията.

Със собствени средства в размер на 3 573,05 лв. е извършен цялостен ремонт на битова стая и коридор в НЧ „Напредък 1895“ с. Дряновец, а в НЧ Самообразование 1894“ с. Побит камък са инвестирани 2 030,00 лв. от бюджета на читалището за извършване на частични ремонтни дейности на читалищната сграда и Етнографския комплекс към него.

Мерки за енергийна ефективност са въведени и в НЧ „Просвета 1919г.“ с. Пороище, където е извършена цялостна подмяна на дограма на театралния салон. Общата стойност на инвестираните собствени средства и средства от държавната субсидия е 3 261,80 лв. Подмяна на дограма е извършена и в НЧ „Просвета – 1884г. “ с.Балкански на стойност 3 200,00 лв., както и в НЧ „Наука 1929“ с. Радинград – 1 050,00 лв. и НЧ „Нов живот – 1909г.“ с.Ушинци – 1 000 лв.

3 099,50 лв. са инвестираните собствени средства на НЧ „Съгласие 1891“ с. Осенец в извършването на частичен ремонт на таван, подмяна на керемиди, ремонт на сцената, частична изолация, частично вътрешно и външно измазване.

Дейност 2.1.7.3. Издирване, проучване, възстановяване и популяризиране на културното наследство, традиции и обичаи на местното население. Организиране на събития, свързани с възпроизвеждане на празнични традиции, обреди и обичаи, традиционни празници на различните етноси и етнографски групи в община Разград

Съществена част от дейността на читалищата от община Разград е грижата за съхраняване на културното наследство, традиции и обичаи на местната общност чрез издирване и възпроизвеждане на обреди и обичаи, развитие на формите за любителско творчество, организирането и провеждането на празници и обичаи.

За разлика от предходната година, в която поради пандемията изявиите на колективите бяха сведени до минимум, през 2022 г. се реализираха множество значими културни събития и участия.

57 на брой са през 2022 г. читалищните формации, които обединяват усилията и

предоставят възможност за изява на 896 участника. Реализирани са 293 участия в различни културни прояви, от които 128 са в населеното място. 88 на брой са изявите с регионален характер. 53 са участията в различни културни събития на национално ниво. Читалищни формации от община Разград са участвали в 22 събития с международен характер в рамките на страната. 2 са участията на художествени читалищни колективи в престижни събития извън рамките на страната. Средствата, вложени за функционирането на художествените формации и за обезпечаване на участията им в различни културни изяви през 2022 г. са в размер на 79 722,46 лв., в т. ч. 76 084,46 лв. средства от бюджета на читалищата и 3 638,00 лв. от дарения.

Богат и наситен е културния календар на Община Разград. През 2022 г. са организирани събития, свързани с празници от традиционния календар на различни етноси и етнографски групи. Организират се възстановки, представят се на сцена или в естествена среда различни обичаи и ритуали.

На 25 юни 2022 г. на сцена „Ронда“ в Градски парк Разград се проведе второто издание на фестивал „Читалищата - живото наследство на България“. Фестивалът се организира от Община Разград и Регионален експертно – консултантски и информационен център „Читалища“ гр. Разград (РЕКИЦ). В рамките на фестивала се проведе Регионален преглед селекция за участие в Националния събор на българското народно творчество „Копривщица – 2022“. В селекцията взеха участие 227 участника - 17 състава и 8 индивидуални изпълнители от общините Разград, Кубрат, Исперих, Лозница и Цар Калоян, които представиха характерен за региона автентичен фолклор. Професионално жури определи допуснатите до участие в националния събор. Във втората част на фестивалната програма се представиха 21 формации с над 200 изпълнители от седемте общини на област Разград, представяйки обработен български фолклор, обработен и автентичен турски фолклор, както и съвременни песни и танци. Представители на осем читалища обучаваха желаещи да придобият нови умения в различни занаяти. Осигуреното финансиране на фестивала е в размер на 3 500 лв., в т.ч. 2 000 лв. от бюджета на Община Разград и 1 500 лв. съфинансиране от РЕКИЦ „Читалища“ гр. Разград.

Над 300 танцьори от девет формации от Североизточна България участваха на 14 май 2022 г. в дванадесетото издание на Националния фолклорен фестивал на клубовете и школите, изучаващи български народни хора „Капанска китка“ с организатори НЧ „Бузлуджа 2010“ гр. Разград, Танцов клуб „Абритус“ и Община Разград. Съфинансирането от страна на Община Разград е в размер на 1 000,00 лв.

На 2 юли 2022 г. в с. Гецово се проведе единадесетото издание на традиционния Капански събор. Събитието има за цел да съхрани културното наследство на най – голямата етнографска група в Лудогорието. Организатори на събитието са Община Разград, РЕКИЦ „Читалища“, кметство с. Гецово и НЧ „Просвета – 1883“. На сцената представиха своя талант над 300 певци, музиканти и танцьори от Разградска, Русенска и Търговищка област. Колорит в събитието внесоха Капански ансамбъл Разград и популярната изпълнителка на български народни песни Румяна Попова. Събитието бе обезпечено с финансов ресурс в размер на 3 150 лв. от бюджета на Община Разград.

Отпадането на противоепидемичните мерки повлия благотворно на най – голямото събитие в културния календар на Община Разград. Двадесетото издание на Панаира на

киселото мляко и Фестивал на народните традиции и художествени занаяти, който се проведе от 28 до 30 юли оживи града и привлече много гости и изпълнители от страната и чужбина. Изложението на художествени занаяти в рамките на събитието привлече интереса на 76 майстори занаятчии от цялата страна, които представиха грънчарство, художествено леене на свещи, шевици, кожухарство, ковано желязо и чанове, иконопис, керамика, изработка на накити, плетиво, дървообработване и дърворезба и др. В програмата на Панаира присъстваха традиционните вечерни дефилета и концерти на гостуващи танцови състави от Турция, Египет, Мексико и Грузия, както и на местни състави и ансамбли. Проведоха се детска работилница „Чудесия“, детски пленер по рисуване, забавни състезания, открити сцени, демонстрации на клубове за народни танци и състави за автентичен фолклор. За провеждането на това колоритно събитие Община Разград е изразходила финансови средства от бюджета си в размер на 44 258 лв.

Фестивалът, посветен на културно-историческото наследство „Белите нощи на Разград“, който се организира от Община Разград, се проведе на 23 и 24 юни 2022 г. на територията на всички музейни обекти. Освен представяне на книги и богата фолклорна програма, гостите на събитието се насладиха на най-новия спектакъл на Театрална формация „Импулс“, танцовия спектакъл „Мистичен ритъм“ на Ансамбъл „Чинари“, Боровското съкровище от IV в. пр.н.е. – част от експозицията на Регионален исторически музей - Русе. За реализирането на Фестивала са изразходвани средства в размер на 7 028,00 лв.

Изложба от колекции на часовници и календари бе открита на 17 септември в къщата музей „Акад. Анание Явашов“ в Разград. Експонатите от фонда на Регионалния исторически музей /РИМ/ бяха показани по повод Европейските дни на културното наследство. Бяха експонирани часовникарски инструменти, механични часовници от началото на XX век насам и най-съвременни електронни уреди за отчитане на мили, секунди, минути и часове. В изложбата присъстваха и образци на календари, които проследяват различните форми за отмерване на времето още от праисторията – в текст и снимки.

Регионален исторически музей - Разград опазва, изучава и популяризира културното наследство и има незаменими образователни функции. Специалистите от музея се включват във всички събития и мероприятия на Община Разград. През 2022 г. са реализирани следните образователни програми в Етнографски музей:

- Работилница „Първи стъпки в занаята“ -тъкане и плъстене;
- Великденска работилница за писани яйца;
- Работилница за сурвакници;
- Пресъздаване на „Лазаруване“ и „Кумичене“;
- Пресъздаване на „Еньовден“ и „Игнажден“.

Инициативите, посветени на 17 май - Международен ден на музеите, привлякоха над 500 деца от всички разградски училища в РИМ – Разград. В рамките на два дни посетителите се запознаха с основните дейности и функции на музея, а чрез практически интерактивни занятия влязоха в ролята на музейни специалисти – археолог, етнограф, уредник, изследовател, реставратор, фондохранител и екскурзовод. В рамките на инициативата се проведе церемония по награждаване на носителите на наградата на името

на акад. Анание Явашов и бе открита изложба находки от кремъчната работилница и некропол в село Каменово.

Музейно-образователните програми са насочени към деца и младежи от различни възрастови групи. Тяхната основна цел е участниците да се запознаят с културното наследство, с миналото и традициите на родния си край. Целта е да се разшири взаимодействието между РИМ – Разград и образователните институции, да се приобщят младите към българската история и култура и да се формира у тях отношение към културното наследство.

През 2022 г. за пръв път Регионалният исторически музей организира лятна образователна програма „Един ден в Абритус“. В рамките на две седмици 40 деца имаха възможността да се запознаят с античното минало на Разград, с бита и културата на хората в древния Абритус, а в залите на Интерактивния музей да научат и любопитни факти за живелите преди нас. Паралелно с това участниците се запознаха със съхраняваните в музея артефакти от материалното ни културно-историческо наследство в археологическите експозиции. Програмата включва образователни беседи, филми, творчески ателиета, спортни игри и викторини, които да пренесат децата в живота на древния Рим: настолни римски игри, търсене на съкровища, задаване на въпроси за Римската империя и Абритус и откриване на верните отговори в специалните кутийки в Интерактивния музей, скрити или изписани на различни места в лапидариумите, организиране и ходене на пазар, танци и дефилета с антични облекла, оцветяване на монети.

Дейност 2.1.7.4. Дейности по програма на ЮНЕСКО „Живи човешки съкровища“, насочена към съхраняване на нематериалното културно наследство и неговите носители

Продължиха дейностите по програмата на ЮНЕСКО „Живи човешки съкровища“, целяща опазването на нематериалното културно наследство на община Разград и Лудогорието. В 4 читалища – НЧ „Напредък 1901“ гр. Разград, НЧ „Просвета – 1895“ с. Топчии, НЧ „Просвета 1883“ с. Гецово и НЧ „Съгласие 1891“ с. Осенец, които на различни етапи са били участници в регионален и национален етап на програмата, се реализират различни инициативи, насочени към съхраняване на културните традиции.

След вписване през 2021 г. на елемент от община Разград в Националната представителна листа на елементи на нематериалното културно наследство, НЧ „Просвета 1883“ с. Гецово и РЕКИЦ „Читалища“ продължиха дейностите, заложили в проекта „Грее капанска шевица – традиции и съвременност в творчеството на везбарката Николинка Ангелова“.

През месец април 2022 г. Етнографски музей Разград бе домакин на изложбата „Български везбени мотиви от края на XVIII до средата на XX век“. Представените шевици – част от фонда на НЧ „Български искрици“ гр. Добрич са селектирани чрез Международен конкурс за автентичен или възпроизведен оригинал на везбен мотив. Над 40 участници от България, САЩ, Русия, Азербайджан, Испания, Италия, Великобритания са изпратили своите шевици за конкурса, като най – добрите са включени за участие в пътуваща изложба у нас и зад граница. Сред представените в експозицията 300 „зашива“, присъстваха и 116 мотива на Николинка Ангелова, която спечели Специалната награда на

конкурса.

Изложбата гостува и в НЧ „Просвета 1883“ с. Гецово. Към читалището е създаден Културно - информационен център „Капанци“, чиято цел е създаване на условия за съхраняване и популяризиране на капанския бит и култура.

През 2022 г., чрез подкрепата на РЕКИЦ „Читалища“ и НЧ „Просвета 1883“ с. Гецово Николинка Ангелова взе участие в събития от културния календар на община Разград – Панаир на киселото мляко и фестивал на народните традиции, и занаяти, Фестивал на читалищата, Капански събор, работилници за великденски яйца, сурвакници, където в ролята на учител предава уменията си на младото поколение.

През 2022 г. НЧ „Просвета – 1895“ с. Топчии работи по два проекта, насочени към съхраняване на капанските традиции.

Проект „Капанското наследство на село Топчии – живо и днес“ цели да запази и продължи местните капански традиции и обичаи, специфични и характерни само за региона, както и да привлече още участници във формациите на читалището, краеведческа група и работилница за накити. Проектът е на стойност 9 518,00 лв. и е финансиран по програма на Национален фонд „Култура“. Проектът приключи с Празник на капанските традиции и занаяти, който се състоя на 17.09.2022 г. в Етнографски капански комплекс с.Топчии. В Алеята на занаятите се включиха 9 местни майстори занаятчии. Кулинарната изложба представи традиционни местни ястия, а жители и гости на селото имаха възможност да опитат капански кулинарни изкушения. В рамките на празника се състоя лектория на тема: „Функциите на художествените занаяти в съвременното ни“, авторска изложба и творчески портрет на Пенка Киранова – самобитен майстор от с.Топчии, фолклорен концерт с участието на фолклорни състави от читалищата в с. Осенец, с. Побит камък, НЧ „Напредък 1901“ гр. Разград, Капански ансамбъл Разград, ТТФ „Пулс“ Разград и ТГ „Темп“ гр. Враца.

Проект „Свят от тъкани и багри - възстановяване на капанската тъкаческа традиция“ има за цел съхраняване на традициите за тъкане и изработване на накити от мъниста като специфични, характерни занаяти за местното капанско население, които обаче са вече позабравени. Чрез създадената по предходния проект капанска занаятчийска работилница ще бъде продължена традицията за изработване на капанските тъкани. С цел съхраняване и развитие на капанската самобитност като местен, специфичен белег, в Етнографския капански комплекс на селото ще бъде обособена изложбена зала. Партньори в изпълнението на дейностите по проекта са РИМ- Разград, Етнографски музей, Регионален експертно - консултански и информационен център „Читалища“ гр. Разград. Част от дейностите по проекта бе и откритата през м. декември 2022 г. в ХГ „Проф. Илия Петров“ Разград етнографска изложба „Свят от тъкани и багри“. С подкрепата на РИМ – Разград НЧ „Просвета – 1895“ с. Топчии представи в изложбата ръчно тъкани предмети от капанския бит, инструменти за плетене и тъкане, мъжки и женски капански народни носии и накити. Част от показаните в експозицията тъкани и накити са изработени в миналото, а друга са съвременни, направени по време на занятията в сформирания капанска занаятчийска работилница. Предстои и реализирането на съвместни инициативи с образователните институции – обучения, демонстрации, посещения в Етнографски музей с. Топчии и др. Проектът е финансиран от Национален фонд „Култура“ по Програма за възстановяване и развитие на организации в областта на

любителското творчество и е прекрасен пример за продължаване на живота на старинни занаяти в съвременен контекст. Бюджетът на проекта е 10 417,00 лв.

Дейност 2.1.7.5. Междуобщинско и транснационално сътрудничество в областта на културата. Популяризиране на местната култура и традиции като част от европейската култура чрез включването на читалища и художествени продукти в туристически маршрути, изложения, културни събития и др.

На 10 и 11 юни 2022 г. в Интерактивния музей на АР „Абритус“, по инициатива на РИМ – Разград се състоя практически колоквиум „Военното дело и въоръжение през Античността и Средновековието“. Форумът се проведе в сътрудничество с Института по балканистика с Център по тракология към БАН и е част от проекта „LAVedia: енциклопедия за Късната античност на Балканите“, финансиран от Фонд „Научни изследвания“ към Министерство на образованието и науката. Участниците в колоквиума и посетители в музея имаха възможност да разгледат изложбата на оръжия и въоръжение от Античността и Средновековието, подредена в лапидариума на Археологическия резерват „Абритус“: мечове, щитовете, накрайници на копия, върхове на копия и стрели, фрагменти от ризници. Освен интересни доклади и презентации по темата, в рамките на форума се проведе работна среща между участниците в колоквиума с представители на регионалните исторически музеи в Разград, Силистра и Добрич и музея в Преслав.

На 9 и 10 ноември 2022 г. жителите и гостите на града имаха възможност да видят Златния пегас и най-голямото златно съкровище от периода на късната античност в България. Двете уникални подвижни културно-исторически ценности бяха част от празничната програма за честването на 135-годишнината на музейното дело в Разград и 100 години от основаването на Разградското археологическо дружество, организирани от РИМ – Разград. Част от програмата за честванията на бележитите годишнини бе Националната научна конференция „100 години археологическо дружество – Разград“. Бяха изнесени 35 доклада от представители на Българска академия на науките, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“, Великотърновски университет „Св. Св. Кирил и Методий“, Тракийски университет, музеите в Разград, Добрич, Варна, Силистра, Велико Търново, Стара Загора, Исперих, Попово, Омуртаг, Нова Загора и др.

Основно културно средище в духовния живот на Разград е ХГ „Проф. Илия Петров“. През 2022 г. в галерията са организирани:

- 3 самостоятелни изложби;
- 2 фотоизложби;
- етап от международен конкурс за детска рисунка „С очите си видях бедата“;
- Международен пленер „Мистика и реалност“;
- Кураторска изложба среща на поколенията „Слънце и звезди“;
- Изложба от Стара Загора - Балканско квадриале на живописиста „Митове и легенди на моя народ“;
- Изложба на капански тъкани.

Пространството на галерията се използва за представяне на книги, творчески дискусии, фолклорни спектакли, открити уроци и др.

Изложбата - среща на поколенията „Слънце и звезди“ се състоя на 16 септември и представи творби на близо 90 автори. За участие в експозицията са изпратени 150 творби, от които 122 живопис, 11 графики и 17 скулптури. За отпечатване на каталог с творбите на участниците Община Разград е изразходила финансов ресурс от бюджета си в размер на 7 696,00 лв.

За отпечатване на каталог с творбите от Международен пленер „Мистика и реалност“ е осигурено финансиране от Община Разград в размер на 1 760 лв.

Община Разград е член на CIOFF - Международният съвет на организаторите на фестивали за фолклор и традиционни изкуства. CIOFF е акредитирана организация към Междуправителствения комитет на ЮНЕСКО за опазване на нематериалното културно наследство на човечеството. Панаирът на киселото мляко и Фестивал на народните традиции и занаяти, организиран от Община Разград, е със Статут "CIOFF International Festival" за периода 2021-2030 г. Това е признание както за високото професионално ниво на организацията на събитието, така и за публиката, която посреща сърдечно фолклорни състави от всички континенти. Ежегодно Община Разград заплаща членски внос към CIOFF в размер на 900 лв.

Капанският ансамбъл работи в тясно сътрудничество с общини, читалища, културни институти, импресарски къщи и реализира значителен брой концерти на високо професионално ниво, за да продължи да бъде визитна картичка на гр. Разград. През 2022 г. за участия и концертни изяви са изразходвани 38 500 лв. от бюджета на ансамбъла.

Дейност 2.1.7.6. Обновяване на художествения репертоар, сценичен гардероб и реквизит на художествените колективи. Подобряване на техническото обезпечаване на колективите. Повишаване нивото на художествения продукт

Община Разград е с дългогодишни традиции в опазването и съхраняването на културното наследство и високо цени значимостта и стойността на читалищата като съвременни културно – образователни информационни центрове.

Успешна практика на Община Разград е Процедурата за финансова подкрепа на читалищната дейност със средства от местни приходи в общинския бюджет. През 2022 г. процедурата бе реализирана за пети път, а средствата в размер на 15 000 лв. са разпределени на проектен принцип. 23 са одобрените читалища.

5 читалища – НЧ „Просвещение 1911“ с. Дянково, НЧ „Делиорман 2014г.“ гр. Разград, НЧ „Просвета – 1895г.“ с. Топчии, НЧ „Св. Св. Кирил и Методий – 1929г.“ с. Ясеновец, НЧ „Слънчев лъч 1902“ с. Островче закупили компютърно оборудване и периферни устройства със средства по процедурата на обща стойност 2 830 лв., допълнени с 571, 52 лв. собствено финансиране.

7 читалища – НЧ „Пробуда 1947” с. Стражец, НЧ „Бузлуджа 2010” гр. Разград, НЧ „Напредък-1895“ с. Дряновец, НЧ „Съгласие 1891“ с. Осенец, НЧ „Самообразование 1894“ с. Побит камък, НЧ „Просвета 1919г.” с. Пороище, НЧ „Пробуда-1919.“ с. Раковски са обновили сценичния си гардероб чрез закупуване на носии или елементи за носии, сценично облекло и реквизит със средства по общинската процедура на обща стойност 4 812,00 лв. и дофинансиране на проектните дейности със собствени средства в размер на 2 092,83 лв.

Извън дейностите по процедурата, две читалища са успели да заделят финансов ресурс за закупуване на костюми - НЧ „Извор-1936г.“ с. Липник (2 956,00 лв.) и НЧ „Напредък 1901” гр. Разград (1 387,00 лв.).

НЧ „Развитие 1869“ и читалищата в с. Гецово, Киченица и Просторно са реализирали проекти за закупуване на озвучителна и осветителна техника на обща стойност 4 218,80 лв., в т.ч. общински средства в размер на 2 586,00 лв. и собствено финансиране 1 632, 80 лв.

Чрез средства от община Разград в размер на 3 872,00 лв. и собствени средства в 2 687,69 лв. 5 читалища – НЧ „Просвета – 1871“ с. Благоево, НЧ „Извор – 1936 г.“ с. Липник, НЧ „Напредък 1901” гр. Разград, НЧ „Съзнание – Недоклан 1927“ с. Недоклан и НЧ „Нов живот – 1909 г.“ с. Ушинци са закупили офис обзавеждане и оборудване.

За подпомагане организирането на чествания на годишнини, празници, възстановки на обичаи и ритуали, спектакли, концерти са финансирани 2 проекта – на НЧ „Просвета - 1884“ с. Балкански – за възстановяване на традициите за честване на селищен празник и НЧ „Отец Паисий 1922“ с. Черковна за юбилей на читалището. Средствата са в размер 900 лв. от община Разград и 150 лв. от бюджета на читалищата.

Капанският ансамбъл работи по реализирането на конкретни политики, които насърчават всички културни процеси и художествено – творческите звена, свързани с тях, като осигурява възможно най-широк достъп до съвременните и наследени от миналото културни постижения от всички творци, ръководители и изпълнители и създава условия за развитие и обогатяване на репертоара на ансамбъла, както и до и достигането му до повече хора – ценители на фолклорни дарования и извеждане на преден план на общи ценности.

Работи се за повишаване на капацитета, качеството и многообразието на художествения продукт. Предприети са действия, които пряко влияят върху развитието и ревитализирането на концертните програми, като се включват всички участващи в процеса – художественото, административното ръководство, изпълнителският и техническият състави. Възстановени са стари, но емблематични произведения за ансамбъла през годините. През 2022 г. стартира работата по нов художествено – творчески продукт - музикално – танцова постановка в три части с работно заглавие „Еркечки вдъхновения“ на хореографа доцент Георги Гаров, ръководител на катедра „Хореография“ във Факултета по изкуствата при ЮЗУ „Неофит Рилски“ в Благоевград и композитора Петьо Блъсков. Работи се по нова танцова постановка на известния хореограф Асен Павлов. Диригентът на оркестъра Калоян Георгиев обогати репертоара с няколко свои обработки. Диригентът на хоровия състав работи по издирването на автентичен фолклорен материал с цел обогатяване на репертоара на Капанския ансамбъл. За изпълнение на посочените дейности Капанският ансамбъл е изразходил от бюджета си финансов в размер на 12 000 лв.

В своята дейност Капанският ансамбъл непрекъснато влага допълнителни средства за ремонт на реквизит, техника и костюми, за нови елементи от костюми, нови скарпини, обувки, накити, цървули и др. Влагат се средства за почистването на сценичните костюми и закупуването на нови музикални инструменти. През 2022 г. за обновяване на художествения репертоар, сценичен гардероб и реквизит на ансамбъла са разходени собствени средства в размер на 4 200,00 лв.

С цел разширяване и популяризиране на дейността на ансамбъла през годината са инвестирани средства за подготовка на рекламни материали - афиши, флаери и др. в размер на 2 300,00 лв.

Дейност 2.1.7.7. Осигуряване на подкрепа на таланти деца и младежи, осъществяване на местни творчески проекти и инициативи със заинтересованите институции за подкрепа на личностното развитие

С цел откриване и популяризиране на млади и таланти изпълнители, през м. октомври 2022 г. в Разград се проведе Национален конкурс за млади пианисти „Димитър Ненов“. Събитието е финансирано със средства от бюджета на Община Разград в размер на 6 500,00 лв.

Сред основните направления в традиционната читалищна работа е създаването на условия за творческа изява на деца и млади хора. Читалищата в община Разград са и утвърдено място за творчество. През 2022 г. читалищата продължиха да предоставят възможности за изява на деца и младежи чрез дейността на 22 художествените формации с 432 участника. Реализирани са участия в 5 събития с международен характер в страната, 8 изяви на национално ниво, 20 регионални и 56 местни изяви. Осъществено е 1 участие в международен фестивал извън страната.

Община Разград финансира участието на Танцов ансамбъл „Булгарика“ към ЦПЛР – ЦРД Разград за участие във фестивал в гр. Ескишехир със средства в размер на 2 250,00 лв.

Ръководството на Капанския ансамбъл полага непрекъснати грижи за обогатяване репертоара, реквизита, поддръжка на сценичните костюми, осигуряване на репетиционно и сценично облекло, нови танцувални обувки за малките таланти от ДТА „Лудогорче“. През 2022 г. за посочените дейности са изразходвани 3 200 лв. от бюджета на Капански ансамбъл.

ДТА „Лудогорче“ непрекъснато увеличава броя на ангажираните малки танцьори в различни възрастови групи и натрупва богат репертоар, с който може да реализира самостоятелни концерти. ДТА „Лудогорче“ участва в самостоятелни и съвместни концерти с Капанския ансамбъл и с това ги превръща в незабравими за публиката празници.

Дейност 2.1.7.8. Надграждане и нови атрактивни събития от културния календар на град Разград

Част от културния календар на Община Разград за 2022 г. са различните акции и кампании „Да съхраним читалищни и училищни библиотеки“, празнична акция „Разград поздравява своите ветерани и носители на отличия“ и др. Изразходваните средства от бюджета на Община Разград са в размер на 6 550 лв.

Положено е началото на цикъл от срещи с видни български учени, историци и антрополози под надслов „Уроците на историята“. Първата среща се състоя на 22 октомври 2022 г. с проф. Милко Палангурски на тема: „Историята на България в края на 19, началото на 20 век“. 870,00 лв. са средствата, заделени от Община Разград за събитието.

През 2022 г. се проведе първото издание на Националния литературен конкурс за драматургия за наградата „Антон Страшимиров“, посветено на 150-годишнина от рождението на писателя. Конкурсът се провежда съвместно със Съюза на българските писатели. Учредяването на подобна национална награда ще стимулира развитието на българската драматургия като важна част от развитието на националната ни култура. В първото издание на конкурса участие взеха 32 автори. Почетен плакет, грамотата и паричната награда от 5 000 лв. бяха връчени на носителя на престижната награда на церемония във вила „Урбана“ на Абритус в рамките на фестивала „Белите нощи на Разград“. За организация и провеждане на конкурса Община Разград е изразходвала средства от бюджета в размер на 10 878 лв.

Дейност 2.1.7.9. Обновяване и модернизиране на обществените библиотеки и превръщането им в съвременни центрове за духовност, придобиване на знания и информация. Обогащаване на библиотечните фондове

Регионална библиотека „Проф. Боян Пенев“ е основен културен, информационен и просветен център в Разград и региона. Тя е обществена библиотека. Обществените библиотеки съществуват навсякъде по света. Библиотеки има в различни общества, при различни култури и на различни нива на развитие. Въпреки че разнообразните условия, при които работят библиотеките неизбежно предизвикват различия в предлаганите услуги и в начина, по който те се осигуряват, библиотеките имат и общи характеристики, които носи и РБ „Проф. Боян Пенев“ по своята същност. Тя е организация, която е създадена, подкрепяна и финансирана от обществото чрез местната, регионалната или националната власт.

РБ „Проф. Боян Пенев“ - Разград е модерен регионален културно-информационен и просветен институт за местната общност, на база рационалното използване на традиционни похвати и модерни технологии в областта на събирането, разкриването, съхраняването и предоставянето на библиотечно-информационни ресурси и услуги за широк кръг потребители. Тя осигурява достъп до знание, информация, учене през целия живот и творби на въображението чрез разнообразие на ресурси и услуги и е общодостъпна за всички членове на обществото, независимо от техните раса, националност, възраст, пол, религия, език, специални потребности, икономически или трудов статус и образователно ниво.

Обновяването и модернизирането на РБ „Проф. Боян Пенев“ – Разград през изминалата 2022 г. е част от изпълнението на нейните важни функции. За да се подобри качеството на библиотечно-справочната дейност на РБ „Проф. Боян Пенев“, с цел повишаване бързината на работа и пълно задоволяване на нарастващите потребности и търсения на потребителите на услугите на културната институция бе внедрен нов модул специализиран софтуер към базата данни от Софтлиб на стойност 8 869 лв. като нова осъвременена технология за създаване и поддържане на автоматизираната библиотечно-информационна система на библиотеката, чието начало бе сложено в края 2021 г. С цел подобряване на качеството на обслужване бе обновен Електронен каталог i-LIB PRIMA.

По проект „Внедряване на нови технологии и създаване и поддържане на автоматизирана библиотечно-информационна мрежа в РБ „Проф. Б. Пенев“ – Разград по

Програма „Регионални дейности” на МК, бяха закупени и внедрени два нови модула на стойност 8 280 лв. Модул E-LIB PRIMA Стандарт „Аналитично описание на статии от периодичния издания, рецензии и части от книги” и модул E-LIB PRIMA Инвентаризация. Внедряването на новите модули ще реши важни библиотечни проблеми, свързани с огромното нарастване на обема на информация, ще доведе до по – добра организация на работата и рационализиране на обработващите и комуникационни процеси в библиотеката. Така ще се осигури ефективно действие на системата за поддържане на база данни, за търсене на библиографска информация и качествено управление на библиотечно-библиографските процеси.

През 2022 г., с цел осигуряване на актуална правна, административна, справочна и търговско-икономическа информация, е закупен абонамент за Електронна правно-информационна система АПИС- закони – на стойност 461, 00 лв.

За поредна година е закупен и внедрен абонамент за платформата „Уча се” на стойност 359,00 лв. за период от две години. Платформата покрива 97% от учебния материал за учениците от 1. до 12. клас. Материалите следват официалната училищна програма на МОН и са съобразени с Държавните образователни стандарти.

Закупени са 15 лиценза RDP - Remote Desktop Protocol за осигуряване на стабилност и скорост при работа с библиотечната база данни, на стойност 1 600,00 лв.

Увеличен е капацитета на дисковото пространство на сървъра от 160 GB на 2160 GB, със закупуване на два хард диска за сървър на обща стойност 650,00 лв.

Закупен е 24 портов суич на CISCO за подобряване на стабилността и скоростта на изградената локална мрежа.

Закупени са и 7 лиценза за Windows 10 на стойност 773,00 лева; цветна копирна система Xerox VersaLink C7125 на стойност 3 600,00 лева за подобряване качеството на обслужване на потребителите на културната институция.

Една от основните цели на РБ „Проф. Боян Пенев” – Разград е непрекъснатото обновяване на фондовете, с цел тяхното осъвременяване и задоволяване на исканията и търсенията на потребителите.

Библиотечният фонд към 31.12.2022 г. е 247 150 регистрационни библиотечни единици. Набавени през финансовата 2022 г. са 1734 библиотечни единици, в т.ч. 1550 книги-томове, 162 продължаващи издания - томове, 22 графични и картографски издания на обща стойност 48 506 лв. Закупени са книги на обща стойност 24 852 лв., част от които продължават да бъдат инвентирани и за 2023 г. Фондът е попълнен и с дарение на 990 тома на стойност 11 621,00 лева и по абонамент 129 бр. тома на стойност 6 340,00 лв., с акт - 50 тома на стойност 569,00 лв.

По Програма „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност”- 2022 към Министерството на културата РБ „Проф. Боян Пенев” – Разград разработи и спечели проект на стойност 16 743,00 лв. Бяха закупен 1052 тома книги, чиито инвентирание за фонда на библиотеката ще продължи и през 2023 г., до отчитането на проекта през месец март 2023 г. Приоритет на програмата е обновяване на библиотечните фондове, с цел насърчаване на интереса към книгата и четенето и съдействие за развитие на библиотеките като основни центрове за духовност, придобиване на знания и информация.

Основната и главна цел в дейността на РБ „Проф. Боян Пенев“ е подобряване

качеството на работа на културната институция и превръщането и утвърждаването на обществената библиотека в съвременен информационен, културен и образователен център, отговарящ на законодателството, нормативните актове, библиотечни стандарти, задоволяващ нарастващите търсения на потребителските искания, предоставящ качествени библиотечно-информационни услуги, съобразени и със специфичните условия на новото време и работа в онлайн среда.

22 читалищни библиотеки в община Разград също предоставят библиотечно – информационно обслужване и са общодостъпни информационни центрове, чиято задача е да осигурят по – добра, по – съвременна и по – висококачествена образователна, културна, социална и информационна среда на населението. Тяхната мисия е свързана с повишаване на грамотността, предоставяне на информация, образование, култура и гражданско участие.

Основните дейности на библиотеките са обновяване на библиотечния фонд в зависимост от читателските интереси, подобряване дейността на библиотеките, съобразена с интересите и нуждите на населението, чрез различни форми на културно – масовата работа – срещи, изложби, концерти и др.

В съвременните условия читалищните библиотеки са центрове на местната общност и осигуряват пространство за четене, общуване, учене, срещи и др.

Развитието на дигиталното общество налага необходимостта от тяхното модернизиране. Читалищните библиотеки се финансират от бюджета на читалищата, към което функционират. Недостатъчното им финансиране е сериозен проблем и пречка за развитието им. Средствата са крайно недостатъчни за необходимата модернизация на библиотечната услуга.

Община Разград подпомага този процес, като през 2022 г. 5 читалища бяха финансирани със средства по Процедурата за финансова подкрепа на читалищната дейност за закупуване на компютърна техника и периферни устройства с цел подобряване на библиотечното обслужване.

В 7 целеви читалищни библиотеки по програма „Глоб@лни библиотеки - България“ са създадени информационни центрове, чрез които се подпомага достъпа до информация, знания, комуникации, електронно съдържание и услуги за общността.

Основен приоритет на читалищните библиотеки в община Разград е обновяване на библиотечните фондове с нови информационни източници. Общият библиотечен фонд на читалищата от община Разград наброява 194 535 тома библиотечни единици. 15 читалищни библиотеки са обогатили фондовете си с 1 337 тома литература на обща стойност 19 314,39 лв. в т. ч. 16 689,56 лв. финансови средства по програма за „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност и 2 624,83 лв. собствени средства.

През 2022 г. 12 читалищни библиотеки обновиха литературата си със средства по програма „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“ на Министерство на културата с финансиране в размер на общо 16 689,56 лв. По този начин те получиха възможност да разширят обема на предлаганата литература, от която се нуждаят подрастващите.

Таблица: Одобрени читалища по програма „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“ 2022

№	Народно читалище	Населено място	Стойност на проекта
1.	НЧ „Просвета -1871”	с. Благоево	1 394,93 лв.
2.	НЧ „Просвета 1883”	с. Гецово	1 379,52 лв.
3.	НЧ „Напредък-1895“	с. Дряновец	1 393,49 лв.
4.	НЧ „Просвещение-1911”	с. Дянково	1 390,35 лв.
5.	НЧ „Извор-1936г“	с. Липник	1 392,76 лв.
6.	НЧ „Съзнание – Недоклан 1927”	с. Недоклан	1 394,50 лв.
7.	НЧ „Слънчев Лъч - 1902”	с. Островче	1 387,92 лв.
8.	НЧ „Просвета-1919г.”	с. Пороище	1 380,31 лв.
9.	НЧ „Напредък 1901“	гр. Разград	1 392,46 лв.
10.	НЧ „Пробуда – 1919г“	с. Раковски	1 394,88 лв.
11.	НЧ „Пробуда 1947“	с. Стражец	1 394,34 лв.
12.	НЧ „Нов живот – 1909г.“	с. Ушинци	1 394,12 лв.
	ОБЩО		16 689,56 лв.

Разнообразните дейности и форми на работа, които предлагат читалищните библиотеки от община Разград съдействат за разширяване на знанията и повишаване на любознателността на децата и учениците и за преодоляване на неграмотността. В партньорство с учебните заведения те реализират съвместни инициативи с цел създаване на интерес и любов към книгата, формиране на навици за четене и умения за учене през целия живот, формиране на отношение към културата като цяло.

Мярка 2.1.8. Обновяване на административни обекти и рационализиране на административното обслужване

Дейност 2.1.8.1. Повишаване енергийната ефективност/изграждане на общински сграден фонд, в т.ч. кметства на Община Разград

По отношение поддръжката на общинския сграден фонд през изминалата 2022 г. със средства от общинския бюджет е извършен ремонт на сградата на ОП „Обреден дом“. Подменени са дограмата, осветителните тела, настилки, облицовки, извършено е боядисване, санитария, водопроводна инсталация, канализация, ел. инсталация и др. довършителни дейности на стойност 42 740,11 лв.

В сграда на ОбСНВ са подменени витрината, санитария, извършено е боядисване и др. довършителни дейности (7 021,14 лв.).

Извършени са ремонтни дейности по сградите на кметства в населени места с. Благоево, с. Гецово, с. Дряновец, с. Недоклан, с. Осенец, с. Островче, с. Пороище, с. Просторно, с. Черковна и с. Ясеновец, в които са направени належащи вътрешни ремонти, подмяна на дограми, облицовки, боядисване и др. довършителни дейности. Стойността на дейностите е 57 465,51 лв.

За подобряване надеждността на пожарогасителната инсталация в сградата на Общинска администрация Разград е извършен ремонт, изразяващ се в подмяна на тръби и фитинги. Стойност – 35 998,20 лв.

Дейност 2.1.8.3. Доставка на подходящо оборудване за подобряване качеството на предоставяните услуги в административни сгради на община Разград

Доставеното компютърно оборудване за подобряване качеството на предоставяните административни услуги от Община Разград и нейните структури за изтеклата 2022 г. е на стойност 86 000 лв. Средствата са от общински бюджет.

Дейност 2.1.8.4. Оптимизация на ресурсите и осигуряване на ефективност и ефикасност на използваните информационни ресурси чрез прилагане на съвременни технологични централизирани и хоризонтални решения за е-управление. Реализиране на мерки за мрежова и информационна сигурност. Дигитализация и цифровизация в полза на обществото

През изминалата година с цел подобряване на административното обслужване в общината е въведена система за управление на опашките (стойност 20 400 лв. от общински бюджет). Изградени са стабилни VPN връзки и кметствата в селата предоставят отдалечени услуги по местни данъци и такси. Подобрена е мрежовата информационна сигурност. Изграден е единен номер (084) 661200, чрез който гражданите бързо и лесно намират информация за административните услуги, за което е разходен ресурс в размер на 2 800 лв.

Дейност 2.1.8.5. Устройствено планиране

През изминалата година с договор е възложено и е изготвено планово задание за разработване на Общ устройствен план на град Разград с неговото землище, придружено от опорен план и опорен план на недвижимите културни ценности. Плановото задание е първия етап от процедурата по изготвяне на Общ устройствен план на град Разград, който е основополагащия документ за цялостното устройство на съответната територия. Дейността е финансирана с ресурс в размер на 14 900 лв.

2.3. Приоритет 2.2 Развитие на дуалното обучение и повишаване потенциала на работната сила

Изпълнението на мерките, заложи в Приоритет 2.2 ще улеснят прехода от училище към осигуряване на заетост, намаляване на недостига на квалифицирана работна сила чрез обучения, преквалификация, мобилност и др., включване в пазара на труда на икономически неактивни лица.

Мярка 2.2.1. Приложение на модела на дуалното обучение в различни професионални направления и на различни образователни равнища

Дейност 2.2.1.2. Предоставяне на практическо обучение чрез реализиране на стажове и практики

Образователната инфраструктура на община Разград включва шест професионални гимназии, пет от които са с държавно финансиране - НПТГ „Ш. Петъофи“, ПГТС „Христо Смирненски“, ПГИ „Робер Шуман“, ПГХТБТ „Мария Кюри“ и ПГО „Станка Николица

Спасо-Еленина“ и ПГССХВТ „Ангел Кънчев“, която е с общинско финансиране.

Професионалните гимназии на територията на община Разград подготвят специалисти със средно образование в областта на химическата промишленост и биотехнологиите, машиностроенето, информационните технологии, селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост, облекло и дизайн, транспорт и строителство, по икономически дисциплини. Основните тенденции в тяхното развитие са свързани с насърчаване сътрудничеството между бизнес и образование, развитие на публично-частното партньорство, модернизиране на образователната система и подготвяне на помотивирани, компетентни и информирани специалисти.

Образователната политика на Община Разград е ориентирана към разкриване и поддържане на паралелки и специалности, които да са привлекателни за учениците от общината и региона. Община Разград насърчава подготовката на специалисти със средно образование не само за традиционните за региона отрасли на промишлеността, но и обучението по нови специалности и професии, създаващи кадри, които да подпомагат сферата на образованието и социалните услуги.

В община Разград има интерес и предлагане на достатъчен брой работни места от страна на фирмите и предприятията на територията на общината. Бизнесът е отворен за взаимодействие и е готов да подпомага реализацията на учениците, които завършват средно образование. През последните няколко години в сферата на професионалното образование все повече се наблюдава приложение на модела на дуалното обучение, а през 2022 г. то се утвърждава все повече като модел на обучение. По данни от НЕИСПУО към 01.12.2022 г. 267 ученици в професионалните гимназии са на дуално обучение. Това води до стабилизиране на връзката „бизнес-училище“. Прилагането на модела на дуалното обучение е възможност за предоставяне на практическо обучение чрез реализиране на стажове и практики.

В тази връзка пример за това са обмена на информация и сключените партньорски споразумения между професионалните гимназии в общината и представители на бизнеса:

НПТГ „Ш. Петьофи“, гр. Разград има сключени споразумения за партньорство с: Мат ООД; Терм 2006 ООД; Балканфарма - Разград АД; Дружба АД; Газмонтаж инженеринг РЗ; Йотов ООД; НР ООД; ГХ ТРЕЙД ЕООД; Ивелина Христова – Стиви ЕТ; ТРД ООД; Ремко ООД; Принт експрес Разград ЕООД, Доминант ООД, Даниса ООД, Каримекс ЕООД, К.К.ИНВЕСТ ЕООД, ДМА МВ ЕООД, Ситона груп ООД, Овергаз мрежи АД, Топлофикация – Разград АД, ХЕЛП ИНЖЕНЕРИНГ ООД, Инокс ООД, ЛИФТКОМ СЕРВИЗ ЕООД, ПАШАБАХЧЕ БЪЛГАРИЯ ЕАД, Братя Ганчеви ООД и Биовет АД – клон Разград. Сключени партньорски договори с 14 фирми от региона, обучени наставници от фирми за прилагане на дуална форма на обучение. Предоставени са стипендии на 123 ученици, обучавани по професии с очакван недостиг на пазара на труда и дуална форма (44 120 лв. средства, предоставени от МОН). По отношение сътрудничеството и обмена на информация между професионалните гимназии и местния/регионалния бизнес за адаптиране на обучителните програми спрямо нуждите на бизнеса по Проект „Подкрепа за дуалната система за обучение“ са подадени заявки от местни работодатели за обучение на 5 ученици в дуална форма. По същия проект е проведено практическо обучение в реална работна среда в 6 фирми от региона на 22 ученици.

Продължава активното партньорство между ПГХТБТ „М. Кюри“, гр. Разград и фирмите „Биовет“, „Амилум“, „Балканфарма“ и „Винпром“ за участието на техни ученици в производствени практики и пробни стажувания, запознаване с дейността на фирмите-партньори. Проведени са и срещи с ръководствата на фирмите - брой участници 12. Предоставя се практическо обучение чрез реализиране на производствен стаж в реални условия на 36 ученици по проект „Ученически практики - 2“ по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“ с конкретен бенефициент - Министерството на образованието и науката.

ПГССХВТ „Ангел Кънчев“, гр. Разград също предоставя възможност на учениците за практическо обучение чрез реализиране на стажове и практики, има сключени споразумения за партньорство с „Мираж-Авто-Комерс“ ООД и „Лазаров“ ООД. По проект „Подкрепа на дуалната система на обучение“, в учебни и производствени практики са включени 170 ученици от гимназията. Предоставени са стипендии на 63 ученици.

ПГТС „Христо Смирненски“, гр. Разград - Предоставя се практическо обучение чрез реализиране на производствен стаж в реални условия на 45 ученици по проект „Ученически практики - 2“ по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“, засилване на сътрудничеството между гимназията и местния бизнес за обмен на добри практики по НП „Иновации в действие“ (8 участници). Предоставени са стипендии от централен бюджет на 108 ученици за насочване към ключови за местната икономика специалности и професии. Поддържат се партньорски отношения със строителни фирми: АЛФА-ХИМ” ЕООД Разград, „САВ-Разград“ ООД, „ВАЛЛИ – 10” ЕООД, гр. Разград; Автосервиси и транспортни фирми: ПРИМА – М- ЕООД, Сервизен център Peugeot Разград, ПЕНКИЛЕР – Разград ЕООД; "Деси-Ауто" ЕООД, "Кидо" ЕООД, "ШАНС-2000ПП" ЕООД, "Чичо" ЕООД, "Белектра" ЕООД, Исперих).

ПГО „Станка Николица Спасо-Еленина“, гр. Разград - Предоставя се практическо обучение чрез реализиране на производствен стаж в реални условия на 50 ученици по проект „Ученически практики - 2“ по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ (ОП НОИР) 2014-2020 г. По отношение сътрудничеството и обмена на информация между професионалните гимназии и местния/регионалния бизнес за адаптиране на учебните програми спрямо нуждите на бизнеса по Проект „Подкрепа за дуалната система за обучение“ е осигурена практика на 18 ученици.

ПГИ „Робер Шуман“, гр. Разград - Развитие на партньорски мрежи между бизнеса и образованието за повишаване привлекателността на професионалното образование и привличане на повече ученици в ПГИ с цел подпомагане недостига на работна ръка в ключови професии. Гимназията осъществява съвместна работа с Икономически университет - Варна; Стопанска академия - Свищов; 140 ученици са включени в стажове в местни фирми - счетоводни фирми, банки, ресторанти и заведения за обществено хранене, участие в състезания по професии.

Професионалните гимназии на територията на община Разград разполагат с подходяща материално-техническа база и с нужния преподавателски капацитет за специализираната професионална подготовка. Интегрират се нови образователни технологии в учебния процес по професионална подготовка, като целта е създаване на нов дизайн на учебната среда, стимулираща личностното развитие на учениците.

Мярка 2.2.3. Активиране на икономически неактивни лица с мотивация, квалификация и осигуряване на заетост

Дейност 2.2.3.1. Интеграция на пазара на труда на икономически неактивни лица чрез идентифициране, активиране, оценка на способностите и регистрация в бюрото по труда

През 2022 г. по **Национална програма „Активиране на неактивните лица“** е включено 1 лице, като финансирането е в размер на 10 800 лв. от държавен бюджет. Чрез дейностите на младежкия медиатор към Община Разград са активирани 29 младежи, които са регистрирани в Бюрото по труда. 4-ма от тях са устроени на работа по програми за субсидирана заетост.

По **НП „Помощ при пенсиониране“** са включени 16 лица, които са финансирани с 285 011,00 лв., а по **Регионални програми за заетост** – 14 лица (размер на финансирането - 710 138 лв. от държавен бюджет).

Дейност 2.2.3.2. Интеграция на пазара на труда на безработни младежи чрез чиракуване и стажуване

Програма „Старт на кариерата“ има за цел да осигури възможности за придобиване на трудов стаж на безработни младежи, завършили висше образование, с оглед улесняване на прехода между образование и заетост. Обект на програмата са младежи до 29 г. без трудов стаж по специалността, които са завършили висше образование (дипломирани) и са регистрирани в дирекции „Бюро по труда“. За 2022 година участие в програмата са взели 7 лица, като финансирането за тях е в размер на 83 011 лв. от държавен бюджет.

По **проект „Нова възможност за младежка заетост“** в обучение и стажуване са включени 54 безработни лица и са договорирани 193 357 лв. (ОП РЧР).

Дейност 2.2.3.3. Включване на икономически неактивни лица в обучения за квалификация и преквалификация и осигуряване на последваща заетост

През изминалата година, съгласно информацията предоставена от ДБТ Разград, обучения са реализирани по:

- **Програма за обучение и заетост на продължително безработни лица** – 1 лице, финансиране 25 173 лв.;
- По **насърчителни мерки за заетост и обучение** - 31 лица, финансиране в размер на 135 491 лв. от държавен бюджет;
- **НП „Заетост и обучение на хора с трайни увреждания“** – в заетост са включени 14 лица с намалена работоспособност, финансирането е в размер на 155 741 лв. от държавен бюджет;
- **Проект „Солидарност“**, който цели интеграция на украинските бежанци, включено е 1 лице, за което са договорирани 8 177 лв. (Европейски социален фонд).
- По **Проект „Заетост за теб“** по ОП РЧР, предоставящ подкрепа за реинтеграция в заетост на лица, останали без работа вследствие на пандемията – сключени са 109 договори с работодатели и са включени 160 лица. Финансирането е в размер на

693 744 лв.

Съгласно информацията от Дирекцията, през изминалата година в проекти за обучение и курсове за преквалификация, разработени от социалните партньори, АИКБ и БСК, са включени 60 лица. Финансирането за тях е 26 640 лв. от държавен бюджет. Субсидирана заетост не е осигурена, но 30 от тях са започнали работа на първичен пазар. Разпределението за същите е както следва:

- **Проект „Адаптация към новите условия“** на БСК - обучени 20 лица и включени в несубсидирана заетост 11 лица. Финансиране 9 176 лв.;
- **Проект „Успешни заедно“** – 40 лица преминали професионално обучение и 19 лица, включени в несубсидирана заетост. Финансиране 17 464 лв.

Дейност 2.2.3.3. Обучение и преквалификация на персонала за повишаване на работната сила

Извършено е 1 обучение по заявка на работодател с оглед придобиване на ключови компетентности на 7 лица, заети към него. Финансирането е 490 лв. от държавен бюджет.

2.4. Приоритет 3.1 Обновяване на техническите инфраструктури и намаляване на териториалните различия

С реализацията на мерките по Приоритет 3.1 се цели подобряване на транспортните връзки и свързаност, реконструкция на мрежата и подобряване на ВиК услугите, ремонт и рехабилитация на уличната мрежа, опазване на околната среда за подобряване жизнения стандарт на населението.

Мярка 3.1.1. Рехабилитация на републиканската и общинската транспортна инфраструктура

Дейност 3.1.1.1. Реконструкция на републиканската пътна мрежа

По данни на АПИ „Областно пътно управление“ гр. Разград, през 2022 г. е стартирано изпълнение на строително-ремонтни дейности, финансирани от бюджета на Агенцията, както следва:

- Републикански път II-49 „Търговище - Разград - Кубрат – Тутракан“ в участъка от км 30+609 до км 33+330 и в участъка от км 37+663 до км 50+221, с обща приравнена дължина на пътните участъци 18,497 км. Стойността на разходите за извършения текущ ремонт за 2022 г. е 2 661 282 лв.
- Републикански път III-4902 „II-49-Побит камък-Завет-III-205 /Веселец/“ в участъка от км 0+000 до км 28+761, с дължина 28,761 км. На територията на община Разград обектът е с дължина 8,60 км. (другата част - 20,161 км е на територията на община Завет). Стойността на извършените дейности през 2022 г. е 5 615 771 лв.

По отношение текущото поддържане на участъци от пътищата от РПМ (дължина 142,7 км. на територията на община Разград) инвестираните средства от бюджета на АПИ са в размер на 986 652 лв.

Дейност 3.1.1.2. Реконструкция на общинската пътна мрежа за осигуряване на

добро транспортно обслужване и достъп до населените места на общината и към съседните общини

Извършени са ремонти на общински пътища RAZ1118 (Раковски-Киченица) – 300 м², RAZ1113 (Побит Камък-Дянково) – 1 105 м² и RAZ2110 (RAZ1113-ж.п. прелез Ясеновец) – 1 000 м². Ремонтите са локални, като е положен асфалтобетон. Разходеният финансов ресурс е 80 601,72 лв. (държавен бюджет).

Мярка 3.1.2. Поетапно обновяване на ВиК инфраструктурата и съоръженията за пречистване на отпадъчните води

Дейност 3.1.2.1. Реконструкция на амортизирани водопроводни мрежи в гр. Разград и населените места на община Разград

По данни на „Водоснабдяване – Дунав“ ЕООД през 2022 г. са реконструирани:

- 2 319 м. водопроводна мрежа;
- 15 м. канализационна мрежа.

Загубите на вода във водоснабдителната мрежа се измерват с 71,86%. Стъпка в посока намаляването на тези загуби е осигуреното от Министерството на регионалното развитие и благоустройството финансиране в размер на 2 652 569 лв. за реконструкция на водопроводи в югозападната част на град Разград. Предвидените за Община Разград средства представляват 50% от необходимия ресурс за реализацията на цялостния проект, който включва подмяна на 12 км. Водопроводи, заедно с около 10 км. сградни отклонения.

Мярка 3.1.3. Усъвършенстване на системата за събиране и управление на отпадъците

➤ За изпълнение на **Проект „Доизграждане на Регионалното депо за неопасни отпадъци в гр. Разград“** през 2022 г. са сключени договор за обществена поръчка между Община Разград и „Автомагистрали Черно море“ АД с предмет „Изграждане на трета клетка на обект „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Разград, Лозница, Исперих, Завет, Кубрат, Самуил и Цар Калоян“ на стойност 6 509 096,96 лева с ДДС; договор за обществена поръчка с „Баугрундинститут Книрим“ ООД с предмет: Упражняване на авторски надзор при изграждане трета клетка на обект „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Разград, Лозница, Исперих, Завет, Кубрат, Самуил и Цар Калоян“ на стойност 54 200,00 лева с ДДС и договор за обществена поръчка с „ТСТ Експерт консулт“ ЕООД с предмет: Упражняване на строителен надзор по време на строителство на обект: Изграждане трета клетка на обект „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Разград, Лозница, Исперих, Завет, Кубрат, Самуил и Цар Калоян“ на стойност 23 700,00 лева с ДДС. На 06.10.2022 г. започна строителството на обекта със съставянето на протокол за откриване на строителна площадка и определяне на строителна линия и ниво на строежа. СМР на обекта са в процес на изпълнение.

През 2022 г. са извършени авансови плащания към изпълнителите на трите договора на обща стойност: 1 320 515,39 лв. с ДДС. Средствата са осигурени от събраните от общините, включени в РСУО Разград, отчисления по чл. 64 от Закона за управление на отпадъците.

➤ **Проект „Проектиране и изграждане на компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци за общините от РСУО Разград”** по АДФП № BG16M1OP002-2.002-0006-C01 по ОПОС с Бенефициент: Водеща община - Община Разград и Партньори - Община Исперих, Община Кубрат, Община Самуил, Община Кубрат, Община Лозница и Община Завет. През м. февруари 2022 г., с подписването на протокол за откриване на строителна площадка и определяне на строителна линия и ниво за строежи на техническата инфраструктура, стартира същинското изпълнение на строителни дейности по проекта. Към края на годината са съставени 3 акта за реално изпълнени СМР, като изпълнените кофражни, армировъчни, бетонови работи, зидарски и покривни работи, работи по фасадна топлоизолация и изграждане на стоманени конструкции, площадкови Ел. и ВиК мрежи, представляват ориентировъчно 80% изпълнение. Доставено е и част от мобилното оборудване за инсталациите – трактор, мини товарач и мотокар. В процес на изпълнение е и договор между Община Разград и „Строймонтаж“ ЕООД гр. Пазарджик с предмет: „Изграждане на път за достъп до ПИ 61710.19.277 и ПИ 61710.19.279 – Регионално депо за отпадъци на общините от РСУО Разград, по част „Пътна“ на инвестиционен проект за строеж „Проектиране, строителство и авторски надзор на компостираща инсталация и на инсталация за предварително третиране на битови отпадъци за общините от РСУО Разград“ на стойност 616 760,53 лева с ДДС.

През 2022 г. за изпълнение на проекта към изпълнителите на договорите са извършени плащания на обща стойност 3 374 119 лв. с ДДС. Средствата са осигурени от Оперативна програма “Околна среда 2014-2020 г.” и събраните от общините, включени в РСУО Разград, отчисления по чл. 64 от Закона за управление на отпадъците.

Мярка 3.1.4. Рехабилитация на улиците и подобряване на уличното осветление в селата

Дейност 3.1.4.1. Ремонт и рехабилитация на улична мрежа, тротоари, създаване на достъпна среда

През 2022 г. със средства от общински бюджет са асфалтирани улици: в селата: Благоево - 1 125 м², Раковски – 780 м², Просторно – 268 м², Топчии – 146 м², Пороище – 1 112 м², Радинград – 285 м², Ушинци – 280 м², Островче 616 м², Ясеновец – 959 м², Стражец 1 640 м², Гецово, Побит Камък – 1 081 м², Дянково – 1 452 м², Балкански – 650 м², Дряновец – 1 430 м², Осенец – 1 225 м². Стойността на дейностите е 388 954,11 лв.

Извършен е ремонт на тротоари в селата Ясеновец и Липник (100 м²). Ремонтиран е плочника около паметник в с. Топчии (1620 м²), като са демонтирани повредените настилки и е положена нова настилка (обща стойност 123 098,34 лв., от които 50 000,00 лв. от държавен бюджет). В с. Киченица с общински бюджетни средства са демонтирани повредените настилки по тротоарите и е положена нова асфалтобетонена настилка (16 232,32 лв.).

Дейност 3.1.4.2. Оптимизация на уличното осветление чрез въвеждане на енергоспестяващи „LED“ осветителни тела и автоматизиране управлението му

В с. Балкански е извършена подмяна на 50 осветителни тела с SMD LED улични осветители 30 W (стойност – 2 827 лв.). Общият брой подменени осветителни тела в селата Благоево, Киченица и Ясеновец е 350, заменени с SMD LED осветители 18 W (стойност 10 500 лв.).

Мярка 3.1.5. Обновяване на публични сгради и пространства в селата

С финансиране от ПУДООС в рамките на кампания 2022 „Чиста околна среда“, е реализиран проект „Зелен кът за отдих на площада в село Пороище, община Разград – гаранция за доброто екологично възпитание на местни и гости“ на обща стойност 14 509,52 лв.

2.5. Приоритет 3.2 Интегрирано развитие и обновяване на град Разград

Изпълнението на мерките по Приоритет 3.2 има за цел да опази и съхрани околната среда чрез оптимизиране на транспортната мрежа, подобряване на мобилността, повишаване на енергийната ефективност на сградния фонд, развитие на зелената система на територията на общината.

Мярка 3.2.1. Подобряване на транспортната свързаност и градската мобилност в Разград

Дейност 3.2.1.1. Оптимизиране на транспортната мрежа на гр. Разград

През 2022 г. Община Разград възложи с договор изработването на „Генерален план за организация на движението в град Разград“, тъй като сега действащият е от 1989 г. По предмета на договора са проведени няколко обсъждания, касаещи уточнения, свързани с организацията на движението на автобусите, изпълняващи основните градски линии, промени на таксиметровите местостоянки, както и промени в организацията на движението на МПС в централната градска част. Стойността на договора е 36 000 лв. и изпълнението по него се очаква да приключи през първото тримесечие на 2023 г.

За подобряване градската транспортна инфраструктура със средства от държавен и от общински бюджет през изминалата година са извършени:

- Локални ремонти по ул. „Добруджа“ (5 700 м²) и е положен асфалтобетон (стойност – 131 581,49 лв., държавен бюджет);
- Асфалтирани са улиците „Юмрукчал“ – 4 255 м², „Любен Каравелов“ – 2 200 м², „Алеи нов гробищен парк“ – 471 м², „Подход паркинг ОУ “И. С. Тургенев“ – 588 м², „Подход сграда КАТ“ – 2 046 м², ул. “Кирил и Методий“ 2 036 м², паркинг пред бл. “Рила“, вътрешно-комплексни улици в ж.к. „Орел“, алеи в м. “Пчелина“ – 1 000 м². Изразходеният финансов ресурс е в размер на 474 318,09 лв. (общински бюджет);
- Ремонтирани са тротоарите по улици: „Перистър“ (800 м²), „Росица“ (197 м²), „Д. Хранов“ (156 м²); Ремонтиран е прилежащ паркинг на бул. “Априлско въстание“ №17 в гр. Разград (41 м²). Демонтирани са повредените настилки и е положена нова настилка (стойност – 99 948,49 лв., общински бюджет);

- Ремонт на тротоари (2 064 м²) е извършен и по улица „Странджа“, бул. „Априлско въстание“, алеи до библиотека „Боян Пенев в гр. Разград (235 м²). Демонтирани са повредените настилки и е положена нова асфалтобетонна настилка (стойност 124 961,80 лв., общински бюджет).

Дейност 3.2.1.2. Оптимизиране на вело-алейната мрежа на гр. Разград.

През изминалата година бяха извършени локални ремонти, положен бе асфалтобетон и маркировка на алея с трайна настилка за пешеходци, велосипедисти и хора с увредена мобилност Разград - Пчелина в гр. Разград (5 530 м). Изразходеният общински бюджетен ресурс е в размер на 266 399,88 лв.

Дейност 3.2.1.3. Изграждане на зарядни колонки за електромобили

През изминалата календарна година са издадени разрешения за поставяне за следните зарядни станции:

- променливо-токова зарядна станция за електрически превозни средства с адрес на поставяне гр. Разград, поз. имот с идентификатор 61710.503.6432. Станцията е поставена от „Елдрайв Чарджинг“ ЕАД, гр. София;
- променливо-токова зарядна станция за електрически превозни средства с адрес на поставяне гр. Разград, поз. имот с идентификатор 61710.505.565, парцел VII, кв.66, НТП паркинг. Станцията е поставена от „Елдрайв Чарджинг“ ЕАД, гр. София;
- зарядна колонка за електрически превозни средства с адрес на поставяне с. Гецово, имот с идентификатор 18589. Колонката е поставена от „Гигачарджър“ ЕООД, гр. Русе.

Дейност 3.2.1.4. Изграждане на ново улично осветление с енергоспестяващи „LED“ осветителни тела в участъци и улици с интензивно движение на МПС и на пешеходци

През 2022 г. в Северен градски парк са монтирани 10 бр. „Стълб полиг. OCLYTE 5 m 4x12“ и 10 бр. осветителни тела SMD ЛЕД 50 W на стойност 4 028,75 лв., в т. ч. 2 267,75 лв. от дарение.

С финансов ресурс в размер на 54 257,03 лв. е извършен ремонт на 1 080 м. от уличното осветление по ул. „Странджа“. Подменени са осветителните тела, добавени са нови стълбове, кабела е подменен с подземен.

Възложено с договор и извършено бе обследване за енергийната ефективност на система за улично осветление за всички населени места в състава на Община Разград (стойност 36 000 лв.), чрез което е извършен анализ на състоянието и на показателите за разход на енергия, както и са определени енергоспестяващите мерки, които ще доведат до модернизирването на системата и намаляването на консумацията на ел. енергия.

Мярка 3.2.3. Развитие на системата от открити публични пространства и „зелени“ коридори при обвързването им с извънградските залесени територии

Дейност 3.2.3.1. Благоустрояване и залесяване на градски паркове, градини и

междублокови пространства

За създаване благоприятна жизнена среда за населението в община Разград чрез поддържане на зелената система и изпълнение на дейности по зацвявяне и засаждане на дървесна растителност, ОП „Паркстрой“ е извършило дейности и интервенции като:

- **Лесокултурни дейности:**
  - засаждане на 19 бр. дървета около механа „Лятно кино“;
  - засаждане на 59 бр. фиданки, съвместно с ПТГ „Шандор Петьофи“ в Северен градски парк (дарение от Група Гората.бг).
- **Резитба, премахване, оформяне и повдигане на корони на дървета;**
- **Косене с моторни и роторни косачки на райони с интензивно и екстензивно поддържане** – местност „Пчелина“, скатове на язовирни стени, резитба на клони по велоалея към м. „Пчелина“;
- **Изграждане на нови зелени площи** – около механа „Лятно кино“ и допълване с почвена смес и затревяване на градина с паметник на Иван Ведър (160 лв.);
- **Почистване на терени от саморасла растителност, издънки, шума, резитба на храсти в т. ч. поддържане на сервитутите на града:** в междублокови пространства, в кв. „Абритус“ и входно-изходни пътища: Разград - Исперих; Разград - Попово; Разград - Кубрат; Разград - Шумен, Киченица - Липник, както и даре Добруджа;
- **Почистване скатове и коритото на река „Бели Лом“;**
- **Ремонт на 50 броя кошчета за смет** (стойност 360,00 лв.)
- **Художествено зацвявяне на градски пространства:**
  - Зацвявяне с летни цветя (стойност 18 238 лв.)
  - Зацвявяне с пролетни цветя (стойност 14 115,00 лв.).

Дейност 3.2.3.2. Развитие на извънградските залесени територии

По отношение стопанисването на общинските горски територии, собственост на Община Разград и изпълнението на горските дейности, които се осъществяват от Общинското предприятие „Разградлес“, през стопанската 2022 година са извършени лесокултурни мероприятия в общински гори – попълване с тополови фиданки на площ от 21 дка. Приходите, реализирани от продажба на дървесина, добита от общински горски територии, от глоби и такси от недървесни горски продукти, са в размер на 4 062 785,07 лв.

Дейност 3.2.3.3. Модернизация и реконструкция на общински пазари

За благоустрояването на централния общински пазар са изразходени средства на стойност 29 388 лв. от общинския бюджет за следните дейности:

- Ремонт на канализация по ул. „Бели Лом“ - полагане на отводнителни решетки, втори етап – 9 336 лв.;
- Проектиране на обект „Нови магазини по ул. „Омуртаг“ – 4 680 лв.;

- Ремонтни дейности по 5 бр. покривни конструкции (затваряне с поликарбон на куполни станции) и поставяне на ветроупорна щора – 10 394 лв.;
- Направа на метален навес и гръб на търговски маси №9 и №10 – 4 978 лв.

Дейност 3.2.3.4. Реновиране и поддръжка на спортни обекти на територията на община Разград.

Приключи ремонтът на спортна зала „Абритус“. Извършиха се необходимите довършителни дейности за пускане на залата в експлоатация. Стойността на дейностите е 398017,66 лв.

Дейност 3.2.3.5. Изграждане на нови, ремонт и обновяване на амортизирани детски и спортни площадки в гр. Разград и населените места на общината

През 2022 г. с финансиране от ПУДООС в рамките на Кампания „Чиста околна среда“, са реализирани следните проекти за детски и спортни площадки:

- „Ремонт на алеите в централния парк на селото, чрез насипването им с чакъл и валиране, възстановяване на парковото осветление чрез поставяне на LED – лампи, организиране на площадка за стрийт-фитнес, освежаване и възстановяване на съществуващи съоръжения, поставяне на допълнителни пейки и кошчета за отпадъци, засаждане на нови дръвчета и цветни градинки в имот №18589.501.194 от кадастралната карта на село Гецово“. Общата стойност на проекта е 14 990,00 лв.;
- „Почистване и изграждане на зона за спорт и отдих, чрез изграждане на спортна площадка за стрийт фитнес на открито в имот с №С-6 от 06.01.2022 г. парцел XV, квартал 33 от КК на с. Осенец, община Разград“. Общата стойност на проекта е 12 912,00 лв.;
- „Изграждане на спортна площадка на открито и кът за отдих в село Раковски, община Разград“. Обща стойност на проекта е 15 000,00 лв.

Със средства, осигурени от бюджета на Община Разград, са извършени:

- доставка и монтаж на нови детски игрови съоръжения в с. Стражец на обща стойност 7 470,00 лв.;
- доставка и монтаж на нови футболни врати на спортни площадки в ЖК „Васил Левски“ и ЖК № 157 - 54 по КК на гр. Разград в гр. Разград на обща стойност 3 360 лв.;
- доставка и монтаж на нови детски игрови съоръжения на съществуващи детски площадки в ЖК „Майстор Манол“, ЖК „Млади семейства“, ЖК „Лудогорие“, ЖК № 179, ЖК № 54-157, ЖК „Абритус“ на обща стойност 18 720,00 лв.;
- полагане на саморазливна каучукова настилка на съществуващи детски площадки в ЖК „Майстор Манол“, ЖК „Васил Левски“, ЖК „Лудогорие“, ЖК № 54-157, ЖК „Абритус“ на обща стойност 14 886,60 лв.

Дейност 3.2.3.6. Изграждане и поддръжка на системи за видеонаблюдение в града и

населените места от община Разград за контрол на обществената среда

За повишаване сигурността на гражданите, гарантиране на безопасна среда на живот и опазване на обществения ред в община Разград продължава надграждането на съществуващата система за видеонаблюдение. През 2022 г. разходеният ресурс е в размер на 28 493,63 лв. за монтирането на допълнителни 7 бр. камери за видеонаблюдение на територията на гр. Разград, разположени както следва:

- 2 бр. на кръстовище на ул. „Дунав“ и ул. „Паркова“;
- 2 бр. на кръстовището на ул. „Странджа“ и ул. „Марица“;
- 3 бр. на кръгово кръстовище на ул. „Странджа“ и ул. „Дунав“,

както и за изграждането в сградата на Община Разград на видеоцентър, оборудван с 4 бр. професионални монитори и 2 бр. компютърни конфигурации.

2.6. Индикатори за резултат и продукт

С цел осигуряване на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмиране, управление и ресурсното осигуряване на местното развитие в ПИРО на община Разград е заложена система за наблюдение и оценка на изпълнението му. Съставна част от нея са ясно дефинирани индикатори, чрез които се отчита степента на постигане на целите и темповете в изпълнението на приоритетите заложи в ПИРО – Индикатори за продукт и Индикатори за резултат. Всеки един индикатор има конкретно количествено измерение, базирано на достоверен източник на информация и посочена базова стойност (ако е приложимо), като отчитането им се извършва ежегодно, съгласно чл. 70, ал. 4 от ППЗРР. Индикаторите се интерпретират ясно, статистически проверими са в по-голямата си част, и отговарят и са пряко свързани със съответните интервенции.

За целите на Годишния доклад за наблюдение изпълнението на ПИРО на община Разград 2021-2027 г., за наблюдавания период е извършен анализ на получената статистическа информация, като са изведени валидни данни за постигнатия напредък по отделните индикатори за наблюдение спрямо базовите посочени стойности.

Таблица: Индикатори за резултат и продукт

Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Начин на отчитане	Базова стойност /година или период/	Изпълнение към 2021 г.	Изпълнение към 2022 г.	Целева стойност /година или период/
Индикатори за резултат							
Цел 1. Ефективна и иновативна икономика с увеличени инвестиции и разнообразна отраслова структура							
Произведена продукция	хил. лв.	НСИ	Ежегодно към 31.12, с текуща статистика	1 221 206 /2018/	1 159 731 /2020/	1 422 921 /2021/	1 500 000 /2027/
Дял на нетните приходи от продажби от общите за областта	%	НСИ	Ежегодно към 31.12, с текуща статистика	76,79 /2018/	75,37 /2020/	75,52 /2021/	80 /2027/
Реализирани нощувки	брой	НСИ	Ежегодно към 31.12, с текуща статистика	60 416 /2019/	60 648 /2020/	45 841 /2021/	70 000 /2027/
Цел 2. Качествени и достъпни обществени услуги и повишено равнище на заетостта							
Брой ученици в професионалните гимназии	брой	НСИ	Ежегодно към 31.12, с текуща статистика	1829 /2019/	1 909 /2020/	1 953 /2021/	1900 /2027/
Брой учители на 1000 деца в общообразователните училища	брой	НСИ	Ежегодно към 31.12, с текуща статистика	81,60 /2019/	83,06 /2020/	99,28 /2021/	85 /2027/

Брой болнични легла в МБАЛ на 1 000 души	брой	НСИ	Ежегодно към 31.12, с текуща статистика	7,37 /2019/	7,30 /2021/	7,42 /2022/	8 /2027/
Население на един общопрактикуващ лекар	брой	НСИ	Ежегодно към 31.12, с текуща статистика	2022 /2018/	1 984	2 155	1600 /2027/
Население на един дентален лекар	брой	НСИ	Ежегодно към 31.12, с текуща статистика	1257 /2018/	1 014	1 053	1100 /2027/
Равнище на безработицата	%	Агенция по заетостта	Ежегодно към 31.12, с текуща статистика	5,3 /2018/	3,93	3,71	4 /2027/
Средна годишна работна заплата	лв.	НСИ	Ежегодно към 31.12, с текуща статистика	13064 /2018/	15 464 /2020/	17 261 /2021/	17000 /2027/
Цел 3. Здравословна жизнена среда и балансирано териториално развитие							
Дължина на реконструираните общински пътища	км	Общинска администрация – отчети за изпълнени проекти	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	-	-	2	25 /за периода 2021-2027/
Брой проекти за оптимизиране на транспортната мрежа на гр. Разград	брой	Общинска администрация – отчети за изпълнени проекти	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	-	2	-	6 /за периода 2021-2027/

Загуби на вода във водоснабдителната мрежа	%	„Водоснабдяване-Дунав” ЕООД Разград	Ежегодно към 31.12, с текуща статистика	69,98 /2019/	71,59	71,86	60 /2027/
Индикатори за продукт							
Приоритет 1.1. Повишаване на произведената продукция и приходите от земеделието, промишлеността и туризма							
Приходи от дейността в отрасъл „Селско и горско стопанство“	хил. лв.	НСИ	Ежегодно към 31.12, с текуща статистика	100 043 /2018/	100 147 /2020/	131 180 /2021/	125 000 /2027/
Инвестиции за модернизация на земеделските стопанства и техните материални активи, привлечени от ЕЗФРСР	лв.	ИСУН 2021 - 2027	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	0 /2020/	223 917	1 802 089,98	1 500 000 /за периода 2021-2027/
Приходи от дейността в отрасъл „Преработваща промишленост“	хил. лв.	НСИ	Ежегодно към 31.12, с текуща статистика	970 505 /2018/	934 648 /2020/	1 173 647 /2021/	1 200 000 /2027/

Инвестиции за повишаване на производителността, енергийната и ресурсната ефективност на МСП, привлечени от ЕФРР	лв.	ИСУН 2021-2027	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	0 /2020/	-	1 234 012,36	12 000 000 /за периода 2021-2027/
Проекти за развитие на недвижимо културно наследство	брой	Общинска администрация – отчети за изпълнени проекти; ИСУН 2021 - 2027	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	0 /2020/	-	-	2 /за периода 2021-2027/
Проекти за изграждане на дребномащабна туристическа инфраструктура	брой	Общинска администрация – отчети за изпълнени проекти; ИСУН 2021 - 2027	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	0 /2020/	-	-	4 /за периода 2021-2027
Приходи от нощувки	лв.	НСИ	Ежегодно към 31.12, с текуща статистика	2 448 563 /2019/	2 405 000 /2020/	2 073 000 /2021/	2 800 000 /2027/
Заетост на местата за настаняване	%	НСИ	Ежегодно към 31.12, с текуща статистика	25,07 /2018/	31 /2020/	23,6	30 /2027/

Реализирани концепции за интегрирани териториални инвестиции, включващи туристически атракции	брой	Общинска администрация – отчети за изпълнени проекти; ИСУН 2021 - 2027	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	0 /2020/	-	-	1 /за периода 2021-2027/
Приоритет 2.1. Подобряване на здравеопазването, образованието, социалните дейности, културата и административното обслужване							
Публични инвестиции в образователна инфраструктура	лв.	Общинска администрация – отчети за изпълнени проекти; ИСУН 2021 - 2027	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	0 /2020/	3 386 017	1 494 109,30	9 300 000 /за периода 2021-2027/
Публични инвестиции за повишаване привлекателността на професионалното образование	лв.	Общинска администрация – отчети за изпълнени проекти; ИСУН 2021 - 2027	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	0 /2020/	-	-	550 000 /за периода 2021-2027/
Публични инвестиции в здравна инфраструктура	лв.	Общинска администрация – отчети за изпълнени проекти; ИСУН 2021 - 2027	Ежегодно, с натрупван през отчетния период	0 /2020/	776 000	294 265,48	4 890 000 /за периода 2021 - 2027/

Брой новоизградени културно- музейни центрове	брой	Общинска администрация – отчети за изпълнени проекти; ИСУН 2021 - 2027	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	0 /2020/	0	0	1 /за периода 2021 - 2027/
Приоритет 2.2. Развитие на дуалното обучение и повишаване потенциала на работната сила							
Публични инвестиции за приложение на модела на дуалното обучение в различни професионални направления и на различни образователни равнища	лв.	Общинска администрация – отчети за изпълнени проекти; ИСУН 2021 - 2027	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	0 /2020/	-	80 601,72	900 000 /за периода 2021 - 2027/
Проекти за активиране на икономически неактивни лица с мотивация, квалификация и осигуряване на заетост	брой	Общинска администрация Агенция по заетостта	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	0 /2020/	4	3	10 /за периода 2021 - 2027/
Приоритет 3.1. Обновяване на техническите инфраструктури и намаляване на териториалните различия							

Публични инвестиции за подобряване на общинската пътна мрежа	лв.	Общинска администрация – отчети за изпълнени проекти; ИСУН 2021 - 2027	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	0 /2020/	-	80 601,72 лв.	3 000 000 /за периода 2021 - 2027/
Дължина на изградената/реконструираната водоснабдителна и канализационна мрежа	км	Общинска администрация – отчети за изпълнени проекти; ИСУН 2021 - 2027	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	0 /2020/	2,35	2,33	40 /за периода 2021 - 2027/
Публични инвестиции за рехабилитация на улиците и подобряване на уличното осветление в селата	лв.	Общинска администрация – отчети за изпълнени проекти;	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	0 /2020/	454 314	541 611,77	5 000 000 /за периода 2021 - 2027/
Изградени инсталации за третиране и оползотворяване на отпадъците	брой	Общинска администрация	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	0 /2020/	-	-	2 /2027/
Реализирани концепции за интегрирани териториални инвестиции за благоустрояване на крайречните корита	брой	Общинска администрация	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	0 /2020/	-	-	1 /за периода 2021 - 2027/

Приоритет 3.2. Интегрирано развитие и обновяване на град Разград							
Публични инвестиции за подобряване на градската мобилност в Разград	лв.	Общинска администрация – отчети за изпълнени проекти; ИСУН 2021 - 2027	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	0 /2020/	2 948 346	830 809,87	15 000 000 /за периода 2021 - 2027/
Изградени велоалеи	брой	Общинска администрация	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	0 /2020/	-	-	3 /2027/
Многофамилни жилищни сгради с повишена енергийна ефективност	брой	Общинска администрация – отчети за изпълнени проекти	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	0 /2020/	-	-	20 /за периода 2021 - 2027/
Проекти за благоустрояване на паркове и озеленени площи	брой	Общинска администрация – отчети за изпълнени проекти; ИСУН 2021 - 2027	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	0 /2020/	1	-	9 /за периода 2021 - 2027/
Дължина на обновените речни корита с бетонови конструктивни елементи	км	Общинска администрация – отчети за изпълнени проекти; ИСУН 2021 - 2027	Ежегодно, с натрупване през отчетния период	0 /2020/	-	-	2 /за периода 2021 - 2027/

3. ПРЕДПРИЕТИ ДЕЙСТВИЯ ОТ КОМПЕТЕНТНИТЕ ОРГАНИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ЕФИКАСНОСТ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ

3.1 Мерки за наблюдение и механизми за събиране, обработване и анализ на данни

Наблюдението е систематично и целенасочено събиране на информация и неин анализ с оглед управлението и вземането на управленски решения или предприемането на корективни действия по изпълнението на ПИРО. Периодичността на събиране на данни се извършва на годишна база, а обработката на събраните данни и информация се извършва чрез използване на електронни таблици.

Във връзка с това, със Заповед № 51 от 17.01.2023 г. е определена Работна група за изготвяне на Годишен доклад за наблюдение изпълнението на Плана за интегрирано развитие на община Разград 2021 - 2027 г. за 2022 година. Проведено е заседание на работната група. Създадена е организация по изготвяне на годишния доклад. Определени са източниците на необходимата информация за отчитане на измененията и постигнатите резултати в изпълнение на ПИРО за 2022 г., срока и начините за получаването ѝ.

Периодичността на събиране на данни се извършва на годишна база, а обработката на събраните данни и информация се извършва чрез използване на електронни таблици.

Механизми използвани в процеса на събиране на информация:

Информацията, обработена и структурирана в настоящия доклад, е получена чрез:

Писмени запитвания

С официални писма е поискана информация по актуални икономически показатели и данни за състоянието на пазара на труда на общинско и областно ниво, както и друга информация, свързана с индикатори, отразяващи изпълнението на отделни мерки от ПИРО 2021-2027 за наблюдавания период от: Отдел „Статистически изследвания” - Разград към ТСБ - Север, Дирекция „Бюро по труда” - Разград, Общинска служба по земеделие - Разград, ДФ „Земеделие“, Министерство на земеделието, АПИ „Областно пътно управление“ - Разград, Районна здравна инспекция - Разград, Областна дирекция по безопасност на храните, „Водоснабдяване – Дунав“ ЕООД, Областна администрация – Разград, МБАЛ „Св. Иван Рилски“ – Разград, „ДКЦ I Разград“ ЕООД, МСП със структуроопределящи за региона производства. Получена е обратна информация от гореизброените администрации и институции, частично от фирмите.

От ръководителите на дирекции и отдели от общинска администрация: „Административно, информационно и техническо обслужване“; отдели: „Опазване на околната среда“, „Общинска собственост“, „Инвестиционни дейности“, „Икономически дейности“, „Опазване на обществения ред“, „Счетоводство“, „Стратегическо планиране и проекти“, „Социални услуги и здравеопазване“, „Култура, религиозни дейности и младежки дейности“, „Образование и спорт“, както и от второстепенни разпоредители с бюджетни средства, в т.ч. общински предприятия „Разградлес“, „Паркстрой“, „Ремонтстрой“ „Общински пазари“, „Бизнес зона Перистър“, културни институти на територията на община Разград е получена информация относно постигнатия напредък по изпълнението на конкретни мерки и дейности от ПИРО.

Запитвания по телефона

С цел конкретизиране и/или прецизиране на предоставената информация, касаеща някои от мерките и дейностите на ПИРО, са проведени телефонни разговори с експерти от общинска администрация, ръководители на областни структури, ръководители на общински предприятия и други.

 Набиране на информация от интернет страниците на министерства и институции

- Информационна система за управление и наблюдение на средствата от ЕС в България - <https://eumis2020.government.bg/>;
- Национален статистически институт - <http://www.nsi.bg/>;
- Държавен фонд Земеделие - <https://www.dfz.bg/>.

3.2 Преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на плана за интегрирано развитие на общината през 2022 г. и мерки за преодоляване на проблемите

Проблемите през изминалата година, които имат както пряко, така и косвено отражение върху изпълнението на ПИРО, могат да бъдат групирани в няколко по-значими групи. За съжаление, част от тях са обусловени от външни за администрацията фактори, характерни са както на национално ниво, така и на световно:

- Повишаване цената на енергийните източници;
- Инфлация на цените, в т.ч. рязък скок на цените на строителните материали и труд, което оказва негативно въздействие върху инвестиционните процеси;
- 2022 година беше година, белязана от войната в Украйна. Това неминуемо рефлектира както върху живота на гражданите, на бизнеса, на здравната, социалната, образователната системи и върху всички сфери на обществения живот.
- Провеждането два пъти в годината на парламентарни избори, което освен че натоварва общините с техническото организиране на изборния процес, има друга, непряка последица – честа смяна както на ръководни, така и на експертни кадри в различните структури на централната власт, което затруднява провеждането, в т.ч. и следването на секторни политики и виждания.
- 2022 г. е втората година от програмен период 2021 – 2027 година. Тя, обаче, отново е почти пропусната година по отношение на програмите, които ще действат през периода 2021 – 2027 година. Някои от програмите бяха одобрени от ЕК почти в края на годината, а само по една от тях имаше отворена схема за прием на проектни предложения. За един средносрочен планов документ какъвто е ПИРО, по който значителна част от дейностите и инициативите са предвидени за реализация с европейско финансиране, е от изключителна важност да не се стига до допълнителна загуба на време, а да има яснота по отношение на насоки и детайли за кандидатстване с оглед навременната подготовка на проектни предложения.
- Националният план за възстановяване и устойчивост донякъде компенсира забавянето при програмите. Много процедури, обаче, по него, и то касаещи т. нар. „общински мерки“, бяха отворени едновременно, в края на календарната година, с кратки срокове за кандидатстване и в условията на постоянно променяща се

нормативна уредба, в съответствие с която трябваше да бъдат изготвени проектните инвестиции;

- Недостатъчен финансов ресурс за индексация на действащи договори за строителство, което непосредствено рефлектира върху изпълнението на инфраструктурните проекти.

Необходимо, за да се навакса със закъснението, е концентрация на усилията на всички заинтересовани страни, прилагане на принципа на партньорство и сътрудничество и използване на всички дадености и възможности за постигане целите на плана, за осигуряване на социална и икономическа устойчивост.

3.3 Мерки за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на плана за интегрирано развитие

Изпълнението на дейности по информация и публичност съпътства всички етапи на планиране, програмиране, финансиране, наблюдение и оценка на Плана за интегрирано развитие на община Разград за периода 2021-2027 г.

Механизмите за осигуряване на информация, отчетност и прозрачност относно постигнатите резултати и използваните финансови ресурси по програмата за реализация на ПИРО на община Разград са заложи в неговата Комуникационна стратегия за подготовка, разработване, изпълнение и отчитане.

Основните цели на стратегията са свързани с популяризиране на ролята на ПИРО за развитието на общината; осигуряване на максимална прозрачност в процесите на разработване и изпълнение на плана; повишаване участието и ангажираността на различни групи заинтересовани лица към процесите на планиране на общинското развитие, които ще бъдат постигнати именно чрез изпълнението на общи и конкретни дейности по комуникация и публичност.

В стратегията са дефинирани и основните комуникационни канали, които ще се използват за информираност на местната общност – електронни медии (официалният сайт на общината, местни и регионални медии, портали и др.), печатни и социални медии (Facebook, Instagram, Youtube и др.), Областен информационен център, директна комуникация (информационни дни, кръгли маси, публични обсъждания, изложения, информационни кампании, семинари и др.).

ПИРО на община Разград за периода 2021-2027 г. е общодостъпен и е публикуван на страница на Община Разград в интернет, както и на портала за обществени консултации на Министерския съвет. В Комуникационната стратегия е заложено изготвянето на годишен доклад за изпълнението му и публикуване на доклада на интернет страницата на Община Разград с цел запознаване на всички заинтересовани лица.

Съгласно изискванията на ЗРР, Кметът на общината и Общинският съвет осигуряват информация и публичност на ПИРО в съответствие със своите компетенции.

За осигуряване на по-широка публичност относно постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на ПИРО, ръководството на Община Разград организира периодични пресконференции чрез средствата за масова информация по актуални теми – подписване на договори за предоставяне на БФП за реализация на проекти, напредъка по изпълнение на конкретни общински инициативи и дейности, включени за реализация в

плана, обществени обсъждания за поемане на общински дълг и др. Публикуват се прессъобщения в печатни и електронни медии, подготвят се репортажи и др.

Общинската администрация предприема сериозни мерки за поддържане на интереса и мотивацията за участие на местните общности в определянето и в реализацията на целите и приоритетите на стратегическия документ. На официалния сайт на община Разград се публикува актуална информация и справки за напредъка по проектите, организират се обществени обсъждания, провеждат се анкетни проучвания и др.

Важен метод за осигуряване на информираност и публичност на местната общност е изработването и разпространението на рекламни материали и брошури, които включват информация за конкретни проекти, заложили за изпълнение в плана за интегрирано развитие на Община Разград.

3.4 Мерки за постигане на необходимото съответствие на плана за интегрирано развитие със секторните политики, планове и програми на територията на общината, включително мерки за ограничаване изменението на климата и за адаптацията към вече настъпилите промени

ПИРО на Община Разград е част от системата документи за стратегическо планиране на регионалното и пространствено развитие. Действащото законодателство в България налага необходимост от съгласуването му както с основни стратегически документи на европейско, национално и областно ниво, така и със секторни документи, действащи на общинско ниво.

ПИРО на община Разград е изготвен в съответствие с Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северен централен регион за планиране от ниво 2 за периода 2021 – 2027 г.

ПИРО се разработва и изпълнява в съответствие с основни стратегически и планови краткосрочни и дългосрочни документи на Община Разград, свързани с местното самоуправление, териториалното устройство, опазването на околната среда, развитие на културата в т. ч.: Общинска програма за опазване на околната среда на община Разград за периода 2018-2023; Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Разград (2017- 2021); Годишен план за развитие на социалните услуги 2020 – 2021 г.; Програма за управление и разпореждане с имоти-общинска собственост за 2021 година; Стратегия за развитие на предучилищното и училищното образование в Община Разград за периода 2020-2024 г.; Програма за изпълнение на Стратегията за развитие на предучилищното и училищното образование в Община Разград за периода 2020-2024 г., Общинска програма за закрила на детето 2020 – 2021 г.; Общинска програма за закрила на детето 2022-2023 г.; Общинска стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците в община Разград (2021- 2022); Годишен план на дейностите за подкрепа на личностно развитие на децата и учениците в община Разград за 2021 г.; План за защита при бедствия на Община Разград; Програма за развитие на читалищната дейност в община Разград през 2021 г. и 2022 г. и др.

В състава на работната група за изготвяне на ПИРО на община Разград участват различни експерти от общинска администрация Разград, което гарантира до известна степен съответствието на плана с конкретните секторни политики, планове и програми на общинско ниво. Доколкото тези стратегически документи са с периодично краткосрочно

отчитане, предимно ежегодно, това дава възможност за своевременно отстраняване на възникнали несъответствия.

Политиката в областта на енергийната ефективност е съществен елемент в европейската енергийна политика и политиката в областта на климатичните промени. Предизвикателствата, свързани с климата и ресурсите, изискват решителни действия на местно, регионално, национално и световно ниво.

Необходимостта от предприемането на мерки за ограничаване изменението на климата е заложена в Програмата за енергийна ефективност 2021 – 2030 г., която отразява приноса на община Разград в изпълнение на националната политика по енергийна ефективност в периода 2021-2030 г. Програмата е насочена към подобряване на енергийната ефективност при потреблението на енергия в обекти за обществено обслужване в експлоатация, собственост на община Разград, както и към координиране и подпомагане дейността на потребителите на енергия в обекти общинска собственост при управление потреблението на енергия.

Общинските политики за насърчаване и устойчиво използване на местните ресурси от възобновяеми източници са важен инструмент за осъществяване на националната политика и стратегия за развитие на енергийния сектор, за реализиране на поетите от страната ни ангажменти в областта на опазване на околната среда и за осъществяване на местно устойчиво развитие. В тази връзка, Община Разград има приети Дългосрочна Програма за насърчаване използването на енергия от ВИ и биогорива за периода 2020 - 2030 г. (ПНИЕВИБ 2020-2030 г.) и Краткосрочна ПНИЕВИБ 2020-2022 г.

През 2022 г. е приета Краткосрочната програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на Община Разград за периода 2023–2025 г. Главна стратегическа цел на програмата е повишаване енергийната независимост на община Разград чрез насърчаване използването на ВЕИ в публичния и частния сектор. Това предопределя нова енергийна политика на Община Разград, основана на 2 основни приоритета:

- Подобряване на енергийното управление на територията на община Разград.
- Оползотворяване на енергията от ВЕИ.

Една от специфичните цели на програмите е подобряване на екологичната обстановка в общината чрез балансирано оползотворяване на местния потенциал от възобновяеми енергийни източници и намаляване на вредните емисии в атмосферата.

Реализацията на тези цели се постига чрез определяне на възможните дейности, мерки и инвестиционни намерения. Заложените в тези програми мерки, съотносими към подобряване на енергийната ефективност в обекти общинска собственост в периода 2021-2030 г., са мерки и по Програмата за енергийна ефективност на община Разград. Изпълнението на мерки за повишаване на енергийната ефективност е пряко свързано с изпълнение на заложените мерки 1.1.3; 3.1.4; 3.1.5; и 3.2.2. в ПИРО 2021- 2027 г. на община Разград. В плана няма нарочен приоритет „Енергийна ефективност“, но косвено приоритетите на ПИРО са свързани с Програмата за енергийна ефективност.

Тясно свързана с ПИРО на община Разград е и приетата през април 2022 г. Програма за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г., която е ключов инструмент за прилагане на законодателството по управление на отпадъците, както и за постигане на заложените цели на местно ниво, съответно национално ниво и на ниво

Европейски съюз. Документът е неразделна част от Общинската програма за околна среда 2018-2023 г. и обхваща всички дейности, които произтичат като задължение на органите на местното самоуправление и местната администрация, свързани с управлението на отпадъците. Програмата има за цел да се предотврати или намали вредното им въздействие върху човешкото здраве чрез предотвратяване или намаляване на вредното въздействие от образуването и управлението на отпадъците, както и чрез намаляване на цялостното въздействие от използването на ресурси и чрез повишаване ефективността на това използване.

Прилагането на мерки за ограничаване изменението на климата и адаптация към вече настъпили промени е свързано с реализацията на проект „Проектиране и изграждане на компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци за общините от РСУО Разград”, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ Проектът цели намаляване на количеството депонирани отпадъци в общините от РСУО Разград чрез изграждане на инфраструктура за разделно събиране и оползотворяване на зелените битови отпадъци и предварително третиране на смесените битови отпадъци. Изграждането на компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци ще способства за подобряване на качеството на околната среда за жителите в общините от област Разград чрез намаляване на свързаните с депонирането на отпадъци вредни емисии.

3.5 Мерки за прилагане принципа на партньорство

Спазването на принципа за партньорство и сътрудничество е важен фактор, който е от изключително значение в процеса на наблюдение на изпълнението на ПИРО на община Разград.

С цел гарантиране прилагането на принципа на партньорство и осигуряване прозрачност на процеса по изготвяне, реализация и наблюдение на Плана за интегрирано развитие на община Разград, е необходимо да бъде продължена комуникацията и да бъдат съхранени положителните контакти между заинтересованите страни време на разработване на плана. Съвместните действия между Община Разград, кметовете на селата, културните институции, неправителствения сектор, представители на бизнеса и експертния екип, следва да бъдат продължени и при изпълнението му. ПИРО на община Разград може да бъде ефективен инструмент за управление и пълноценно развитие на територията при условие, че се гарантира спазването на принципа на партньорство и сътрудничество и е налице активен обмен на идеи и координирани действия между всички заинтересовани страни.

Прилагането на принципа на партньорство в процеса на реализацията на ПИРО е неразривно свързан с изпълнението на мерките за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на плана и цели осигуряване на прозрачност и разбиране от страна на заинтересованите страни на основните цели и очакваните резултати от прилагането на дадена мярка. Чрез привличане на заинтересовани страни и партньорската работа с тях се цели да се улеснят, вдъхновят и мотивират да генерират нови идеи, които да решат конкретни проблеми и да се развие потенциалът на територията на община Разград.

Следва да бъде отчетено и широко използваното в ПИРО понятие „интегриран териториален подход“, при които от водещо значение е ползата от дадена инициатива да е за всички партньори и да се постигат по-ефективни и по-ефикасни решения от взаимен интерес. Моделът на интегрираните териториални инвестиции, който ще бъде основния инструмент за използване на финансов ресурс от европейските фондове, се характеризира с прилагане на партньорства и сътрудничеството между институциите, работещи на различни нива на управление, както и всички заинтересовани страни и участници, действащи на съответната територия.

3.6 Резултати от извършени оценки към края на 2022 г.

Редът за извършване на оценки на ПИРО е регламентиран в чл. 33 и чл. 34 от Закона за регионалното развитие. Съгласно закона, за стратегическия документ се изготвят Междинна оценка в средата на периода на неговото действие и Последваща оценка на въздействието не по-късно от една година след изтичането на плана. За периода от приемането на ПИРО на Община Разград с Решение № 255 по Протокол № 20 от 27.04.2021 г. на ОбС – Разград до края на отчетния период – 31.12.2022 г. не са извършвани допълнителни тематични оценки.

4. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЕКТИ, ДОПРИНАСЯЩИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА ПИРО НА ОБЩИНА РАЗГРАД И РАЗМЕР НА УСВОЕНИТЕ СРЕДСТВА ЗА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД И ИЗТОЧНИЦИТЕ НА ТЯХНОТО ФИНАНСИРАНЕ

4.1 Проекти с бенефициенти фирми, НПО и други¹

На територията на община Разград през 2022 г. по процедури на оперативните програми са изпълнявани следните проекти:

„Повишаване на професионалните компетентности на учители и образователни медиатори от общините Омуртаг, Твърдица и Никола Козлево за работа с мултикултурна среда“ по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014 – 2020 г.

Бенефициент: Сдружение „Асоциация Интегро“

Период на изпълнение: 28 месеца (от 07.01.2021 г. до 07.05.2023 г.)

Общ бюджет: 204 932,32 лв.

Резюме на дейностите: повишаване на квалификацията и компетентностите на педагогически специалисти и образователни медиатори от образователни институции в 3 общини – Омуртаг, Твърдица и Никола Козлево за работа в мултикултурна среда.

Усвоени средства за 2022 г.: 68 770,24 лв.

„Образование за по-добро утре по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014 – 2020 г.

Бенефициент: Сдружение „Мулти Акт“

Период на изпълнение: 18 месеца (от 16.09.2022 г. до 31.12.2023 г.)

Общ бюджет: 204 932,32 лв.

¹ Данните са извлечени от ИСУН 2020

Резюме на дейностите: Подобряване достъпа до висше образование и социална интеграция на уязвимите групи. Идентифициране и мотивиране на представителите на целевите групи за завършване на средно образование и продължаване на образованието във висше училище, работа с родителите на учениците от уязвимите групи в област Русе, Разград и Силистра.

Усвоени средства за 2022 г.: 0 лв.

Повишаване на капацитета на педагогическите специалисти за работа в мултикултурна среда от училища в Ракитово, Септември, Разград, Лозница, Симеоновград, Хаджиево по ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ 2014 – 2020 г.

Бенефициент: Фондация „Бъдеще“

Период на изпълнение: 33 месеца (от 18.12.2022 г. до 30.09.2023 г.)

Общ бюджет: 265 533.63 лв.

Резюме на дейностите: Проектът е насочен към повишаването на капацитета на 170 учители и педагогически специалисти (вкл. 6 директори на училища) и 2 образователни медиатори от 6 училища, ситуирани в гр. Ракитово, гр. Разград, гр. Септември, гр. Симеоновград, гр. Лозница и с. Хаджиево.

Усвоени средства за 2022 г.: 66 449.76 лв.

С цел осигуряване на оперативен капитал за малките предприятия, по процедура BG16RFOP002-2.089 „Подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последици от пандемия COVID-19“ по ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014 – 2020 са сключени 8 договора за БФП на обща стойност 400 000 лв. Процедурата е оказала положителен ефект и е осигурила стабилност на работните места в следните предприятия: „АГРО КОНСТРУКШАН“ ООД, „АМЕТИСТ ООД“, „ГАЗМОНТАЖИНЖЕНЕРИНГ РЗ“ ЕООД, „ДЕВ-ЕВРОПА“ ООД, „ЖЕТТУР“ ЕООД, „ЖП ТРАНС“ ЕООД, „РИКИ - А ТУР“ ЕООД, „СЕМДО-ТРАНС“ ООД.

По процедура BG16RFOP002-6.002 „Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност“ по ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014 – 2020, с цел предоставяне на подкрепа на българските малки и средни предприятия за възстановяване от икономическите последици от разпространението на пандемията COVID-19 чрез подобряване на енергийната им ефективност, са сключени договори за финансиране на 7 проекта на обща стойност 1 234 012,36 в следните предприятия: „ГРИЗЛИ КЪМПАНИ“ ЕООД, „ИНОКСИС“ ООД, „ЙОТОВ“ ООД, „КЕМ ПЛАСТ“ ЕООД, „МАТ“ ООД, „МТ ПЛАСТ“ ЕООД, „РАЗГРАД – ПОЛИГРАФ“ ООД.

4.2 Проекти с бенефициент Община Разград

Проекти в процес на изпълнение през 2022 г. и приключили през същата година:

- **„Подновяване и модернизиране чрез оборудване и обзавеждане на материалната база в Домашен социален патронаж Разград“, финансиран от Фонд „Социална закрила“**
Период на изпълнение: 6 месеца (от 21.12.2021 г. до 30.06.2022 г.)

Общ бюджет: 34 084,00 лв.

Постигнати резултати: Обновена инфраструктура, оптимизирани условията на труд, осигурено съвременно и енергоспестяващо оборудване на Домашен социален патронаж Разград.

Разходен финансов ресурс по проекта през 2022 г. – 29 805,60 лв. с ДДС

- **„Топъл обяд в условията на пандемията от COVID-19“**, финансиран по Оперативна програма за храни и / или основно материално подпомагане, Операция 3-1 – „Топъл обяд в условията на пандемията от COVID-19“

Период на изпълнение: 21 месеца (01.01.2021 г. до 30.09.2022 г.)

Общ бюджет: 394 918,59 лв.

Постигнати резултати: Приготвен и доставен до дома топъл обяд за 300 потребители, които поради бедност и продължителна социална изолация, в условията на криза, произтичаща от разпространението на COVID-19, са в затруднение да осигурят сами прехраната си. Допълване и разширяване на националните мерки за преодоляване на последиците от кризата с фокус върху най - нуждаещите се лица.

Разходен финансов ресурс през 2022 г. – 193 313 лв.

Проекти в процес на изпълнение през 2022 г. и продължаващи през 2023 г.:

- **„Ефективно функциониране на Областен информационен център - Разград през периода 2022 - 2023 г.“**, финансиран по ОП „Добро управление“, Приоритетна ос 4: „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“ (ПО4), процедура БФП BG05SFOP001-4.007 – „Осигуряване функционирането на националната мрежа от областни информационни центрове 2022-2023“

Период на изпълнение: 24 месеца (от 01.02.2022 до 31.12. 2023 г.)

Общ бюджет: 249 452,78 лв.

Очаквани резултати: Осигуряване ефективното функциониране на Областен информационен център - Разград през периода 2022 - 2023 г.; надграждане постигнатата познаваемост сред обществото за европейската политика на сближаване, възможностите за финансиране, постигнатите резултати по проекти, съфинансирани от фондовете на ЕС; повишаване прозрачността при изпълнението на оперативните програми чрез изграждане на обществено доверие и подпомагане прилагането на интегрирания териториален подход в България.

Разходен финансов ресурс през 2022 г. – 113 774 лв.

- **„Патронажна грижа +" в Община Разград"**, финансиран по ОП "Развитие на човешките ресурси" 2014 - 2020 г., Приоритетна ос 6: "Подкрепа за преодоляването на последиците от кризата, предизвикана от пандемията от COVID-19, и подготовка за екологично, цифрово и устойчиво възстановяване на икономиката", процедура BG05M9OP001-6.002 „Патронажна грижа +“

Период на изпълнение: 21 месеца (от 01.08.2021 г. до 02.05.2023 г.)

Общ бюджет: 1 302 344,69 лв.

Очаквани резултати: Осигуряване на подкрепа чрез предоставяне на патронажни грижи за възрастни хора и лица с увреждания чрез услуги в домашна среда; осигуряване на подкрепа за адаптиране на социалните услуги, делегирани от държавата дейности в отговор на безпрецедентните предизвикателства, свързани с разпространението на COVID-19.

Разходен финансов ресурс през 2022 г. – 652 986 лв.

- **„Енергийна ефективност и реконструкция на сгради в сферата на културата и изкуството в община Разград“** в рамките на „Инвестиционна програма за устойчиво и интегрирано градско развитие на община Разград 2020“, финансиран по ОП „Региони в растеж 2014 – 2020 г.“, Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“,

процедура BG16RFOP001-1.001-039 „Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014 - 2020“

Период на изпълнение: 24 месеца (от 26.07.2021 г. до 26.07.2023 г.)

Общ бюджет: 758 295,70 лв.

Очаквани резултати: Енергийна ефективност и модернизация на културната инфраструктура в община Разград в подкрепа на развитие на местната общност, основано на знание, творчество и съвместен културен живот; ремонтни дейности и реализация на мерки за енергийна ефективност в три сгради в сферата на културата и изкуството - Регионална библиотека „Проф. Боян Пенев“, Етнографски музей и Музикална школа „Илия Бърнев“; осигуряване на по - привлекателна, икономична, здравословна и достъпна среда чрез подобряване материалната база на културните институти, които ще предоставят съвременни образователно - информационни и творчески услуги, ще осигуряват възможности за развитие и експониране на културни дейности и ще спомагат различни групи от населението да получават лесен достъп до информация и услуги.

Разходен финансов ресурс през 2022 г. – 260 664 лв.

• **„Създаване на нови форми на социални услуги от резидентен тип в община Разград, гарантиращи живот в семейна среда и достъп до грижи и услуги според индивидуалните потребности на децата и младежите“**, финансиран по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014 - 2020 г., Приоритетна ос 2: „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“, процедура BG05M9OP001-2.019 „Продължаваща подкрепа за деинституционализация на децата и младежите - ЕТАП 2 - предоставяне на социални и интегрирани здравно - социални услуги за деца и семейства“ - Компонент 1

Период на изпълнение: 35 месеца (от 01.02.2021 г. до 31.12.2023 г.)

Общ бюджет: 406 450,64 лв.

Очаквани резултати: Осигуряване на възможност на деца и младежи от специализирани институции за придобиване на знания и умения за водене на самостоятелен и независим начин на живот в общността и достъп според потребностите им до грижи от квалифицирани специалисти чрез разкриване на нова услуга „Преходно жилище“ за деца от 15 до 18 -годишна възраст; разкриване на нова услуга „Наблюдавано жилище“ за младежи от 18 до 21 - годишна възраст.

Разходен финансов ресурс през 2022 г. – 39 522 лв.

• **„Изграждане на социални жилища за настаняване на малцинствени и социално слаби групи в кв. „Орел“, отговарящи на съвременните хигиенни изисквания“** в рамките на „Инвестиционна програма за устойчиво и интегрирано градско развитие на община Разград 2020“, финансирана по ОП „Региони в растеж 2014 – 2020 г.“, Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие“, процедура BG16RFOP001-1.001-039 „Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014 - 2020“

Период на изпълнение: 30 месеца (от 02.08.2018 г. до 12.12.2021 г.)²

Общ бюджет: 2 421 999,99 лв.

Очаквани резултати: Изграждане на съвременна, подходяща рентабилна социална инфраструктура в община Разград, която да осигури отговарящи на нормите и изискванията социални жилища, за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението; създаване на условия за пълноценна реализация, чрез грижа и подкрепа на местните общности, групи и лица в риск и осигуряването на достъпна и качествена социална грижа.

² Към момента на изготвяне на доклада дейностите по АДФП са временно спрени.

Разходен финансов ресурс през 2022 г. – 0 лв.

- **„Проектиране и изграждане на компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци за общините от РСУО Разград“,** финансиран по ОП „Околна среда 2014-2020 г.“, Приоритетна ос 2 „Отпадъци“, процедура за директно предоставяне на БФП BG16M1OP002-2.002 „Комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци“

Период на изпълнение: 59 месеца срок за изпълнение на проекта. Срок на административния договор за БФП - 64 месеца (от 30.11.2017 г. до 30.03.2023 г.).

Общ бюджет: 13 563 028,56 лв.

Очаквани резултати: Изграждане на компостираща инсталация и инсталация за предварително третиране на битови отпадъци, подобряване качеството на околната среда за жителите в общините чрез намаляване на свързаните с депонирането на отпадъци вредни емисии, предоставяне на нов тип услуга относно отпадъците на жителите и бизнеса в общините, разкрити нови работни места, необходими за експлоатация на изградената инфраструктура.

Разходен финансов ресурс през 2022 г. – 3 374 119 лв.

- **„Превенция на социалното изключване и намаляване на бедността сред децата от Община Разград“,** финансиран по ОП „Развитие на човешките ресурси 2014 – 2020“, Приоритетна ос 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“, Инвестиционен приоритет 3: „Повишаване на достъпа до услуги, които са на достъпна цена, устойчиви и висококачествени, включително здравни и социални услуги от общ интерес“, процедура за директно предоставяне на БФП BG05M9OP001-2.004 „Услуги за ранно детско развитие“

Период на изпълнение: 84 месеца (от 01.07.2016 г. до 30.06.2023 г.)

Общ бюджет: 1 593 894,58 лв.

Очаквани резултати: Превенция на социалното изключване, намаляване на бедността сред децата чрез инвестиции в ранното детско развитие и чрез подкрепа за дейността на създадените по проекта за социално включване интегрирани услуги за ранно детско развитие, насочени към деца до 7 годишна възраст от уязвими групи, вкл. деца с увреждания и техните семейства, както и бъдещи родители; осигурена подкрепа на деца в ранна детска възраст и техните семейства за подобряване на достъпа до здравна грижа, формиране на родителски умения, подобряване на семейната среда, повишаване на училищната готовност на децата за включване в образователната система, както и предотвратяване на настаняването на деца в специализирани институции.

Разходен финансов ресурс през 2022 г. – 226 216 лв.

- **„Приеми ме 2015“** (Община Разград е партньор по проекта), финансиран по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014 - 2020, Приоритетна ос 2: „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“, Инвестиционен приоритет 3 „Повишаване на достъпа до услуги, които са на достъпна цена, устойчиви и висококачествени, включително здравни и социални услуги от общ интерес“, процедура за директно предоставяне на БФП BG05M9OP001-2.003 „Приеми ме 2015“

Период на изпълнение: 85 месеца (от 11.12.2015 г. до 31.12.2023 г.)

Общ бюджет: 139 750 000 лв. (за всички партньори по проекта).

Очаквани резултати: Подкрепа на процеса на деинституционализация на деца чрез продължаване и надграждане на устойчивия модел за развитие на заместваща семейна грижа за деца, настанени в специализирани институции, деца в риск и деца с увреждания.

Развиване на нови модели на работа и услуги за деца в риск и техните родители. Разширяване на възможностите за развитие на приемната грижа чрез подкрепа за предоставяне на „специализирана приемна грижа“. Допълване и надграждане на проект „И аз имам семейство“, операция BG051PO001-5.2.11 – „Приеми ме“ по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г.

Разходен финансов ресурс през 2022 г. – 100 875 лв.

4.3 Директни плащания, Държавен фонд „Земеделие“

Съгласно публичните справки на Държавен фонд Земеделие изплатените средства за субсидии от Европейски фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) за финансовата 2022 г. (от 16 октомври 2021 г. до 15 октомври 2022 г.) на територията на община Разград са в размер на 16 755 912,02 лв. Същите са разпределени по следните схеми и мерки:

➤ **Схеми за подпомагане на земеделски стопани, базирани на площ:**

Схема за единно плащане на площ (СЕПП) - 8 216 148,14 лв.;

Схема за преразпределително плащане (СПП) – 936 029,54 лв.;

Схема за плащане за селскостопански практики, които са благоприятни за климата и околната среда - зелени директни плащания (ЗДП) – 5 175 514,58 лв.;

Схема за млади земеделски стопани (МЗС) – 7 524 лв.

➤ **Схеми за подпомагане на земеделски стопани за селскостопански животни:**

Схема за обвързано подпомагане за млечни крави (СМЛК) – 60 437,40 лв.;

Схема за обвързано подпомагане за млечни крави под селекционен контрол (ЕЖСК-мляко) – 121 721,07 лв.;

Схема за обвързано подпомагане за месодайни крави и/или юници (СМКЮ) – 43 184,30 лв.;

Схема за обвързано подпомагане за овце-майки и/или кози-майки под селекционен контрол (ДПЖСК) – 68 456,84 лв.;

Схема за обвързано подпомагане за биволи – 27 607,48 лв.;

Схема за преходна национална помощ за говеда (необвързана с производството) (НДЖ 1) – 82 796,74 лв.;

Схема за преходна национална помощ за овце-майки и/или кози-майки (обвързана с производство) (ПНДЖ 3) – 94 009,23 лв.

➤ **Схеми за подпомагане на земеделски стопани за плодове и зеленчуци:**

Схема за обвързано подпомагане за плодове (основна група) (СП-основна) – 135 219,05 лв.;

Схема за обвързано подпомагане за плодове (сливи и десертно грозде) (СП -други) – 40 729,50 лв.;

Схема за обвързано подпомагане за зеленчуци (домати, краставици, корнишони и патладжан) (СЗ-ДККП) – 2 663,87 лв.;

Схема за обвързано подпомагане за зеленчуци (картофи, лук и чесън) (СЗ-КЛЧ) – 5 292,38 лв.;

Схема за обвързано подпомагане за зеленчуци (пипер) (СЗ-П) – 4 583,25 лв.;

Схема за обвързано подпомагане за зеленчуци (моркови, зеле, дини и пъпеши) (СЗ-МЗДП) – 760,88 лв.

➤ **Други схеми:**

Схема за обвързано подпомагане за протеинови култури (СПК) – 301 806,75 лв.;

Схема за преходна национална помощ за тютюн (необвързана с производството) (ПНДТ) – 74 537,86 лв.

➤ **Мерки:**

Мярка 10 – „Агроекология и климат“ – 163 443,50 лв.;

Мярка 11 – „Биологично земеделие“ – 561 722,60 лв.;

Мярка 12 – „Плащания за Натура 2000 и рамкова директива за водите“ – 225 437,22 лв.;

Мярка 13 – „Плащания за райони, изправени пред природни или други специфични ограничения“ – 43 339,08 лв.

➤ **Механизъм за финансова дисциплина** (чл. 8 от Регламент (ЕС) 1307/2013) за кампания 2021 г. – 362 946,76 лв.

4.4 Проекти за мерки по чл. 96, т.2 от Закона за подпомагане на земеделските производители (ЗПЗП), финансиране от ЕЗФРСР по ПРСР

През 2022 г. са сключени 14 бр. договори за безвъзмездна финансова помощ на обща стойност 2 858 182,89 лв. за проекти на територията на община Разград, които се финансират по Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 - 2020 г. (ПРСР). 6 бр. от договорите, на обща стойност 1 802 089,98 лв., са по подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ от мярка 4 „Инвестиции в материални активи“ от ПРСР. Подмярката има за цел повишаване на конкурентоспособността на българското земеделие, както и преструктуриране и модернизиране на земеделските стопанства.

По подмярка 6.3 „Стартова помощ за развитието на малки стопанства“ от мярка 6 „Развитие на стопанства и предприятия“, която цели икономическо развитие и укрепване на малките земеделски стопанства, както и ускоряване на тяхната модернизация и технологично обновление, са финансирани 6 проекта на обща стойност 176 022 лв.

1 проект на СД МАРВАС-90-ФРЕНКЕВИ С-ИЕ на стойност 909 407,91 лв. е със сключен договор за финансиране по подмярка 5.1 „Подкрепа за инвестиции в превантивни мерки, насочени към ограничаване на последствията от вероятни природни бедствия, неблагоприятни климатични явления и катастрофични събития“ от мярка 5 „Възстановяване на селскостопански производствен потенциал и въвеждане на подходящи превантивни мерки“ от Програмата. Чрез дейностите по проекта ще се предприемат всички мерки за биосигурност за животновъдните обекти за отглеждане на птици, определени в Наредба № 44 от 20.04.2006 г. за ветеринарномедицинските изисквания към животновъдните обекти.

По подмярка 16.4 „Подкрепа за хоризонтално и вертикално сътрудничество между участниците във веригата на доставки“ от мярка 16 „Сътрудничество“ е договорен проект „Създаване и развитие на къса верига на доставки „ВЕЛИКА“ на обща стойност 228 045 лв.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО

Създадена е добра организация по отношение изготвянето на годишния доклад за наблюдение на изпълнението на ПИРО на Община Разград. С нарочна заповед на кмета на Община Разград е структурирана работна група от тесни специалисти и експерти по направления, с официална кореспонденция е поискана информация от други, идентифицирани в ПИРО, заинтересовани страни, както и е използвана официална статистическа информация от регламентирани източници. Настоящият доклад съдържа

всички компоненти от задължителната структура на доклада, регламентирани в Закона за регионалното развитие и правилника за неговото прилагане. Констатира се, обаче, че за някои дейности към определени мерки, не може да бъде посочено конкретно финансово измерение на извършеното или се получава „разминаване“ в отчетния период, напр. календарна година, стопанска година, учебна година. Получава се и различна в числово изражение информация от структурите, които предоставят данни по някои от индикаторите. За да се минимизират подобни несъответствия при изготвянето на доклада се следи за спазването на един и същ подход, т. е използването на един и същ източник на информация за всяка година, с оглед на това изпълнението да бъде проследено коректно. Необходимо е периодично да се провеждат срещи с представителите на заинтересованите страни с цел взаимен обмен на информация – и по отношение на планирането и по отношение на изпълнението.